การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสยาม ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยสยาม

Model Development of Academic Administration for Early Childhood Education Management of School Belonging to the Office of Phetchaburi's Primary School Educational Area

Mr. Boonchurd Chumnisart

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in Educational Administration Graduate School Siam University Academic Year 2013

Copyright of Siam University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี	
นามผู้วิจัย	นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์	
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ. ดร.สมหมาย จันทร์เรือง	ที่ปรึกษาหลัก
	รศ. ดร.นรา สมประสงค์	ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยสาขาศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองทิว)

.....กรรมการ
(พลเรือตรีหญิง ดร.สุภัทรา เอื้อวงศ์)

.....กรรมการ / ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง)

.....กรรมการ / ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

โดย : นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์

ชื่อปริญญานิพนธ์ : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์

การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 125 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โรงเรียนละ1 คน จำนวน 125 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 15 คน และการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน การหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.50 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค(Cronbach)ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.959 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้วิธีการสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.59) และในภาพรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.70, S.D. = 0.90)

2. รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น คือ1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติตามแผน 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม 5) การตรวจสอบ ประเมินผล 6) การรายงานผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.32) และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.40)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตายิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมหมาย จันทร์เรือง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ปรับปรุง แก้ไข ทั้งห่วงใย สอบถาม ให้กำลังใจ ดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาของการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณมาด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พลเรือตรีหญิง ดร.สุภัทรา เอื้อวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สำลี ทองทิวคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบและให้ข้อเสนอแนะในด้านการดำเนินงานการพัฒนา การปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหาร คณะครูระดับปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ทุกท่าน ที่เป็นกลุ่มทดลอง ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหาร คณะครูระดับปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ทุกท่าน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่กรุณาให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามตลอดจนผู้ที่มีส่วนร่วมคอยช่วยเหลือได้สละเวลาให้การต้อนรับ ดูแลอย่างดีทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้เขียนหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย ที่วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า นำมาใช้อ้างอิงและดำเนินการวิจัยด้วยความเคารพยิ่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัวชำนิศาสตร์ ที่เป็นแรงผลักดันให้กำลังใจในการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษา ค้นคว้า จนสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

บุญเชิด ชำนิศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและหลักการในการพัฒนารูปแบบ	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ	23
แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการบริหาร	96
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	99
แนวคิดเกี่ยวกับสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ	111
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	114
กรอบแนวคิดในการวิจัย	119
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	122
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	123
การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ	124
การเก็บรวบรวมข้อมูล	125
การวิเคราะห์ข้อมูล	125

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 132
ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 162
ขั้นตอนที่ 3 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 171
ขั้นตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 179
บทที่ 5 สรุปผลงานวิจัย อภิปรายผลและข้อความเสนอแนะ
สรุปผลการวิจัย 193
อภิปรายผล 203
ข้อเสนอแนะ 209
บรรณานุกรม 211
ภาคผนวก 220
ภาคผนวก ก 221
ภาคผนวก ข 225
ภาคผนวก ค 275
ประวัติผู้ทำวิจัย 279

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	132
2	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	135
3	ภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา	136
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	138
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	140
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านวัดและประเมินพัฒนาการ	142
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ	144
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	146
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้	148
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านนิเทศการศึกษา	150
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านแนะแนวการศึกษา	152
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	154
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน	156

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา
ด้านประสานความร่วมมือ 158
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหา
ด้านส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 160
16 ขอเสนอแนะข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบรูปแบบ 170
17 จำนวนร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิ 171
18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ทางคุณวุฒิ
ในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ 178

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ หน้า

1 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ 13

2 แสดงขั้นตอนการสร้างรูปแบบสร้างความสัมพันธ์ 18

3 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล 19

4 กระบวนการนิเทศการศึกษาของสงัด อุทรานันท์ …….. 67

5 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 73

6 กระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ของสปช..... 74

7 กระบวนการนิเทศการสอนของแฮรริส 76

8 การจัดโครงสร้างองค์กรของสถานศึกษา 108

9 ขอบข่ายและภารกิจ 110

10 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 121

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตามสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศ ประเทศใดที่พลเมืองมีการศึกษาดี ย่อมได้เปรียบคู่แข่งขัน การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้ สร้างคนที่มีคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานสากล เชื่อว่าหากคน ได้รับการพัฒนา ได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด คนจะเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จ ของการพัฒนาประเทศทุกด้าน (เกียริติศักดิ์ ทันจันทร์, 2543: 1)

จุดเริ่มต้นของการศึกษาอยู่ที่การศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาทั้งหมด การพัฒนาการศึกษาในเด็กระดับปฐมวัย เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3 – 6 ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาได้เต็มที่ หากไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาในช่วงนี้ อาจมีผลให้พัฒนาการด้านต่างๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งจะกระทบต่อการเจริญเติบโตในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543: 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานของบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 14)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บทสำคัญทางการศึกษาที่ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาระดับหนึ่งในการศึกษาชาติ แม้ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 18 สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนของเอกชน โรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจากพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการศึกษาปฐมวัยจัดเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาชาติ

เป้าหมายที่สำคัญของการศึกษาปฐมวัย คือ การส่งเสริมเด็กให้ไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุข มีคุณธรรม

จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย ช่วยเหลือตัวเองได้เหมาะสมกับวัยรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทย มีกระบวนการจัดเป็นไปตามลักษณะของหน่วยงาน ซึ่งปัจจุบันมีการจำแนกออกเป็นส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการที่หลากหลาย ซึ่งมีลักษณะการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ แต่ละแห่งจะรับเด็กอายุแตกต่างกันตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี ดังนี้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยร่วมกับชั้นประถม และทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในการที่จะเข้าเรียนที่เป็นระบบ วิธีจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและบุคลากร จึงมุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551: 32-37)

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดอยู่ในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล เนื่องจากรัฐไม่สามารถจัดการศึกษาในระดับนี้ได้อย่างทั่วถึง จึงสนับสนุนให้เอกชนดำเนินการโรงเรียนที่มีมาตรฐาน มักจะเสียค่าเล่าเรียนสูง แต่ก็นับไว้ว่าได้ช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมาก (หฤทัย อรุณศิริ, 2551: 2)

3. กรมศาสนา เริ่มโครงการสอนเด็กก่อนวัยเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 โดยใช้วัดเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนเด็ก ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้พระได้ทำประโยชน์แก่สังคม และเป็นการเตรียมเด็กให้มีความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมวัฒนธรรม อันดีงามให้แก่เด็ก (นันทิยา รักตประจิต, 2548: 24)

4. องค์กรเอกชน ประกอบด้วย สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน และคณะทำงานด้านเด็ก ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มองค์กรต่างๆ เช่น มูลนิธิเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก พิริยานุเคราะห์มูลนิธิ สหทัยมูลนิธิ สมาคมสงเคราะห์เด็กกำพร้าแห่งประเทศไทย มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม เป็นต้น โดยมีเป้าหมายหลักการในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยง ทั้งเด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทอดทิ้ง ฯลฯ (นันทิยา รักตประจิต, 2548: 26)

5. โรงเรียนในสังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. เป็นการจัดให้บริการชั้นเด็กเล็ก เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้ปกครอง โดยจัดเป็นชั้นเรียนสำหรับเด็กเล็กแทรกอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาของเทศบาล ผู้ปกครองเด็กช่วยเหลือโรงเรียนบ้างเล็กน้อย ครูผู้สอนอาจอาศัยคนท้องถิ่นนั้นมาช่วยสอน และรับครูที่จบเอกปฐมวัยเข้ามาเป็นครูของโรงเรียน

การจัดการศึกษาปฐมวัยจะดำเนินได้สำเร็จขึ้นอยู่กับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาที่จะต้องบริหารจัดการและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่ควรจะนำแนวทางต่างๆ ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจะต้องเป็นผู้นำนโยบายการศึกษาของรัฐไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การบริหารวิชาการ จึงเป็นงานหลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและ เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร การบริหารวิชาการในระดับปฐมวัยนั้น มีความแตกต่างจากการบริหารวิชาการในระดับการศึกษาอื่น คือในการบริหารวิชาการในระดับสูงขึ้นไปจะมุ่งเน้นในเรื่องเนื้อหาสาระทางวิชาการแต่สำหรับเด็กปฐมวัยนี้มุ่งพัฒนาการและเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการที่จะศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาต่อไป (จันทรานี สงวนนาม, 2545: 143) ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการ ตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจัดการการเรียนรู้ การส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2549: 21)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี การจัดการศึกษาปฐมวัยในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจการศึกษาระดับพื้นฐานมากกว่าการศึกษาระดับปฐมวัย โดยเน้นย้ำครูผู้สอนระดับปฐมวัยพยายามสอนให้เด็กอ่านคล่อง เขียนคล่อง เพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองไม่ต้องคำนึงถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กคือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา จากการรายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2553 ระดับประเทศจังหวัดเพชรบุรี ด้านสติปัญญาค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.93 เมื่อเปรียบเทียบกับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในกลุ่มภาคตะวันตก ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดตากและจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีอยู่ในอันดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและอยู่ลำดับค่อนข้างต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือดำเนินงานประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยปีการศึกษา, 2553) และยังสอดคล้องกับการประเมินรอบสองของ สมศ. ด้านสติปัญญาอยู่ในลำดับค่อนข้างต่ำ จากสภาพปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นด้านสติปัญญาเป็น

ประเด็นปัญหาสำหรับเด็กในวัยนี้มาก ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยใน เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีสภาพปัจจุบันและปัญหาอยู่ในระดับใด

2. การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ควรมีรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ด้านเนื้อหา

1. กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มี 6 ขั้น 1) กำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติตามแผน 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม 5) การตรวจสอบ ประเมินผล 6) การรายงานผลการดำเนินงาน

2. งานวิชาการ 12 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ 4) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 6) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านนิเทศการศึกษา 8) ด้านแนะแนวการศึกษา 9) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน 11) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ

สถานศึกษาอื่น 12) ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้กำหนดคำจำกัดความและนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญดังนี้

1. รูปแบบ คือ ความสัมพันธ์ของ 2 ชุด ตัวแปร ประกอบด้วยกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น กับ งานวิชาการ 12 ด้าน ที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

2. การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ปรับปรุงในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมายซึ่งประกอบด้วยงานวิชาการ 12 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านนิเทศการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.1 ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่เดิม ให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น ประเมินสถานภาพสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดประสบการณ์ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการของผู้เรียนให้สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคลากรทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยได้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ สามารถดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีพัฒนาการสูง เรียนด้วยอย่างมีความสุข และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.3 ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ หมายถึง การดำเนินงานให้ครูสามารถใช้วิธีการวัดผลและประเมินพัฒนาการปฐมวัยได้ถูกต้องและเหมาะสม นำผลการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ รวมทั้งมีการนิเทศ ติดตามให้ครูมีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมและเครื่องมือวัด การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้และการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผล

2.5 ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี หมายถึง การดำเนินการสำรวจสื่อที่มีอยู่และนำมาพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพที่สามารถใช้ในการจัดกิจกรรม และประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดหาและผลิตสื่อเพิ่มเติมทั้งสื่อที่เป็นสื่อธรรมชาติและสื่อที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย โดยการประสานความร่วมมือกับสถาบัน องค์กร อบต. ชุมชน และผู้ปกครอง ในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมและเพียงพอ และมีการประเมินผลการใช้และพัฒนาสื่อร่วมกัน

2.6 ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจจัดหาและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อประเภทต่างๆ ทั้งวัสดุ เครื่องมือ เทคนิค วิธีการ เนื้อหา อาคารสถานที่ บุคคล วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีความสำคัญและประโยชน์ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง มีความสนุกสนานน่าสนใจ ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้กับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน การใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำชุมชนเข้าสู่สถานศึกษา

2.7 ด้านนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อช่วยเหลือแนะนำซึ่งกันและกันในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจ และมีกำลังใจ ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการดำเนินงานใดๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาและของบุคลากรให้สูงขึ้น และเพื่อให้พัฒนาการของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นตามจุดมุ่งหมาย จนส่งผลให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับขอ ง ทุกฝ่าย

2.8 ด้านแนะแนวการศึกษา หมายถึง การดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการและจุดที่จะพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้วกำหนดเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน โดยจัดกิจกรรมบริการต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กปฐมวัย

2.9 ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดการศึกษาที่ได้มีการวางแผนหรือจัดระบบไว้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ของสถานศึกษาตามขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินผลคุณภาพของสถานศึกษา

2.10 ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน หมายถึง การศึกษา การสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการปฐมวัยแก่ชุมชน การจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิคทักษะทางวิชาการปฐมวัย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

2.11 ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง การประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการปฐมวัยกับสถานศึกษา ของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา และต่างเขตพื้นที่การศึกษา และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการปฐมวัยกับองค์กรต่างๆ

2.12 ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึงการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยเป็นหน้าที่สถานศึกษาให้บริการทางด้านการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำในการถ่ายทองทางวิชาการให้ชุมชนสามารถรักษาไว้และสืบทอดต่อๆ ไป

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานวิชาการประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องการที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคต

2. การวางแผน หมายถึง การกำหนดวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อรองรับกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีระบบ การวางแผนงานต้องสอดคล้องกันนโยบาย การวางแผนต้องอาศัยหลักวิชาการหรือความรู้ทางวิชาการ การวางแผนต้องอาศัยข้อมูลเพื่อช่วยให้กำหนดวิธีการได้ถูกต้องและมีเหตุผล

3. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย

4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม หมายถึง การดำเนินการส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานวิชาการในการดำเนินการตามแผนวิชาการที่กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย

5. การตรวจสอบ ประเมินผล หมายถึง การดำเนินการตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

6. การรายงานผลการดำเนินงาน หมายถึง การรายงานผล การปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นผลการดำเนินงานว่าบรรลุความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้และการนำผลการประเมินไปใช้

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนระดับปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นองค์ความรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี
2. สถานศึกษาได้รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อนำไปบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ไปประยุกต์ในการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์กับเด็ก บุคลากรและองค์กรต่อไป

บทที่ 2
เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญแล้วนำไปทำกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและหลักการในการพัฒนารูปแบบ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการบริหาร
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและหลักการในการพัฒนารูปแบบ

1.1 ความหมายของรูปแบบ รูปแบบเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นไว้เป็นแนวทางในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

คัมภีร์ สุดแท้ (2553) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้าง หรือพัฒนาขึ้น แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญๆ ของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

ปัญญา ทองนิล (2553) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่เกิดจากทฤษฎี ประสบการณ์ การคาดการณ์ นำเสนอในรูปของข้อความหรือแผนผัง

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2552: 125) รูปแบบหมายถึงโครงสร้างโปรแกรม แบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศะ พิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้ทดแทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆของรูปแบบนั้นๆ

มาลี สืบกระแส (2552: 108-109) รูปแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่นระบบการปฏิบัติงาน และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพหรือเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวน หรือ ภาพ หรือแผนภูมิหรือรูปสามมิติ

ทิศนา แขมมณี (2550) ได้กล่าวอธิบายความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่างๆ และแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

วิลเลอร์ (Willer, 1967: 125) กล่าวว่ารูปแบบเป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการ (Rationale)ของระบบรูปนัย (Formal system) และมีจุดมุ่งหมายเพื่อการทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยาม ความสัมพันธ์ และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

พลอเตอร์และพอล (Procter and Paul 1978: 174) ให้ความหมายคำคำนี้ไว้ใน Longman Dictionary of Contemporary English โดยสรุปแล้วจะมี 3ลักษณะใหญ่ คือ Model ที่หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจริงความหมายนี้ตรงกับภาษาไทยว่า แบบจำลอง เช่น แบบจำลองของเรือดำน้ำ เป็นต้น Model ที่หมายถึงสิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบหรือแม่แบบในการวาดภาพศิลป์ เป็นต้น Model ที่หมายถึงแบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่น 864X เป็นต้น

โทส์และคาร์รอล (Tosi and Carroll, 1982: 74) กล่าวไว้ว่า รูปแบบเป็นนามธรรมของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่รูปแบบอย่างง่ายๆไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมากๆ และมีทั้งรูปแบบทั้งกายภาพ (Physicalmodel) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ เช่น แบบจำลองหอสมุดแห่งชาติ แบบจำลองเครื่องบินขับไล่ เอฟ 16 เป็นต้น และรูปแบบเชิงลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ เช่น รูปแบบเชิงระบบและตามสถานการณ์ (A Sastem/Contingency Model) ของ บราวน์ และโมเบริกส์ (Brown and Moberg 1980: 56) และรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2548) เป็นต้น และรูปแบบการบริหารซึ่งกำลังศึกษาและพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้จะอยู่ในกลุ่มของรูปแบบประเภทหลัง คือรูปแบบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งเป็นรูปแบบในความหมายโดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำนี้ในวงวิชาการ

บาร์โดและฮาร์ตแมน (Bardo and Hartman, 1982: 245)ได้กล่าวถึงรูปแบบในทางสังคมศาสตร์ไว้ว่า “เป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะและ/ หรือ บรรยายคุณสมบัตินั้นๆ” Bardo และ Hartman อธิบายต่อไปว่า รูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้นมา เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญๆของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยาก

เกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการที่จัดระบบรูปแบบหนึ่งๆ จะต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ก็แล้วปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆอย่างไร

สโตเน่อร์และแวนเกิล (Stoner and Wankel, 1986: 44) ให้ทัศนะว่ารูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อทำให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้นๆได้ง่ายขึ้น

ไรย์ (Raj, 1996: 45) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมายดังนี้ 1) รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วย ข้อความ จำนวน หรือ ภาพ โดยการลดทอนเวลา และเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะโดยสรุปแล้ว รูปแบบหมายถึงแบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

กูด (Good, 2005: 177) ในพจนานุกรมการศึกษาได้รวบรวมความหมายของรูปแบบเอาไว้ 4 ความหมาย คือ 1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ 2) เป็นตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น 3) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด 4) เป็นชุดของปัจจัย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมา เป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

ทิงค์เอ็กซิสท์ (Thinkexist, 2008 : 1) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ไว้ว่าเป็นแบบจำลองระบบการปฏิบัติงาน หรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรือสิ่งของที่เป็นตัวแทนแสดงความคิดของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้าอาร์ดิกชั่นนารี (Ardictionaary, 2008: 1) ได้นิยามความหมายของ (Model) ว่า หมายถึง แบบจำลองที่เป็นสัดส่วนหรือเป็นประเภทเดียวกันกับของจริงหรือสัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต หรือแบบแผนของสิ่งที่เตรียมไว้

การให้ความหมายของรูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมายดังนี้

1. รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วย ข้อความ จำนวน หรือ ภาพ โดยการลดทอนเวลา และเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น

2. รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

เรย์ (Raj, 1996: 197) รูปแบบหมายถึงรูปย่อที่เลียนแบบความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้น

สารานุกรมสแตนฟอร์ดด้านปรัชญา (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2006: 671) ได้ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Good ว่า รูปแบบเป็นระบบหรือโครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ

Husen and Postlethwaite (1994: 3895) ได้ให้ความหมาย ว่ารูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง ความสัมพันธ์ของ 2 ชุด ตัวแปร ประกอบด้วยกระบวนการปฏิบัติงาน กับงานวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ

นักการศึกษาได้อธิบายถึงองค์ประกอบของรูปแบบได้ 4 องค์ประกอบดังนี้ ฮัสเซน และโพสเล็ทเวท (Husen and Postlethwaite, 1994: 3865; ทิศนา แขมมณี, 2550: 220)

1. รูปแบบสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา สามารถทดสอบ / สังเกตได้

2. มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น / ปรากฏกลไกลเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา

3. รูปแบบช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา / ช่วยสืบเสาะความรู้

4. รูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

จากการศึกษาตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่าไม่ปรากฏมีหลักเกณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบนั้นต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างอย่างไร ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษา ส่วนการกำหนดองค์ประกอบรูปแบบในการศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารจัดการ (The Model of Organization and Management) ตามความคิดของ บราวน์ และโมเบริกส์ Brown and

Moberg (1980: 98) นั้น Brown และ Moberg ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (Systems Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) และองค์ประกอบตามรูปแบบของ Brown และ Moberg ประกอบด้วยสภาพแวดล้อม (Envvironment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง(Struccture) กระบวนการจัดการ(Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ(Decision making)

รูปแบบการศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารของ Brown and Moberg (1980: 17) มีลักษณะดังแผนภาพที่ 1

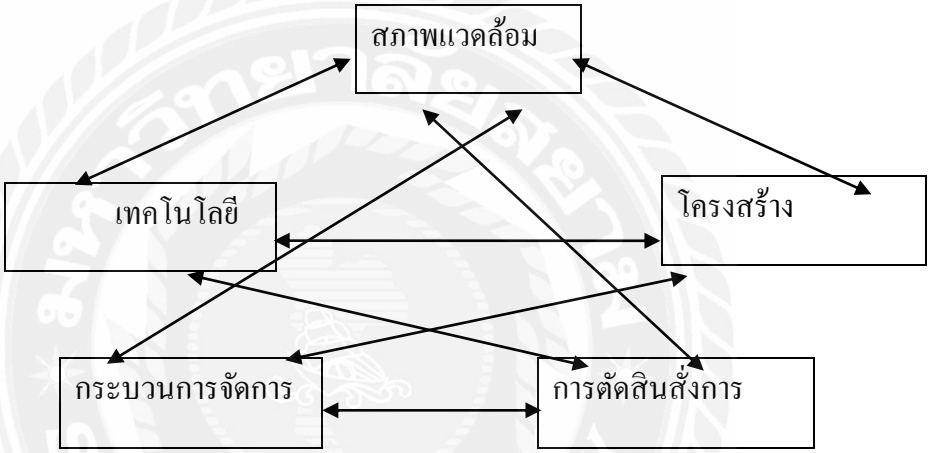

แผนภาพที่ 1 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ (Systems/Contingency Model) ของ Brown and Moberg

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษาเท่าที่พบจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าส่วนใหญ่จะกล่าวถึง การจัดองค์การบริหารหรือโครงสร้างระบบบริหารและแนวทางในการดำเนินงานในภาระหน้าที่ (Function) ที่สำคัญๆในการบริหารงานขององค์การนั้นๆ เช่น การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานการเงิน การบริหารงานวิชาการ เป็นต้น ซึ่งจะได้กล่าวถึงอีกครั้งหนึ่งในตอนที่ว่าด้วยการกำหนดองค์ประกอบในการกำหนดรูปแบบต่อไปโดยสรุปแล้วในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไรบ้าง จำนวนเท่าใดมีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่เรากำลังศึกษาหรือจะออกแบบแนวคิดทฤษฎีและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้นๆเป็นหลัก

1.3 ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่างๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันออกไปสำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น (Keeves, 1988: 561-565) ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถังนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบได้กับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ เช่น รูปแบบการสอนของ Joyce and Well, 1985: 41)

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4.Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญา ของเด็ก เป็นต้น

Schwirian (อ้างถึงใน Bardo & Hardman 1982: 70-72) นักนิเวศวิทยาคนสำคัญ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยพื้นที่นั้นเป็นจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่างๆ เช่น Residential Segregation Model เป็นต้น

จอยส์และเวลล์ (Joyce and Well, 1985: 74) ได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิดหลักการหรือทฤษฎี ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ และ ได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. Information–Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหลาย

3. Social Interaction Models เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

4. Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

สไตเนอร์ (Steiner, 1988: 148) รูปแบบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Prectcal Model or Model-of) รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง 2) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model-of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่างๆที่สัมพันธ์กัน

บาร์โดและอาร์ตแมน (Bardo and Hartman, 1982: 141) นักนิเวศวิทยาคนสำคัญท่านหนึ่งได้ให้ทัศนะที่น่าสนใจไว้อีกแนวหนึ่งซึ่งเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบโดยแบ่งประเภทของรูปแบบ ด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากร รูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่าลักษณะอย่างไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายโดยคุณลักษณะของประชากรนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรของเมืองต่างๆเช่น Sesidential Segregation Model และ Group Location Model เป็นต้น

ตามความคิดของสไตเนอร์ (Steiner, 1988: 215) รูปแบบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Prectcal Model or Model-of)รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง

2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model-of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิด

รูปแบบที่มีโครงสร้างต่างๆที่สัมพันธ์กัน รูปแบบตามความคิดเห็นของ คีพ (Keeves, 1988: 178) จำแนกออกได้เป็น 5 รูปแบบคือ

1) รูปแบบคล้าย (Analogue Models) คือเป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบกายภาพ มักเป็นรูปแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์กายภาพเป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้ เช่น รูปแบบแบบจำลองระบบสุริยะที่เกิดขึ้นจริง ธนาคารจำลองกับระบบธนาคารที่เป็นจริง แบบจำลองการผลิตกับการผลิตจริง เป็นต้น

2) รูปแบบที่อธิบายความหมายหรือให้ความหมาย (Semantic Models) คือ เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาในการบรรยายลักษณะของรูปแบบชนิดนี้จะใช้วิธีการอุปมาในการพิจารณาด้วยภาษามากกว่าที่จะใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาด้วยโครงสร้างกายภาพ

3) รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิแบบแผน หรือโครงการ (Schematic Models)

4) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) คือเป็นรูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการหรือฟังชันทางคณิตศาสตร์

5) รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Models) คือเป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้นที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผล มีการทดสอบสมมุติฐานผลของรูปแบบจากลักษณะการแบ่งประเภทของรูปแบบของนักวิชาการต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิดที่หนึ่งนั้นบอกให้ทราบถึงลักษณะการเขียนรูปแบบที่มีกี่ลักษณะ ส่วนการแบ่งประเภทของรูปแบบในแบบที่สองและสามนั้นเป็นการแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิดพื้นฐานในการเสนอรูปแบบในการบรรยาย อธิบายปรากฏการณ์นั้นๆเป็นหลัก

จากที่กล่าวมาแสดงว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นของแต่ละสาขาก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็น รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาสื่อในการขยายหรืออภิปรายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆและรูปแบบที่นำเอา ตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

1.4 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988: 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1.รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship)

2.รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อภิปรายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

1.5 การตรวจสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ(Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง (อุทุมพร จามรมาน, 2541: 23) คือ

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ / ความเกี่ยวข้อง / เหตุผลระหว่างตัวแปร

2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ (Across Time, Samples, Sites)

Eisner (1976: 192-193) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal–Based Model) การตอบสนองปัญหา และความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือกระบวนการการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวโยงกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วย

เครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริงๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้นผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริงๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้บุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

1.6 การสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

1.6.1 การสร้างรูปแบบ คือ การกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่ารูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบายปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ๆ (Steiner, 1969; Keeve, 1988: 172) ขั้นตอนการสร้างรูปแบบเขียนไว้ในแผนภาพที่ 2

สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

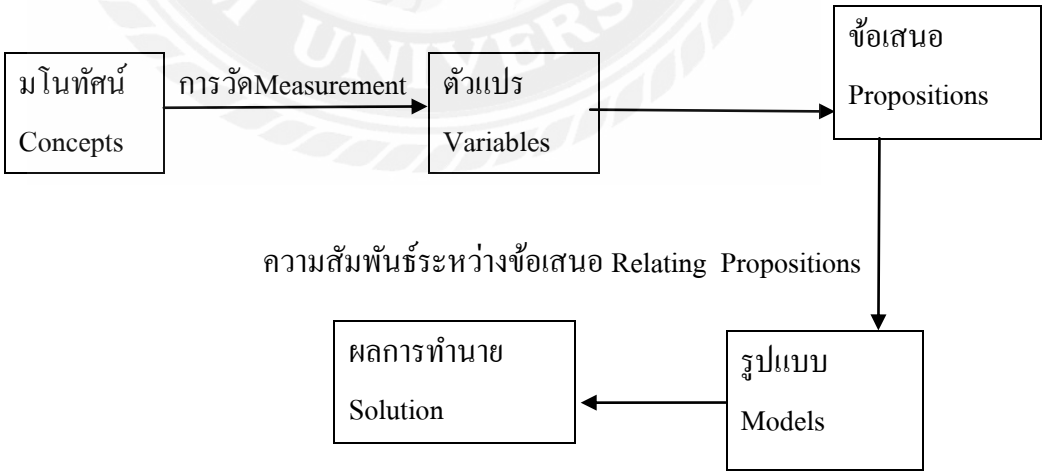

แผนภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการสร้างรูปแบบสร้างความสัมพันธ์

กล่าวโดยสรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลทำนายได้กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบกำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัยมีการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริงและมีการประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

มิยากาวะ (2550: 3) เสนอการสร้างโมเดลว่าเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เราอาจไม่ศึกษาปรากฏการณ์เรื่องนั้นโดยตรงก็ได้ แต่เราศึกษา โดยวิธีการสร้างโมเดล เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ ที่ศึกษา ดังแผนภาพที่ 3

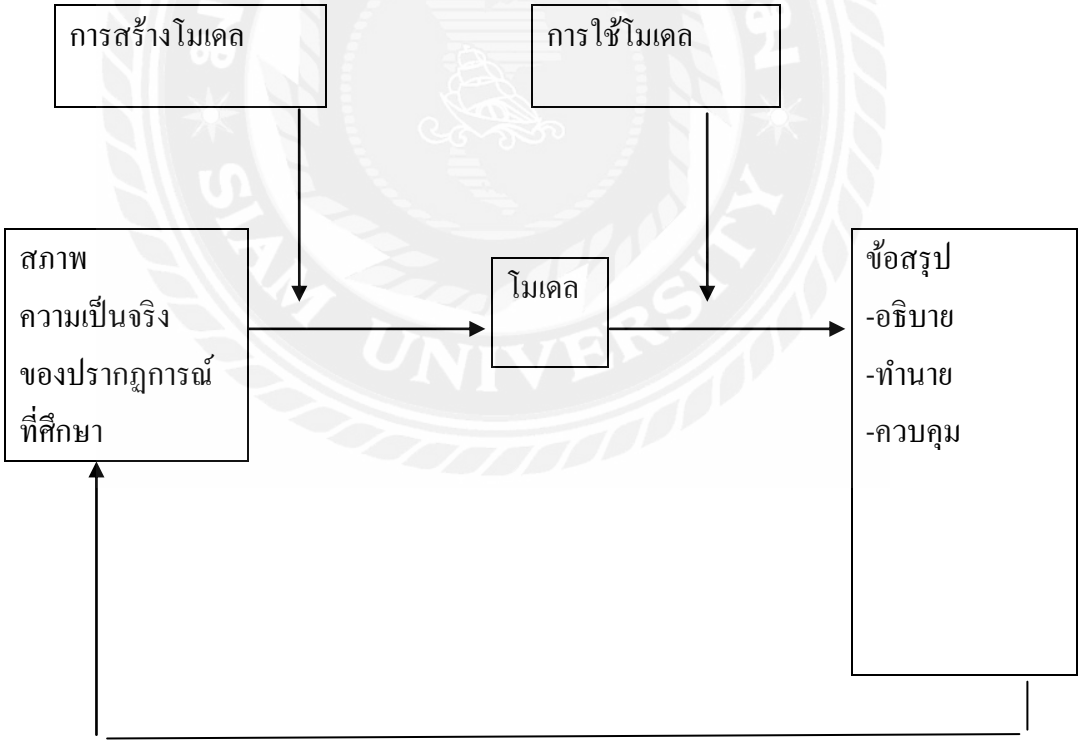

แผนภาพที่ 3 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล

โมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคมต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษาและอีกประการหนึ่งสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่อ อธิบาย ทำนายหรอควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง คุณสมบัติของโมเดลทั้ง 2 ประการนี้ มีลักษณะขัดแย้งกันเองกล่าวคือ ถ้าเราร้างโมเดลให้สอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์มากเท่าใด โมเดลจะสลับซับซ้อนมากขึ้นทำให้การนำโมเดลไปใช้มีความยุ่งยากในทางตรงกันข้าม ถ้าเราเน้นความสะดวกในการนำเอาโมเดลไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ ก็ต้องเขียนโมเดลให้ง่ายเข้าไว้ โมเดลก็ไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งทำให้การนำโมเดลไปใช้อธิบายทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ได้จำกัด จุดมุ่งหมายที่สำคัญการสร้างโมเดลก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบโมเดลนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

ดังนั้นโมเดลที่สร้างขึ้นจึงมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการทดสอบโดยปกติแล้ว การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มักจะทดสอบโมเดลด้วยวิธีการทางสถิติ การสร้างโมแดลการเก็บรวบรวมข้อมูล และการทดสอบโมเดลเป็นกิจกรรมที่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน เนื่องจากโครงสร้างของโมเดลจะเป็นตัวกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะนำไปใช้ทดสอบโมเดล ผลของการทดสอบโมเดลย่อมนำไปสู่การยอมรับหรืปฏิเสธโมเดลนั้น

คีพ (Keeves, 1988: 67) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้างๆเพื่อกับกำการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามการเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น จากการใช้รูปแบบ ได้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลในเรื่องที่ศึกษาดังนั้น นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4) นอกจากคุณสมบัติต่างๆที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่เรากำลังศึกษาด้วย

1.6.2 พัฒนารูปแบบ

ความหมายของพัฒนารูปแบบ

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) พัฒนารูปแบบหรือพัฒนาแบบจำลอง (Model Development) หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองตลอดจนการทดสอบรูปแบบที่ดีให้มีคุณภาพ การจะนำไปสู่สภาวการณ์ที่ดีในการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบพบว่า การพัฒนารูปแบบนั้นอาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งออกเป็นสองตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ(Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ได้แก่

การพัฒนารูปแบบซึ่งเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2535: 13) ซึ่งได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ในส่วนการพัฒนารูปแบบนั้น ดำเนินการ โดยวิเคราะห์ลำดับในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงานการวิจัย จุดบกพร่องที่มักจะพบในการทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นในการทำวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่ 2 นำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

การพัฒนารูปแบบอีกวิธีหนึ่งตามแนวทางการศึกษาของ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548: 92-93) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม ซึ่งในการศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกเป็นโครงการนำร่องการวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพจริงจากการรายงานประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างรูปแบบจำลองระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงวุฒิแบบเลือกตอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยการใช้รูปแบบจำลองจากขั้นตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรและจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

สมุทร ชำนาญ (2546) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นการพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษาที่บริหาร โดยใช้โรงเรียนฐานโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้พอสรุปได้ว่าการสร้างรูปแบบ (Model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องการทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Intensive Knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงหาสมุมติฐาน และหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนาแล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้นและนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบและประเมินผลหาคุณภาพของรูปแบบ โดยสรุปแล้วการพัฒนารูปแบบมีการดำเนินการเป็นสองขั้นตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบและการหาคุณภาพของรูปแบบ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ

2.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ

ในการจัดการศึกษาทุกระดับ วิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ

วิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน คนทั่วไปหรือแม้แต่นักวิชาการมักพิจารณาคุณภาพ และความสำเร็จของโรงเรียนที่ผลงานทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งคุณภาพทางวิชาการโดยทั่วไปจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียนอย่างไรก็ตาม แม้ไม่อาจกล่าวได้ทั้งหมดว่า คุณภาพของผลผลิตของโรงเรียน เกิดจากกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนเท่านั้น แต่โรงเรียนก็นับเป็นแหล่งเรียนรู้และประสบการณ์ที่สำคัญยิ่งที่จะก่อให้เกิดคุณภาพของผลผลิตตามต้องการได้ ถ้าได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคุณภาพของผลผลิต จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน โรงเรียนใดที่สามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน จะเป็นเครื่องแสดงถึงคุณภาพ และความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนและเป็นงานที่ต้องการของบุคคล สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นการบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการ ในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายและความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ดังนี้

สกุล กังวานไพร (2542: 33) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดให้นักเรียนประสบความสำเร็จมากที่สุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 2) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง งานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการจะเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทุกชนิด เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายหลักของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ

จันทรานี สงวนนาม (2545: 142) ได้ให้ความหมายของ การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กมล ภู่ประเสริฐ (2547: 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดและภารกิจของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับกิจกรรมทุกอย่าง โดยเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2.2 ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมักจักพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถของนักเรียน ให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวมั่นทันโลกสามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นการบริหารวิชาการจึงเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจและใช้เวลาบริหารให้มากกว่างานอื่นๆ

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 1) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารวิชาการว่างานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพจะพิจารณา ได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรม การศึกษา การจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร ประมวลสาระทางวิชาการ (2547: 17) ให้ข้อคิดว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา ในระดับสถานศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยทั่วไปงานวิชาการจะประกอบด้วยการศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้การจัดเตรียมการสอน การวัดผลประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผล การวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินวิชาการรวมถึงการประชุมทางวิชาการ

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการบริหารวิชาการ หมายถึง งานวิชาการเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียน มีความรู้ เป็นคนเก่ง คนดี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จได้อย่างดียิ่ง

2.3 ขอบข่ายการบริหารวิชาการ

วิชาการเป็นงานหลัก หรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น บริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถานบันอื่นๆ อย่างกว้างขวางเพื่อให้การบริหารวิชาการบรรลุจุดหมายของหลักสูตร ได้มีนักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษากำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการไว้ดังนี้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542: 61) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้ คือ

1. การเรียนการสอน
2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอน
3. การส่งเสริมลักษณะที่ดีของผู้เรียน
4. การนิเทศการศึกษาและการตรวจเยี่ยม

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 68-72) กำหนดขอบข่ายของการบริหารวิชาการการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์
2. การนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้
3. การจัดหาและผลิตสื่อ
4. การจัดสภาพแวดล้อม
5. การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน
6. การนิเทศการศึกษา
7. การวัดและประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 3-4) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 4 ประการ คือ

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ

1.2 โครงการสอน

1.3 บันทึกการสอน

2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอน

2.2 การจัดชั้นเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน

2.4 กรจัดแบบเรียน

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน

2.6 การฝึกงาน

3. การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมการจัดหลักสูตรและการส่งเสริมการจัดหลักสูตร โปรแกรมการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้แก่

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด

3.3 การนิเทศการสอน

4. การวัดและการประเมินผลพัฒนาการ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการวิเคราะห์พัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้แก่

4.1 การสังเกตพฤติกรรม

4.2 การสัมภาษณ์

4.3 การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็ก

4.4 แฟ้มผลงานเด็ก

จันทรานี สงวนนาม (2545: 59-60) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ คือ

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การวิชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546: 9) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการได้ 6 งาน ดังต่อไปนี้

1. งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
2. งานบริหารหลักสูตร
3. งานสื่อและนวัตกรรม
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานนิเทศภายใน
6. งานส่งเสริมวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 34-40) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ 12 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการศึกษาปฐมวัย
3. ด้านการวัดและการประเมินพัฒนาการการศึกษาปฐมวัย
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาปฐมวัย
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย
7. ด้านการนิเทศการศึกษาปฐมวัย
8. ด้านการแนะแนวการศึกษาปฐมวัย
9. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย
10. ด้านการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน
11. ด้านการประสานความร่วมมือ การพัฒนาวิชาการการศึกษาปฐมวัยกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการการศึกษาปฐมวัยแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

กมล ภู่ประเสริฐ (2547: 9-16) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 9 ด้าน ดังนี้ คือ

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา

5. การบริหารพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

จากขอบข่ายการบริหารวิชาการที่นักวิชาการเสนอไว้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารวิชาการมาพัฒนาเป็นงานวิชาในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เพื่อให้การบริหารวิชาการสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพเต็มที่ พร้อมทั้งเรียนรู้อย่างมีความสุขและเติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ระบุว่าให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรแกนกลางในทุกระดับเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษา และให้สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานทุกระดับมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามจุดประสงค์ของหลักสูตร แกนกลาง ทั้งนี้สาระดังกล่าวเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย ได้มีการดำเนินการมาเป็นเวลานับสิบปีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ขณะเดียวกันได้มีผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่น่าสนใจ ที่ศึกษาสถานภาพงานวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2546–2551 ที่เกี่ยวกับสถานภาพของงานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่ามีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.50 ของกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มงานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีจำนวน 5 เรื่อง 2) กลุ่มงานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีจำนวน 2 เรื่อง และ 3) กลุ่มงานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 เรื่อง แสดงถึงความสนใจที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่นำไปสู่การศึกษาวิจัยยังมีจำนวนไม่มาก ขณะเดียวกันสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้รายงานความก้าวหน้า

การจัดการการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552 ในด้านการบริหารงานการศึกษาปฐมวัย พบว่า ยังคงพบปัญหาในเรื่องของการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้ หลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การกำกับติดตามให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา การประเมินการนำหลักสูตร ไปใช้ ไม่มีการบริหารการเชื่อมต่อหลักสูตร ไม่จัดให้มีการพบปะทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง การขออนุมัติการใช้หลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีน้อย สถานศึกษาไม่มีการจัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร ไม่มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรขาดการวางแผนในการกำหนดหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้

ผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงสภาพที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยคือ ยังมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยน้อย ส่วนในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรมีปัญหาขาดการ ขออนุมัติใช้ การนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร การใช้และการประเมินผลหลักสูตร และในด้านการขาดการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญต่อหลักสูตรของสถานศึกษาในภาพรวมดังนี้คือ 1) การจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่าง เหมาะสม 2) มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นทั้งในด้านการขออนุมัติใช้หลักสูตร การบริหารนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร ด้านการใช้ หลักสูตรในระดับชั้นเรียน และการให้ชุมชนผู้ปกครองมีส่วนร่วม 3) การจัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

ในที่นี้จะเสนอความเห็นเฉพาะในประเด็นการจัดทำหรือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยดังนี้

1. กรอบแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การตัดสินใจเลือกรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
3. การเลือกสาระความรู้และประสบการณ์

กรอบแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีกรอบแนวคิดพื้นฐานมาจากความหมายของคำ “หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย” ซึ่ง กรมวิชาการ (2546) ให้ความหมายว่า หมายถึง แนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละคนพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน โดยเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการนำสภาพที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และ เพิ่มเติมสาระตามความถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของสถานศึกษาและชุมชน

จากความหมายดังกล่าวแสดงถึงกรอบแนวคิดเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาคือ

1. นำสภาพที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์หลักสูตรและกำหนดสาระการเรียนรู้

2. การนำสาระตามข้อ 1 มาสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะต้องอยู่บน พื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง กล่าวคือต้องยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลักของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. สาระและกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็กตามข้อ 1 นั้น จะเกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

4. ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กที่จัดไว้ในหลักสูตรนั้นจะต้องสอดคล้องตามความถนัดและความสนใจของเด็กปฐมวัย

สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยนั้น จะพัฒนาจากการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ในส่วนของสาระที่เป็นไปตามความต้องการของชุมชน สังคม โดยมีหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก ทั้งนี้สาระและกระบวนการจัดประสบการณ์นั้นจะต้องตอบสนองความสนใจและสอดคล้องกับความถนัดของเด็ก

การตัดสินใจเลือกรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นการดำเนินการเป็นกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนนั้นจะมีวิธีดำเนินการที่มี จุดมุ่งหมาย มีวิธีการและมีผลผลิตของการดำเนินการนั้น ๆ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีลักษณะตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้มีนักวิชาการและหน่วยงานที่เสนอรูปแบบไว้อย่างหลากหลาย ในที่นี้จะเสนอตัวอย่าง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา

ทาบา (Tab, 1962) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มาจากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้วิธีแบบรากหญ้า (Grass-Roots Approach) โดยมีความเห็นว่าครู ผู้สอนควรเป็นผู้ออกแบบหลักสูตรที่จะใช้ด้วยตนเองมากกว่าการออกแบบหลักสูตรจากหน่วยเหนือ และได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของสังคมและผู้เรียน

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 3 กำหนดสาระการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 การจัดลำดับสาระความรู้และประสบการณ์

ขั้นที่ 5 การประเมินผลหลักสูตร

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของนักวิชาการไทย

นักวิชาการด้านหลักสูตรของไทย ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2549) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ที่เป็นการนำหลักสูตรแกนกลางมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดตั้งคณะทำงาน ซึ่งได้แก่ ผู้สอน ผู้รู้ด้านท้องถิ่น นักพัฒนาหลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการในระดับนั้น

ขั้นที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์

ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 กำหนดจุดมุ่งหมาย

หลักสูตร

ขั้นที่ 4 การกำหนดสาระความรู้ที่สัมพันธ์กับความรู้ในท้องถิ่น

ขั้นที่ 5 การกำหนดกิจกรรมและแนวทางการจัดประสบการณ์

ขั้นที่ 6 การกำหนดคาบเวลา

ขั้นที่ 7 การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 8 การจัดทำเอกสาร

หลักสูตร

ขั้นที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตรจากหน่วยงาน

ขั้นที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นที่ 12 การประเมินผล

หลักสูตร

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลาง และข้อมูลที่เกี่ยวกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

1) วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2) โครงสร้างหลักสูตรที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้รายปี กำหนดเวลาเรียน กำหนดการจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย โดยการประเมินก่อนใช้ ประเมินระหว่างใช้ และประเมินหลังใช้

4. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่นำมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนมากำกับ โดยใช้มาตรฐานดังกล่าวเป็นเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้แก่ มาตรฐานด้านคุณธรรม ด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการคิด ด้านความรู้และทักษะเบื้องต้น ด้านความสนใจใฝ่รู้ ด้านสุขนิสัย และด้านสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย

ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐานจะนำมาตรฐานดังกล่าวมากำหนดเป็นทิศทางและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สามารถจัดลำดับหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสมด้านสมรรถนะของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดมาตรฐานช่วงชั้น (คุณลักษณะที่พึงประสงค์)

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์คำสำคัญในมาตรฐาน

ขั้นที่ 3 กำหนดสาระหลักหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับคำสำคัญ หรือประเด็นปัญหาของท้องถิ่น หรือเรื่องที่ผู้เรียนสนใจที่เชื่อมโยงกับมาตรฐาน

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานนี้ จุดเน้นจะอยู่ที่หน่วยการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้คือ 1) หัวเรื่องหรือชื่อหน่วย 2) มาตรฐานการเรียนรู้ (คุณลักษณะที่พึงประสงค์) 3) สาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์และกิจกรรม) 5) การประเมินผล

5. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม มีแนวคิดมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 9 ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบครัว ในการจัดการศึกษา และแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และรวมทั้งแนวคิดเรื่องหลักการมีส่วนร่วมที่บุคคลซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจในการทำกิจกรรม เพื่อให้ได้ผลตามที่คาดหวังไว้

จากแนวคิดดังกล่าวจึงนำมาสู่รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลักภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างบุคคลภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากร ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง นักวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการสาระการเรียนรู้จากบุคคลทั้งภายในและภายนอก

ขั้นที่ 2 ยกร่างหลักสูตรและหาคุณภาพก่อนใช้

ขั้นที่ 3 การใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 4 ประเมินผลหลักสูตร

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว สถานศึกษาจะนำมาสู่การตัดสินใจเลือกรูปแบบสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นการ ตัดสินใจเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือเป็นการนำมาประยุกต์ผสมผสานกันเพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพหรือความต้องการของสถานศึกษา

การเลือกสาระความรู้และประสบการณ์

สำหรับในส่วนของสาระความรู้และประสบการณ์ในระดับการศึกษาปฐมวัยในหลักสูตรแกนกลาง กำหนดสาระที่ควรเรียนรู้เป็น 4 เรื่องใหญ่ ๆ คือ ตัวเรา บุคคลและสถานที่ ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งนี้การกำหนดสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา จะกำหนดในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน และนำมากำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสาระในหลักสูตรแกนกลาง สาระความรู้ในท้องถิ่นได้แก่

1. สาระท้องถิ่นจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยความรู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลจังหวัด ได้แก่ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิศาสตร์ ลักษณะเด่น แหล่งความรู้ แหล่งท่องเที่ยว สถานที่สำคัญ บุคคลสำคัญ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา อาชีพ ฯลฯ สาระท้องถิ่นจังหวัดจึงเป็นสาระที่ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในจังหวัด หลอมรวมให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นและลักษณะเฉพาะที่มีต่อวิถีชีวิต การเรียนรู้สาระท้องถิ่นจังหวัดจึงเป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัว ที่ได้พบเห็นในชีวิตจริง ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อท้องถิ่น ทำให้เข้าใจถึงความสำคัญของท้องถิ่น เข้าใจสภาพและอาจจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความเข้าใจปัญหาที่ท้องถิ่นเผชิญ ท้ายที่สุดการเรียนรู้สาระท้องถิ่นจะเป็นการปลูกฝังให้เกิดความรักในท้องถิ่น มีเจตคติที่ดีในการที่จะดูแลรักษาและพัฒนาท้องถิ่นของตนในอนาคต

2. สาระภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับศาสตร์ต่าง ๆ ของท้องถิ่น หรือที่เรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ได้แก่ บุคคลที่ได้รับการลำดับชื่อไว้ในทะเบียนของจังหวัด หรือ ผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นที่

ประจักษ์โดยทั่วไปนอกจากนี้ยังหมายถึง ความรู้ความคิดที่เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันด้วยความเชื่อว่าเป็นสิ่งดีงาม ทรงคุณค่า และบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ คติ ความเชื่อ การละเล่นต่าง ๆ การดูแลรักษา คำสอนในการดำเนินชีวิตเป็นต้น นอกจากภูมิปัญญาด้านบุคคลและ ด้านความรู้ ดังกล่าวแล้ว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังรวมถึงประสบการณ์ที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ที่ปฏิบัติกันต่อ ๆ มาโดยถือกันว่าเป็นสิ่งดีงาม ถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน เช่น ความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรยาพื้นบ้าน การประดิษฐ์วัสดุท้องถิ่น การประกอบอาหาร การประกอบอาชีพของท้องถิ่น ค่านิยม พิธีกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน คำสอนทางศาสนา คำกล่าวสอนของคนเฒ่าคนแก่ เป็นต้น สาระความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้เรียนรู้ จะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีเหตุผลเชื่อมโยงกับวิถีการดำเนินชีวิต เกิดเป็นค่านิยม ก่อเกิดเป็นความรักและชื่นชมต่อชีวิตในท้องถิ่นของตน

3. สาระอาชีพ เป็นเรื่องของการประกอบอาชีพของท้องถิ่น ซึ่งจำแนกออกเป็นการประกอบอาชีพดั้งเดิมอันเป็น ภูมิปัญญาที่สั่งสมถ่ายทอดสืบมาตั้งแต่อดีต ทั้งนี้ลักษณะของอาชีพจะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ พื้นที่ ทรัพยากร ภูมิอากาศของท้องถิ่น ยึดหลักแห่งการพึ่งพาตนเอง โดยอาศัยหลักธรรมชาติ เช่น การทำนา ในท้องถิ่นบางแห่ง จะทำนาในที่ราบ มีลักษณะของการทำนาแบบอย่างทั่วไปคือ แบ่งแปลงนาเป็นตอน ๆ มีคันนาที่เกิดจากคันดินกักกันน้ำไว้เป็นสิ่งหล่อเลี้ยงต้นข้าว ในขณะที่บางแห่ง เช่นตามเขตพื้นที่ภาคใต้ สภาพภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นภูเขา พื้นที่ราบมีน้อย การปลูกข้าวจึงปลูกตามไหล่เขา เรียกว่าทำไร่ข้าวหรือข้าวไร่ ซึ่งต่างจากการทำนาในพื้นที่ราบ เป็นต้น ขณะเดียวกันในพื้นที่ภาคใต้ที่เป็นบริเวณติดทะเล จะมีการประมงน้ำเค็ม มีเรือหาปลาขนาดใหญ่ ขณะที่จังหวัดในพื้นที่ราบจะมีเพียงการประมงน้ำจืดที่จับสัตว์น้ำในแม่น้ำ ลำคลอง บึง หนอง การอาชีพของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นจึงต่างกันไป นอกจากการอาชีพที่สัมพันธ์กับบริบททางภูมิสังคมแล้วยังเกี่ยวข้องกับการอาชีพที่เกิดขึ้นจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นการนำความรู้ ประสบการณ์ในตามหลักการการประกอบอาชีพเดิมมาผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ เพื่อการแก้ปัญหาและเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น เช่น การประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งความรู้ด้านการเกษตรกรรม และแหล่งความรู้ทางวิถีชีวิต เป็นต้น รวมทั้งอาชีพที่เกิดจากความรู้สมัยใหม่ที่ผสมผสานกับความรู้เดิม เช่น การเกษตรสมัยใหม่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในท้องถิ่น เป็นต้น การจัดสาระความรู้ท้องถิ่นดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพของท้องถิ่นที่เกิดจากภูมิปัญญาที่สัมพันธ์กับสภาพภูมิสังคมของตน เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิต

ที่สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และสังคม ก่อเกิดความรักความภาคภูมิใจในอาชีพที่สุจริตกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

4. สาระแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นแต่ละที่ล้วนแล้วแต่มีความรู้อยู่ในแหล่งท้องที่นั้น ๆ เป็นสิ่งที่ให้ความรู้แก่ผู้คนทั้งในด้านความรู้ในการดำเนินชีวิต ความรู้ในการดำรงชีวิตและความรู้เพื่อการต่อยอด ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ (2544: 41–42) ได้ให้แนวคิดและข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ว่า "...เขาเรียนรู้จากชุมชนในเรื่องต่าง ๆ มากมาย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในชุมชน ประวัติ ประเพณี พิธีกรรมของชุมชน แหล่งเรียนรู้ทางศาสนา วัฒนธรรม งานอาชีพ การทำมาหากินในชุมชน เหตุการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตคนในชุมชน...." และได้กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนจากการเสนอแหล่งข้อมูล โดย ดร.กาญจนา เอกะวิภาค (2541) ที่ได้เสนอแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่รัฐและประชาชนจัดตั้งขึ้น ได้แก่ อุทยานการศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่นแถบภูเขา ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เยาวชน ศูนย์หัตถกรรม หอสมุด ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ สถาบันของชุมชนที่มีอยู่ในวิถีชีวิตและการทำมาหากินของชุมชน แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติในชุมชน..." นอกจากนี้ท่านยังได้ระบุถึงความสำคัญของการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่นอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้จากชุมชนแล้ว ยังช่วยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยยกข้อคิดของศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (2543) ที่ระบุว่า "…..ในชุมชนมีผู้รู้ด้านต่าง ๆ มากมาย มากกว่าครูที่สอนท่องหนังสือ มากนัก เช่น ผู้รู้ทางเกษตรกรรม ทางช่าง ศาสนา ศิลปิน หมอพื้นบ้าน นักธุรกิจรายย่อย ผู้นำชุมชน จะมีครูมากมายหลากหลายเป็นครูที่รู้จริง ทำจริง จะทำให้การเรียนรู้เข้าไปเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง….เมื่อผู้รู้ในชุมชนเหล่านี้กลายเป็นครู ก็จะเป็นการยกระดับ คุณค่า ศักดิ์ศรี และความภาคภูมิใจของชุมชน…"

ดังนั้นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนนอกจากจะเป็นการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความรู้ที่มีในท้องถิ่นของตนแล้ว ยังเป็นการให้ได้เรียนจากการปฏิบัติ ได้เห็นการเชื่อมโยงของความรู้กับการนำไปใช้ ขณะที่เรียนยังได้เรียนรู้วิธีการเลียนแบบต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนโดยการบอกกล่าวจากครู ได้เรียนจากการสืบค้น ได้เรียนจากการปฏิสัมพันธ์ทั้งทาง กายภาพและทางสังคม ผลที่ได้จากการเรียนสาระแหล่งเรียนรู้จึงมิใช่เนื้อเนื้อความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ผู้เรียนยังได้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติจริงอีกด้วย

5. สาระวัฒนธรรมท้องถิ่น ในท้องถิ่นแต่ละแห่งล้วนแล้วแต่มีที่มาและประวัติอันยาวนานที่สืบเนื่องถ่ายทอดบอกกล่าว เล่าขาน และปรากฏให้เป็นวิถีชีวิตที่เรียกว่า วัฒนธรรม ซึ่งแต่ละพื้นแห่งล้วนมีวัฒนธรรมที่ดีงามที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการนำไปประพฤติปฏิบัติ และมีคุณค่าในการอนุรักษ์ธำรงรักษา

ถ่ายทอดต่อคนรุ่นหลังให้นำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดความสุข ความเจริญของชีวิต วัฒนธรรมดังกล่าว ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ คำสอน นิทานพื้นบ้าน การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติในวาระหรือโอกาส ต่าง ๆ รวมทั้งการละเล่น การประกอบอาชีพ ภาษา ดนตรี เพลงพื้นเมือง สาระวัฒนธรรมท้องถิ่นจะเป็นการสืบทอดความรู้ของท้องถิ่นจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง เพื่อให้มีการปฏิบัติสืบทอดกันไปอย่างไม่ขาดสาย

การเรียนรู้จากสาระในท้องถิ่น ดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ใกล้ตัว ได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้การเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับการปฏิบัติ ได้สัมผัสใกล้ชิดกับธรรมชาติและชุมชนของตน พัฒนาไปสู่ความรัก ความภาคภูมิใจ และเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้เด็กเกิดความรักในประเทศชาติ และมีอุดมคติแห่งความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สู่การปฏิบัติ ทั้งนี้การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะพึงประสงค์ ซึ่งเป็นเป้าหมายการจัดการเรียนรู้โดยมีหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเตรียมเข้าสู่โลกปัจจุบัน เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นต้น อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายควบคู่กันเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด ครูผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญและสรรหากระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด นำพาให้ผู้เรียนเกิด

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนควรได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้/ กระบวนการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และมุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความหมายหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชาให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งนี้หลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

1.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมุสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละตนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ได้ลงมือศึกษา ค้นคว้า คิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

1.2 การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อวางรากฐานชีวิตให้เจริญงอกงามอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและแสดงออกถึงศักยภาพของตนเองครูผู้สอนจึงควรมีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล สำหรับในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.3 การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมอง การจัดการเรียนรู้ที่ขัดต่อการทำงานของสมองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ไม่ได้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตรให้เรียนอย่างมีความสุข โดยใช้ประสบการณ์ตรงด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรม ข้อเท็จจริงและทักษะด้านต่างๆ ที่ปรากฏในชีวิตจริงตามธรรมชาติ ตลอดจนสื่อการเรียนรู้ที่ดีดึงดูดความสนใจเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองในแต่ละช่วงวัย จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจ ความตั้งใจ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

1.4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม

การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ได้รับรู้ เกิดการยอมรับเห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

2. บทบาทครูผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้

2.1 บทบาทครูผู้สอน

2.1.1 การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนควรคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) แตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องให้เวลาในการเรียนรู้และให้โอกาสกับผู้เรียนได้ค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง จึงจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและทำให้การเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

2.1.1.1 ศึกษา วิเคราะห์ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด รูปแบบการเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการที่แตกต่างกันและจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ลักษณะของผู้เรียนและสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีพัฒนาการที่เป็นไปตามความสามารถและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

2.1.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.1.2 การบูรณาการและการถ่ายโยงความรู้ ครูผู้สอนควรได้บูรณาการสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์และสามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

2.1.2.1 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองและเน้นคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัดของหลักสูตร

2.1.2.2 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

2.1.2.3 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.1.2.4 ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

2.1.2.5 วิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อนำผลมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของตนเองด้วยการบวนการวิจัย

2.2 บทบาทของผู้เรียน

2.2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองให้บรรลุตามเป้าหมาย

2.2.2 แสวงหาและเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข้อความรู้ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม

2.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนและครู

2.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่กล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตรครูผู้สอนจึงควรคัดสรรและเลือกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเลือกว่าวิธีใดเหมาะสมที่สุดต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร สามารถนำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและลักษณะอันพึงประสงค์ใด กระบวนการเหล่านี้หากนำมาใช้แล้วจะได้ผลเพียงใดจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งได้กำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณภาพของเด็กและเยาวชนในอนาคต

3. การวัดและประเมินผลพัฒนาการปฐมวัย

การวัดและประเมินผลพัฒนาการปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาที่สอนระดับปฐมวัยจึงได้จัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 และยังสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย แต่ในปัจจุบันการจัดการศึกษามุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด การเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับกระบวนการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลพัฒนาการปฐมวัยตามสภาพจริงมากกว่าโดย

การดูจากแฟ้มสะสมผลงานเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการทำงานเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันระหว่างเด็ก ครู ผู้ปกครอง สามารถสร้างองค์ความรู้และเกิดความภาคภูมิใจในการวัดและประเมินผล การประเมินผลระดับปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน และครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน นำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์ พัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ด้วยเหตุนี้ ผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่จะทำหน้าประเมินเด็ก ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยเป็นอย่างดี และต้องเข้าใจโครงสร้างของการประเมินอย่างละเอียด มีความสามารถในการเลือกเครื่องมือ และวิธีการที่จะใช้ได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้ผลงานการประเมินเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ความหมายของการวัดและการประเมินผล

ความหมายการวัดผล (Measurement)

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า การวัดผล (Measurement) หมายถึง กระบวนการที่กำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของสิ่งที่วัดนั้นให้เป็นปริมาณมากน้อย เช่น การวัดความสูงหรือน้ำหนักของคน ก็คือการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะและส่วนสูงของคนออกเป็น ปริมาณ นิ้ว เซนติเมตร เป็นต้น

ความหมายการประเมินผล (Evaluation)

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการที่กระทำต่อจากการวัดผล โดยการนำข้อมูลที่ได้รับมาวินิจฉัยตัดสินหาข้อมูลสรุปค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์

การประเมินผลพัฒนาการปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวว่า การประเมินผลพัฒนาการปฐมวัย หมายถึง การประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงและวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร

การประเมินผลพัฒนาการปฐมวัย หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของครูที่มีต่อพัฒนาการการเรียนรู้ ความเข้าใจและความต้องการเด็กแต่ละคน การประเมินผลที่ดีควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนโดยส่วนใหญ่พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องการให้มีการประเมินผลการพัฒนาการเด็ก เนื่องจากต้องการทราบว่าลูก

ของตนเรียนรู้อะไรและตนสามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการลูกอย่างไร ด้านผู้บริหารสถานศึกษาต้องการให้มีการประเมินผลพัฒนาการเด็กเพราะต้องการสนับสนุนและส่งเสริมครูในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับเด็ก ครูตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลพัฒนาการเด็ก เนื่องจากต้องการทราบพัฒนาการของเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเตรียมสภาพสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาการของเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในเด็ก ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการเรียนการอสนของตน เพื่อจะได้จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ รวมตลอดถึงความสนใจและความต้องการของเด็ก การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) ประกอบด้วยดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรมเด็ก (Observation)

วิธีการสังเกตเป็นวิธีที่ใช้มากที่สุดในการศึกษาเด็ก วิธีการที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก คือ การเฝ้าดูและการฟังโดยธรรมชาติแล้วครูทุกคนจะสังเกตเด็กที่ตนสอนอยู่เป็นประจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูชั้นเด็กเล็กหรือชั้นอนุบาลซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติและลักษณะนิสัยเด็กแต่ละคนเพื่อจะได้จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อพัฒนาการการเรียนรู้.ของเด็ก การสังเกตอาจอยู่ในรูปแบบของการจดบันทึกหรือการให้ความสนใจไปยังสิ่งที่เด็กกำลังทำหรือพูดอยู่ การสังเกตอาจเกิดขึ้นเป็นกิจวัตรประจำวัน และไม่เป็นทางการได้ การสังเกตเด็กอย่างเป็นระบบเกิดขึ้นเนื่องจาก ในการสังเกตเด็ก จำนวน 20-30 คน ในชั้นเรียนหนึ่งๆ ครูคนเดียวหรือสองคนไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กได้ทั้งหมดหรือถึงแม้นจะสังเกตได้ข้อมูลต่างๆที่ได้มาอาจถูกละเลยหรือไม่มีการเก็บรวบรวมถ้าไม่มีการจดบันทึก ในขณะเดียวกันข้อมูลที่ได้อาจไม่มีความต่อเนื่องในทางลึก ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่ครูจะต้องใช้การบันทึกการสังเกตเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ตนทราบข้อมูลของเด็กแต่ละคนในชั้นเรียนของตนอย่างเพียงพอ เป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง พร้อมที่จะให้ข้อมูลกับผู้ปกครอง ในการสังเกตพฤติกรรมเด็กอย่างเป็นระบบ ครูจำเป็นต้องตระหนักถึงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนให้มากที่สุด และบันทึกความรู้สึกและความคิดเห็นของตนลงไปโดยแยกออกจากข้อมูลที่บรรยายในระหว่างการสังเกตจากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาตีความ วินิจฉัย วิเคราะห์หาข้อสรุปของพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการสังเกต

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ต่างจากการสังเกตและวิธีอื่นๆ ที่วิธีการสัมภาษณ์เปิดโอกาสให้มีการซักถามในสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบ มีโอกาสที่จะสังเกตท่าทาง การเคลื่อนไหวของตา น้ำเสียง

หรือระดับเสียงซึ่งประกอบคำพูด สำหรับข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นถึงภูมิหลัง ความรู้สึก ทัศนคติ การรับรู้ และความคาดหวังของผู้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะได้ผลดีถ้าผู้สัมภาษณ์ได้สร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อน การสัมภาษณ์โดยทั่วไปมี 3 ประการคือ

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interviews) การสัมภาษณ์แบบนี้ผู้สัมภาษณ์ หรือครูจะเตรียมคำถามที่จะถามไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นการสะดวกต่อผู้สัมภาษณ์หรือครู ในขณะเดียวกันผู้สัมภาษณ์จะไม่มีโอกาสถามอะไรที่นอกเหนือไปจากคำถามที่เตรียมซึ่งเป็นการจำกัดคำตอบและโอกาสของผู้สัมภาษณ์เช่นกัน

2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือไม่เป็นทางการ(Unstructured or Informal interviews) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาในการสัมภาษณ์เด็กเล็กเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมหลังจากที่มีการสังเกตเด็กอย่างเป็นระบบแล้ว ครูอาจเตรียมหัวข้อที่ต้องการคุยหรือสนทนากับเด็กไว้อย่างคร่าวๆแต่มิได้จดคำถามให้เด็กตอบทีละข้อเหมือนการสัมภาษณ์แบบมีโครงการสร้าง ครูอาจมีการซักถามหรือพูดคุยกับเด็กในเรื่องที่ครอบคลุมหัวข้อที่ครูเตรียมไว้

ข้อดีของการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง คือ ช่วยให้ครูรู้จักเด็กในชั้นของตนมากขึ้น มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ เด็กบางคนซึ่งขี้อายหรือพูดน้อยในชั้นอาจจะช่างคุยมากขึ้นเมื่อโอกาสสนทนา พูดคุยกับครูสองต่อสอง ในขณะเดียวกัน เด็กที่ชอบแสดงออกเมื่ออยู่ท่ามกลางเพื่ออาจรู้สึกอึดอัดหรือไม่สบายใจเมื่อต้องคุยกับครูสองต่อสองได้ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างช่วยให้ครูได้ภาพรวมของเด็กมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างควรใช้ร่วมกับเครื่องมือประเมินผลชนิดอื่นๆเสมอ

2.3 การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง(Partially structured interviews) การสัมภาษณ์แบบนี้มีผู้สัมภาษณ์หรือครูจะเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าบางส่วน และคำถามบางส่วนเกิดขึ้นในระหว่างการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบนี้เหมาะสำหรับผู้ที่เริ่มต้นใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ในการประเมินผลและยังไม่มีความชำนาญกับวิธีการนี้เพราะผู้สัมภาษณ์สามารถเตรียมคำถามมาล่วงหน้าส่วนหนึ่ง ในขณะเดียวกันการสัมภาษณ์จะดูเป็นธรรมชาติมากขึ้น เพราะผู้สัมภาษณ์มีโอกาสสนองตอบ (Respond) ต่อคำตอบของผู้สัมภาษณ์และมีโอกาสซักถามหรือตั้งคำถามใหม่ๆในระหว่างการสัมภาษณ์ได้

3. การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็ก (Anecdotes)

การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็กเป็น การเขียนเรื่องราวสั้นๆ เกี่ยวกับตัวเด็กจัดเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ครูเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ครูอาจเขียนเรื่องราวสั้นๆ เกี่ยวกับตัวเด็กจากเหตุการณ์ที่มีความหมายทั้งกับตัวครูและตัวเด็ก ในการเลือกเหตุการณ์ที่นำมาเขียน จะบ่งบอกถึงการให้ความสำคัญของครูต่อพฤติกรรมเด็ก และช่วยให้ครูตอบคำถามที่ตนอย่างรู้ได้ขึ้น ในการบันทึกเรื่อง

ราวที่น่าสนใจของเด็ก ครูอาจสังเกตเหตุการณ์จนกระทั่งเหตุการณ์ผ่านพ้นไปจึงทำการจดบันทึกก็ได้ หรือครูอาจจดบันทึกอย่างย่อๆ ในขณะที่สังเกตการณ์อยู่ก็ได้แล้วจึงนำมาเขียนใหม่ทีหลังในการเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กในชั้นเรียน ครูประจำชั้นอาจต้องใช้เวลามาก แต่ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้ครูเห็นภาพพจน์ และเข้าใจเด็กแต่ละคนในชั้นของตนได้ดีขึ้น ครูตระหนักว่าตนสามารถกระตุ้นพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กในส่วนไหน ขณะเดียวกันครูได้ทราบถึงกระบวนการเรียนการสอนและการใช้คำถามของตนไปพร้อมกันด้วย นอกจากนั้น การบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กในชั้นเรียนยังช่วยให้ครูพัฒนาทักษะการเขียนเพิ่มขึ้น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดีขึ้น มีความเข้าใจและเห็นภาพพจน์เด็กที่ตนสอนมากขึ้น

4. แฟ้มผลงานเด็ก (Portfolios)

แฟ้มผลงานเด็ก (Portfolios) ถือเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่มีจุดประสงค์และกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แฟ้มผลงานเด็กช่วยให้ตัวเด็กตระหนักถึงประสบการณ์ ความพยายาม ความก้าวหน้า และความสำเร็จของตนเอง ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการประเมินผลพัฒนาการเด็กและการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนต่อไป

ลักษณะแฟ้มงานเด็ก

แฟ้มผลงานเด็ก (Portfolios) สามารถยืดหยุ่น (Flexible) และปรับเปลี่ยนได้ (Adaptable) เนื้อหาสาระและกระบวนการของการเลือกผลงานหรือสิ่งที่จะรวบรวมในแฟ้มผลงานเด็กสามารถยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัยและระดับพัฒนาการของเด็ก วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือหน่วยงานและข้อพิจารณาอื่นๆ

แฟ้มผลงานเด็กมุ่งเน้นที่ความสามารถหรือจุดเด่นของเด็ก จะเน้นสิ่งที่เด็กทำได้มากกว่าสิ่งที่เด็กทำไม่ได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 26 ได้กำหนดถึงการประเมินผลผู้เรียนว่าให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้นการประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนจึงเป็นหน้าที่ของผู้สอน โดยถือว่าการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาความสมารถในการเรียนรู้ให้เต็มศักยภาพ ทั้งนี้คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ระบุว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ความรู้สึกและทักษะการแสดงออกทุกด้าน และเป็นการประเมินตามสภาพจริง สำหรับการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้นได้นำหลักการดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการประเมินของผู้เรียน ดังปรากฏในเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ระบุถึงหลักการประเมิน

พัฒนาการทางเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ว่าเป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 43) โดยยึดหลักดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

2. ประเมินเป็นรายบุคคล อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องตลอดปี

3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ทั้งการนำกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยนั้น เป็นแนวทางหนึ่งที่ผู้สอนและผู้บริหารสามารถนำไปปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกฎหมายแม่บททางการศึกษาของไทย ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยและกำหนดไว้หลายมาตราที่ชี้ให้เห็นว่าการวิจัยเป็นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกนำไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ กล่าวคือ มาตรา 24(5) ระบุให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถใช้การวิจัยเพื่อการศึกษาเรื่องที่น่าสนใจและต้องการหาความรู้ใหม่ หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การวิจัยจึงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยฝึกกระบวนการคิด การจัดการหาเหตุผลในการตอบปัญหา และรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรา 30 ระบุให้ผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนนอกจากจัดกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ยังใช้วิจัยเพื่อศึกษาปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการรู้คำตอบ พัฒนาสิ่งที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ปัญหาและศึกษาและพัฒนาในสิ่งที่เป็นปัญหาหรือต้องการพัฒนาควบคู่กันไปอย่างตอเนื่อง โดยบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยให้เป็นกระบวนการเดียวกันสามารมองเห็นปัญหา ระบุหรือรู้ปัญหาได้ รู้จักการวางแผนการวิจัย เก็บข้อมูลและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีหลักฐานการได้มาซึ่งข้อค้นพบ

มีเหตุผลอธิบายถึงข้อค้นพบ มาตรา 48 ระบุให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประคุณภาพในสถานศึกษาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงต้องวิจัยเชิงประเมินเกี่ยวกับองค์กร/สถานศึกษาเพื่อใช้ผลการวิจัยนั้นมาประกอบการตัดสินใจ จัดทำนโยบายและแผนตามพันธกิจขององค์กรนั้นต่อไป การวิจัยจึงเป็นส่วนของกระบวนการบริหารจัดการที่นำผลมาใช้ในการพัฒนา ในขณะเดียวกันผู้บริหารสามารถใช้การวิจัยเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำในการสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้ได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนด นำการวิจัยมาใช้เป็นกระบวนการควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้และการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คือ

1) การใช้การวิจัยในการะบวนการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนทำวิจัยเรียนทำวิจัยเพื่อใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถวิจัยในเรื่องที่สนใจหรือต้องการหาความรู้หรือต้องการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ได้ ซึ่งกระบวนการวิจัยจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด ฝึกการวางแผน ฝึกการหาคำตอบด้วยตัวเอง ฝึกการสังเกตการณ์เปรียบเทียบ โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบบูรณาการเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

2) การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ วางแผนแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลการใช้นวัตกรรมนั้นๆ และให้ผู้สอนสามารถนำกระบวนการวิจัยมาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการใช้เทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จาการวิเคราะห์ปัญหา สร้างแนวทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการตามแนวทางที่เลือก และสรุปผลการแก้ไขปัญหาอันเป็นการฝึกทักษะฝึกกระบวนการคิด ฝึกการจัดการเผชิญสถานการณ์จริง และปรับประยุกต์มวลประสบการณ์มาใช้แก้ไขปัญหา

3) การวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้บริหารทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาประกอบการตัดสินใจรวมทั้งจัดทำนโยบายและวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่นำไปสู่คุณภาพการจัดการศึกษา และเป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพการวิจัยเป็นกระบวนการค้นหาความรู้และแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่การปฏิบัติการเรียนรู้ที่เชื่อถือได้ สามารถนำผลการค้นพบมาแก้ไขการเรียนรู้หรือตัดสินใจพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการเชิงระบบที่ช้ากรศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งโดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา จนถึงขั้นการสรุปและรายงานผล

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ด้วยการใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ และการวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวคิดในแต่ละประเด็นดังนี้

1) การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ ท่านพระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตโต) (พระธรรมปิฎก, 2541: 18) กล่าวว่า มนุษย์มีชีวิตที่ดี ที่ประเสริฐก็จะต้องฝึก ต้องเรียนรู้ การเรียนรู้ การฝึกฝนพัฒนานี้เป็นความพิเศษของมนุษย์ มนุษย์ที่ฝึกฝนตนหรือมีการเรียนรู้จึงเปลี่ยนแปลงไป และทำให้โลกเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย สรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของมนุษย์จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเองจากสื่อและอุปกรณ์ที่มีอยู่ตามแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในครอบครัว ในชุมชน ในสถานศึกษาที่ผู้เรียนพบเห็นเป็นประจำ การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องทราบความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง มีการลำดับความสำคัญก่อนหลังความจำเป็นและความสำคัญให้ได้เป็นลำดับแรก และกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องรู้จักการวางแผนการเรียนรู้ของตนเองว่าเป็นเป้าหมายเรื่องใด มีเวลามากน้อยเพียงใด มีแหล่งเรียนรู้ไหนบ้าง มีวิธีเรียนใดบ้าง ต้องใช้สื่อใดบ้าง และเมื่อมีปัญหาจะสามารถปรึกษาใคร เมื่อได้รับความรู้จะสามารถใช้ความรู้นั้นได้อย่างไร ตลอดจนวางแผนไปถึงการนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งอาจใช้วิธีต่างๆ ในการเรียนรู้ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึก การสรุปผล จากการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปข้อความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนมาสรุปความรู้และนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำไปใช้ในการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ของตนเองในระหว่างการเรียนรู้ทุกขั้นตอนเพื่อไปสู่การปรับปรุงรวมถึงการนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนางานต่อไป

2) การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ ในการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการหัวใจของการปฏิรูปในครั้งนี้ การปฏิรูปผู้สอน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำความสำเร็จมาสู่การปฏิรูปการศึกษา ความสำคัญของผู้สอนมีมากมายเป็นผู้ที่มีภาระหนักในการอบรมปมนิสัยพลเมืองของชาติ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอว่าผู้เรียนเกิดกระบวนการ

เรียนรู้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค์ใดบ้าง ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่กำหนดให้เป็นภารกิจของผู้สอน 3 ประการ

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนและใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24 (5)

2. ทำวิจัยเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละดับการศึกษา(มาตรา30)

3. นำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน (มาตรา 30)

สรุป ดังนั้นการใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จึงเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็น ในกรณีผู้สอนพบว่า กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ที่กำลังดำเนินการอยู่มีปัญหามากหรือมีความจำเป็นต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ควรใช้วงจรหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ความต้องการ/พัฒนาการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผล การเรียนรู้และการรายงานผลการเรียนรู้ เป็นการนำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้ในการดำเนินงานของผู้สอน

ขั้นตอนที่ 3 ผู้สอนทำการประเมินระหว่างสอนแล้วพบปัญหาดังกล่าวสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ในช่วงใดช่วงหนึ่งในขณะนั้น

ขั้นตอนที่ 4 ผู้สอนสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อทราบและใช้ประโยชน์ต่อไป สถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในสถานศึกษานั้นๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 35) ได้กำหนดแนวทางในการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรและหน่วยงานและสถาบันอื่น

สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาปฐมวัยนั้น เป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามความแตกต่างและวัยของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่นในแต่ละบริบทนั้นๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สื่อและของเล่น จัดเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง สภาพแวดล้อมหนึ่ง ที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สื่อและของเล่นแต่ละประเภท มีส่วนในการพัฒนาเด็กแตกต่างกันไป การเลือกใช้และผลิตสื่อ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งครู จะมีบทบาทในการพิจารณาให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก และตรงตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการนำสื่อและของเล่นมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น การผลิตสื่อและของเล่น สำหรับเด็กปฐมวัย จึงควรคำนึงถึงหลักการผลิต การเลือกใช้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน

หลักการเลือกสื่อและของเล่น

แนวทางในการเลือกสื่อและของเล่นโดยทั่วไป ควรมีหลักเกณฑ์การเลือกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กหรือผู้เรียนดังนี้

1. การเลือกสื่อควรพิจารณาให้มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการให้เด็กๆได้เรียนรู้ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างครบถ้วน

2. การนำสื่อไปใช้ในกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้เด็ก ต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นก่อนนำสื่อไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล ควรมีการทดลองใช้และติดตามผลการใช้สื่อนั้นๆ ก่อน

3. สื่อควรสร้างเสริมความคิดและให้แนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายๆ ด้าน

4. กรณีผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ควรพิจารณาเทคนิคการผลิตสื่อนั้นๆ ว่า ดี หรือมีความเหมาะสมในการใช้งานมากน้อยแค่ไหน เช่น สี ขนาด สัดส่วน ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

5. สื่อต้องเหมาะสมกับวัย เพศ ระดับความรู้ ประสบการณ์เดิมของผู้รับ

6. การสร้างสื่อรวมทั้งการใช้สื่อ ควรยึดหลักการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ อันได้แก่ ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับของกลุ่ม ความต้องการการยกย่องนับถือ ความต้องการความสำเร็จในชีวิต

7. ควรเลือกใช้สื่อชนิดที่เข้าถึงและเป็นที่นิยมของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงภาษาที่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย น่าสนใจ และใช้สื่ออย่างคุ้มค่า

8. สื่อนั้นๆ ผู้รับควรรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าให้มากที่สุด

9. สื่อที่ใช้ควรเป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน ทันต่อเหตุการณ์และความก้าวหน้า รวดเร็ว ตรงตามเป้าหมาย

10. ควรนำศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม บุคลากร องค์กร หรือทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่น มาใช้เป็นสื่อให้มากที่สุด

หลักการใช้สื่อ วัสดุ - อุปกรณ์และของเล่นประกอบการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

1. สื่อนั้น ควรส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม อารมณ์และจิตใจ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

2. เน้นสื่อที่เป็นจริง หรือเป็นสื่อที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ

3. ควรเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก สะดุดตา เร้าความสนใจของเด็กได้ดี

4. มีความปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

5. สื่อนั้นๆ ต้องเหมาะสมตามวัยหรือพัฒนาการเด็ก

6. มีขนาดเหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย น้ำหนักเบา เด็กสามารถหยิบจับ เคลื่อนย้ายด้วยตนเองได้สะดวก

ลักษณะของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ดี

1. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องเหมาะกับวัยของเด็ก

2. มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย ไม่แหลมคม

3. ทำด้วยวัสดุที่ไม่เป็นพิษ และไม่ติดไฟง่าย ที่สำคัญไม่ควรทำด้วยแก้ว เพราะอาจแตกและเป็นอันตรายต่อเด็กได้

4. มีการออกแบบที่ดี มีวิธีการใช้ที่ไม่ยุ่งยาก

5. มีสีสันสวยงาม ดึงดูดความสนใจของเด็กได้ดี

6. เร้าใจเด็ก ชวนให้คิดคำนึง สร้างจินตนาการ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา

7. หาซื้อได้ง่ายด้วยราคาประหยัด หรือสามารถผลิตขึ้นใช้เองได้

8. ผ่านการทดสอบจากผู้ผลิต และได้มีการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง

การจัดเตรียมวัสดุเพื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ครูสามารถจัดทำหรือผลิตขึ้นเองได้ โดยจัดหาวัสดุจากสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว อาจเป็นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือวัสดุเหลือใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ดี การจัดแบ่งสื่อ สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1.วัสดุท้องถิ่น

2.วัสดุเหลือใช้

3.วัสดุทำขึ้นเอง

4.วัสดุซื้อมาราคาถูก

ของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย

การเล่น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่ขาดมิได้ อาจกล่าวได้ว่า การเล่นเป็นการทำงานของเด็ก โดยธรรมชาติแล้ว เด็กจะชอบเล่นเนื่องจาก ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ผ่อนคลายความเครียด ประการสำคัญ เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการเล่น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาส่งเสริมพัฒนาการได้สูงสุด จะเป็นอะไรไปไม่ได้นอกจากของเล่น

ความหมายของ ของเล่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 กล่าวว่า ของเล่นหมายถึง ของสำหรับเด็กเล่นเพื่อให้สนุกหรือเพลิดเพลิน

ให้ความหมายของคำว่า ของเล่น ว่าหมายถึง สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาให้เด็กเล่น บางทีก็เรียกว่า เครื่องเล่น อาจรวมถึงอุปกรณ์ดนตรี อุปกรณ์พลานามัยและอื่นๆ ซึ่งของเล่น จะเป็นสื่อให้รู้จัก ได้ใช้ ได้จัดกระทำ หรือประดิษฐ์สร้างสรรค์ตามจินตนาการของเด็ก

ความหมายของคำว่า ของเล่น หมายถึง วัตถุใดๆ ที่นำมาให้เด็กเล่น แล้วสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับผู้เล่น เป็นสื่อนำเด็กไปสู่กระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ของเล่นเป็นสื่อที่เด็กใช้ประกอบในการแสดงออกทางพฤติกรรมที่บางครั้งสามารถอธิบายความคิด ความคับข้องใจของเด็ก ทำให้ผู้ใหญ่หรือผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายเข้าใจและจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็ก

ประโยชน์ของของเล่น

การจัดหาของเล่นให้แก่เด็ก ควรเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้เล่น ซึ่งเด็กจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ของเล่นช่วยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสด้านต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน

2. ของเล่นช่วยกระตุ้นความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

3. ของเล่นช่วยตอบสนองความต้องการของเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ

4. ของเล่นให้โอกาสเด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างอิสระในการเล่น

5. ของเล่นช่วยสร้างเสริมบุคลิกลักษณะพื้นฐานที่ดีให้แก่เด็ก และยังช่วยพัฒนาเด็กในการเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

ของเล่นสามารถจำแนกประเภทตามคุณประโยชน์ด้านการพัฒนาเด็กด้านต่างๆ ดังนี้

1. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กปฐมวัย ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ก่อให้เกิดการพัฒนาทางการใช้ประสาทสัมผัส อันได้แก่ ตา หู จมูกดมกลิ่น ลิ้นชิมรส และกายสัมผัส ของเล่นประเภทนี้จะให้คุณประโยชน์แก่เด็กในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น เครื่องแขวน

ต่างๆ ให้ประโยชน์ด้านการกลอกสายตา ทำให้ประสาทตาว่องไว ฟุตบอลผ้าที่ใช้ผ้าชนิดหรือสีต่างๆ ช่วยพัฒนาการเรียนรู้เรื่องผิวสัมผัส การขยำ ขว้าง ปา ของเล่นตักตวง เล่นน้ำเล่นทราย จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือ เป็นต้น

2. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นของเล่นที่เล่นแล้ว ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ ช่วยให้จิตใจแจ่มใส เบิกบาน หากเป็นของเล่นที่เด็กเล่นคนเดียว มักมีเสียงและสามารถเคลื่อนไหวได้ ซึ่งเด็กจะสนใจและสามารถเล่นได้นานๆ ยกตัวอย่างเช่น กล่องดนตรี เครื่องเคาะหรือเขย่าต่างๆ ตุ๊กตาคนหรือสัตว์ หุ่นต่างๆ เป็นต้น

3. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เป็นของเล่นที่เด็กเล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป การเล่นร่วมกัน เด็กๆจะเรียนรู้และเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น การเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ การแบ่งปัน เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรสนับสนุนและจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่เด็ก ทั้งยังช่วยลดพฤติกรรมการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กได้อีกด้วย ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ ได้แก่ บันไดงูและลูกเต๋า เล่นขายของ เตาขนมครก เชือกชนิดยาว (ที่เด็กๆ สามารถเล่นแกว่งเชือกได้หลายคน) บัตรไพ่ เป็นต้น

4. ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นของเล่นที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ และอื่นๆ ของเล่นที่ส่งเสริมด้านนี้ เด็กๆจะสนุกสนานกับวิธีเล่นในรูปแบบต่างๆ อาจมีการแข่งขันกันเล่น ฝึกความจำ การสังเกต รวมทั้งพัฒนาด้านภาษา

ลักษณะของเล่นที่ดี

1. ต้องเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
2. มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน ปราศจากพิษ ทำความสะอาดได้ง่าย
3. ดึงดูดความสนใจของเด็กและเป็นของเล่นที่เด็กๆทั่วไปนิยมเล่น
4. ไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง อาจใช้วัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุในท้องถิ่น
5. ช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสและการรับรู้ของผู้เล่นได้เหมาะสมตามวัย
6. กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. ของเล่นที่ดีควรพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวในส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตั้งแต่ระดับหยาบจนถึงการเคลื่อนไหวที่ละเอียดเพิ่มขึ้นตามวัย เช่น ต่อบล็อก ลากจูงหรือเข็นรถ ขี่จักรยาน เล่นกีฬา เล่นเครื่องดนตรี เป็นต้นของเล่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก ที่ผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง พ่อแม่ ครู และผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ต้องจัดหาของเล่นที่ดี มีคุณภาพ เหมาะสมตามวัย เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย

1. ประเภทของแหล่งเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ (Learning Resources) ไม่ว่าจะมีลักษณะเป็นแหล่งวิชาความรู้ แหล่งวิชาการ แหล่งวิทยาการ หรือทรัพยากรในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาไทย (กรมวิชาการ. 2542: 10) แบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท คือ

1. 1 ประเภทวัสดุ (Materials) หมายถึง สื่อ (Liaison) ทั้งหลายที่เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น กระดาน ใบไม้ ก้อนหิน ดิน และวัสดุอื่นๆ

1.2 ประเภทเครื่องมือ (Devices) หมายถึง อุปกรณ์ (Accessories) ที่ใช้อำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดสาระการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ทั้งในห้องปฏิบัติการและแหล่งบริการทางวิชาการ เช่น กล้อง วิทยุ/เทป ทีวี

1.3 ประเภทเทคนิค(Techniques) หมายถึง วิธีการ(Method) หรือแนวทาง (Trend) ที่ใช้เป็นสื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและมีขั้นตอน เช่น การบรรยาย การทดลอง การสอนแบบต่างๆ

1.4 ประเภทเนื้อหา (Content) หมายถึง เรื่องหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามโครงสร้างของหลักสูตรที่เหมาะสมกับหลักการเรียนรู้และจิตวิทยาของผู้เรียน ทั้งที่เป็นหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น

1.5 ประเภทอาคารสถานที่ (Setting) หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อกลางให้เกิดการเรียนรู้

1.6 ประเภทบุคคล (People) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ประสบการณ์และทักษะในการจัดการจนประสบผลสำเร็จในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆด้าน สามารถถ่ายทอดให้คนอื่นรู้ได้

1.7 ประเภทวัฒนธรรมประเพณี หมายถึง การรวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ หนังสือภูมิปัญญา

2. ความสำคัญและประโยชน์ของการใช้แหล่งการเรียนรู้

การนำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยให้เด็กและครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น ทำให้สามารถนำความรู้จากสถานศึกษามาใช้กับชุมชนและท้องถิ่นในชีวิตจริง นำความรู้จากแหล่งต่างๆ ในชุมชนและท้องถิ่นกลับมาศึกษาในชั้นเรียนเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและน่าสนใจขึ้น การนำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีนักวิชาการ ชัยวัฒน์ บุณฑริก(2544: 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พอสรุปได้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การแนะนำตัวเอง มารยาทในการฟัง การตั้งคำถาม

2. ช่วยทำให้สาระการเรียนรู้มีความสนุกสนาน น่าสนใจ เพราะผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรม และมีบรรยากาศที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น สามารถนำสาระที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรม

4. ช่วยแก้ปัญหาให้ผู้สอนเกี่ยวกับการขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษาต่างๆ

5. เปิดโอกาสให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

6. ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้กับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. ฝึกให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้และผู้เรียนได้สัมผัสกับชีวิตความเป็นจริงๆของสังคม

8. ช่วยสร้างความเข้าใจที่ดีต่อชีวิต ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีความเข้าใจซึ่งกันและกันและเป็นการสร้างเอกภาพในสังคม

9. ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น มีประสบการณ์ตามหลักสูตรและจุดมุ่งหมายการศึกษา

10. ช่วยให้สถานศึกษาและชุมชนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน และช่วยแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

11. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชนมากขึ้นได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองที่ดียิ่งขึ้น

3. การใช้แหล่งเรียนรู้

การใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรมจะช่วยให้เด็กและครูมีความรู้ความเข้าใจแหล่งเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถนำความรู้จากแหล่งต่างๆ ในชุมชนและท้องถิ่นกลับมาศึกษาในชั้นเรียน เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดกิจกรราการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและน่าสนใจขึ้น มีผู้กล่าวถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ไว้ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2544 : 34) ไว้ดังนี้

1.เชิญบุคคลที่มีความสามารถพิเศษมาบรรยายในสถานศึกษา

2. นำสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้หรือดัดแปลงเป็นอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้

3. นำเอาสาระที่มีอยู่ในชุมชนมาเผยแพร่ในสถานศึกษาและนำมาสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

4. เชิญบุคคลในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา

5. การใช้วิถีชีวิตประจำวันในชุมชน มาสร้างสิ่งเร้าความสนใจและตั้งประเด็นพื่อประกอบการจัดกิจกรรม

6. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ยกย่องเชิญชูเกียรติ

สรุป การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ปฐมวัย หมายถึง การสำรวจการจัดหาและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นประเภทสื่อต่างๆให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

7. การนิเทศการศึกษาปฐมวัย

การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่ง ที่อาจได้ผลรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษา ในอันที่จะปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูมีความก้าวหน้า ทางวิชาชีพและผลสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ (กมล ภู่ประเสริฐ, 2544: 59) การนิเทศการศึกษา มาจาก การนิเทศ หมายถึง การชี้แจง การแสดง การแนะนำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2526: 441) การศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน การฝึกฝน และการอบรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2526: 760) ดังนั้น การนิเทศการศึกษา จึงหมายถึง การชี้แจง การแสดง หรือการแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการอบรม ปรียาพร วงศ์บุตรโรจน์ (2544: 261) ให้ความหมาย ของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือร่วมกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ชารี มณีศรี (2542: 22) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับความร่วมมือช่วยเหลือกัน Burton and Bruckner (1955: 14) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึงกลวิธีของผู้เชี่ยวชาญในการให้การปรับปรุงการสอน โดยขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหลายฝ่ายเพื่อก่อให้เกิดความงอกงามและพัฒนาเด็ก Good (1959: 48) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่าเป็นการแนะนำช่วยเหลือความพยายามทุกอย่างของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาในการแนะนำครู หรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ให้รู้จักวิธีการปรับปรุงการสอน ช่วยให้เกิดความงอกงามทางวิชาการทางการศึกษา ช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยปรับปรุงวัสดุและเนื้อหาการสอน ปรับปรุงวิธีสอนและช่วยปรับปรุงการประเมินผลการสอน

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนหรือวิธีการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือร่วมกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการปรับปรุงการ

จัดการเรียนการสอนของครู พัฒนาครู ช่วยในการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดำเนินการและส่งเสริมให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและคุณภาพเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของศึกษายิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 2-3) ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศ ซึ่งอาจได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการและครู กับผู้รับการนิเทศผู้รับการนิเทศ ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูสอนระดับปฐมวัย โดยการใช้เหตุผลและสติปัญญาในการแก้ไข ปรับปรุง เสนอแนะ และพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 120) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยการใช้เหตุผลและสติปัญญาในการพัฒนาการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะปฏิบัติงานให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544: 234) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดปัจจัยสนับสนุนการช่วยประสานงานเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัยสามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึงการกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศที่จะปรับปรุงแก้ไข เสนอแนะ และพัฒนาการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิและเกิดประโยชน์สูงสุดบรรลุเป้าหมายของเด็กปฐมวัยให้ได้มากที่สุดยิ่งขึ้น

ความสำคัญการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

การนิเทศการศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความแตกต่างกับการจัดการศึกษาในระดับอื่น ๆ อีกทั้งเด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่ผู้บริหารและครูต้องตระหนักในบทบาทของตนในการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละด้านให้เต็มตามศักยภาพโดยสอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญมุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 122) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้งทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ ข้อแนะนำที่ได้จากการวิจัย การวิเคราะห์หรือการอภิปรายมักมีประโยชน์และให้ข้อคิดแก่ครู ซึ่งการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสามารถให้บริการได้

2. การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อความเจริญงอกงามของครูแม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีแต่ก็จำเป็นจะต้องปรับปรุง และฝึกฝนอยู่เสมอในขณะทำงาน

3. การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการช่วยเหลือครูให้จัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสามารถ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

อุไรพร นาคะเสถียร (2543: 11–14) กล่าวว่า จากการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เต็มศักยภาพ โดยมีจุดเน้นให้นักเรียนมีความสามารถทางความคิด สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองรู้จักศึกษาวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุ แนวทางแก้ปัญหาได้ทันโลก ทันเหตุการณ์ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ มีคุณธรรม จริยธรรม แต่การดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุผลต้องมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาที่เป็นเงื่อนไขปัญหาทั้งในด้านปัจจัยและกระบวนการทำงานในด้านปัจจัยนั้น อาจเป็นอาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ และงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 47) ได้กำหนดความสำคัญของการนิเทศว่ามีความสำคัญในแง่การดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยซึ่งมีความจำเป็นต้องนำการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลรายงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพ ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องโดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุม ทั้งหน่วยงานภายใน และภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ต้องมีการรายงานจากทุกระดับ ให้ทุกฝ่ายทราบเพื่อนำข้อมูลจากการรายงานมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ความสำคัญในการนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญ ทั้งในด้านการบริหารงาน และการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจของสถานศึกษาในการกำกับ ติดตาม และ

ประเมินผลโดยมุ่งให้ความช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

การนิเทศการศึกษาปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือแนะนำครูให้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ถูกต้องเหมาะสมกับเด็กโดยอาศัยความร่วมมือจากครูผู้สอนการศึกษาปฐมวัยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการแก่เด็ก มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542: 8) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยไว้ว่าเป็นการมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของดังนี้

1. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

1.1 การนิเทศการสอนเป็นการให้ข้อมูลแก่ครูปฐมวัยในด้านการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตนเอง

1. 2 การนิเทศการสอนช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอน

1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู

2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัย

2.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนของครูปฐมวัยในสถานศึกษาให้พัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย

2.2 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในสถานศึกษา

2.3 เพื่อสร้างและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวกับข้องกับการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

2.4 เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 122) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือแนะนำครูให้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน สภาพแวดล้อมต่างๆที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับเด็กปฐมวัย โดยอาศัยความร่วมมือจากครูระดับปฐมวัยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการแก่เด็กปฐมวัย การนิเทศการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันมิใช่การตรวจตราหรือเพ่งเล็งที่ตัวครูอย่างในอดีตโดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้การดำเนินการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเป็นไปในรูปแบบเดียวกันและเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรม และการบริการการศึกษาระดับปฐมวัย

2. เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คู่มือครู แผนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ครูมีความรับผิดชอบและสามารถปรับปรุงพัฒนากรทางร่างกายและการเติบโต ด้านการเตรียมความพร้อมและองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความพร้อมของเด็กตลอดจนการพัฒนาด้านสังคม และกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544: 234) ได้กล่าวสรุปถึงจุดมุ่งหมาย ของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ว่ามีดังนี้

1. เพื่อช่วยการให้ทราบถึงปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนางานบริหารและวิชาการ

2. เพื่อให้ครูระดับปฐมวัย ได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์พร้อมทั้งสามารถแก้ปัญหาได้

3. เพื่อให้ครูได้จัดประสบการณ์อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมายที่วางไว้

4. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูระดับปฐมวัย

5. เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และประสานงานกันอย่างดีภายในระบบ

6. เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ

ปวีณา หมดราคี (2547: 18) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัย ให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์และให้คำแนะนำครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูระดับปฐมวัย

3. เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ผลของการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศมีประโยชน์เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 127) กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ควรเป็นดังนี้

1. การบริหารจะมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยกระบวนการและปัจจัยด้านการนิเทศ และติดตามผลการศึกษาควบคู่ไป

2. ประสิทธิภาพของการนิเทศ และติดตามผลขึ้นอยู่กับกิจกรรมการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระบบมีการทำงานร่วมกันและประสานงานกันอย่างใกล้ชิดซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องรู้และเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ เป้าหมาย และภารกิจที่ต้องทำงานร่วมกัน

3. การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนหรืองานวิชาการซึ่งเป็นการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูและผู้นิเทศ

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2543: 202–203) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารต้องถือว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบโดยตรงซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการที่จะช่วยกันแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

กรองทอง จีรเดช (2550: 5) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียน

2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

3. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ/จำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน

จากการศึกษาหลักการนิเทศการศึกษาปฐมวัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษาปฐมวัยเป็นวิเคราะห์และวางแผนบริหารงานอย่างเป็นขั้นตอนจากสภาพ ปัญหาความต้องการในการปฏิบัติงานมาเพื่อปรับปรุงส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาได้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดคุณภาพของการศึกษาตามเป้าหมาย

อดัมส์และดิ๊กกี้ (Adams & Dickey, 1966, อ้างถึงใน เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส, 2551: 13–14) เสนอแนะหลักการนิเทศที่สำคัญ คือ

1. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยให้ครูรู้จักคิดค้นหาวิธีการทำงานด้วยตนเองอย่างอิสระ

2. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยให้ครูรู้จักวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง มุ่งให้ครูเรียนรู้ว่า อะไรเป็นปัญหาที่กำลังประสบอยู่และจะหาวิธีแก้ไขอย่างไร

3. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทั้งนี้ต้องอาศัยการให้กำลังใจครูและทำให้ครูรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญด้วย

4. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยให้ครูคุ้นเคย รู้จักแหล่งวิชาการและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสอนได้ แหล่งวิชาการและวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอน ควรเสนอแนะให้ครูนำมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

5. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยเผยแพร่กิจกรรมความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนให้ประชาชนทราบและเข้าใจ

6. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยให้ครูเข้าใจในปรัชญาการศึกษาที่ถูกต้องครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายตรงกันแต่ครูย่อมมีอิสระในการคิดหาวิธีการเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยวิธีการของตนเอง

หลักการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย ดังกล่าวได้ว่า หลักการนิเทศการการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องรู้ร่วมกันในการนิเทศเพื่อที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยยึดหลักการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพซึ่งจะทำให้งานบรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการและกิจกรรมการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

วิธีการและกิจกรรมการนิเทศและการศึกษาปฐมวัยเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การนิเทศการศึกษาบรรลุไปถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ซึ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาแต่ละประเภทนั้นให้สามารถเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้รับการนิเทศแตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งที่ผู้นิเทศควรพิจารณาคือผลที่เกิดบรรลุจุดมุ่งหมายได้ มาก น้อย ระดับใดและกิจกรรมใดควรจะนำมาใช้ในสถานการณ์ใด เพื่อประโยชน์ในการนำไปวางแผนปฏิบัติการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

กวิน (Gwynn, 1961: 326 – 344, อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 145) ได้เสนอเทคนิคหรือวิธีการนิเทศสองแบบ คือ

1. การนิเทศเป็นรายบุคคล ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1.1 การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน

1.2 การทดลองในห้องเรียน

1.3 การปรึกษาหารือ

1.4 การเยี่ยมและสังเกตการณ์สอน

1.5 การเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอน

1.6 การประเมินผลตัวเอง

2. การนิเทศเป็นรายกลุ่ม ซึ่งมีวิธีการดังนี้

2.1 ตั้งกรรมการกลุ่มทำงาน (Committee) การจัดตั้งกรรมการเป็นกลุ่มขนาดใหญ่มีประโยชน์มากเมื่อมีความต้องการจะทราบข้อมูลต่าง ๆ

2.2 กลุ่มศึกษาวิชาการ (Course Work) หมายถึง การให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาทำการสอน

2.3 ห้องปฏิบัติการหลักสูตร (Curriculum Libccratory) เป็นศูนย์กลางที่รวบรวมวัสดุอุปกรณ์การสอน หนังสือคู่มือ แบบเรียนต่าง ๆ เป็นแหล่งวิทยาการและกระตุ้นการทำงานในอาชีพครู

2.4 การอ่านเฉพาะเรื่อง (Directed Reading) เป็นการแนะนำและส่งเสริมให้ครูได้อ่านบทความสั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

2.5 การสาธิตการสอน (Demonstration) เป็นได้ทั้งการนิเทศเป็นกลุ่มและรายบุคคล การสาธิตการสอนที่ดีจะต้องมีการเตรียมการอย่างรอบคอบและมีความมุ่งหมายที่แน่นอนให้โอกาสแก่ครูได้เห็นวิธีการสอนใหม่ ๆ ครูที่สังเกตการสอนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายขอการสาธิตการสอนก่อน มีการจดบันทึกอย่างระมัดระวัง มีการอภิปรายการสอนร่วมกับครูอื่น ๆ และผู้สาธิตภายหลังการสาธิตการสอนแล้ว

2.6 การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip) เป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรงให้กับครูได้มากที่สุดเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง

2.7 การฟังคำบรรยาย (Lectures) โดยการเชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษในหัวข้อเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจ

2.8 การอภิปราย (Panel Discussion) เป็นวิธีที่นำมาใช้ในการศึกษาโดยเชื่อว่าทุก ๆ คนต้องการได้รับการยกย่อง ยอมรับจากบุคคลอื่น ดังนั้นผู้ศึกษาจะต้องเตรียมการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ในการอภิปราย ผู้นิเทศมีโอกาสจะกระตุ้นผู้ศึกษา

2.9 ห้องสมุดเฉพาะวิชา (Professional Libraries) เป็นที่รวบรวมหนังสือ วารสาร วัสดุต่าง ๆ ที่ได้คัดเลือกไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครู ควรเป็นห้องที่สบาย มีแสวงสว่างเพียงพอ ควรจะหาวัสดุและหนังสือเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ ครูมีอิสระพอที่จะเข้ามาใช้ด้วยตนเองทุกเวลา ยืมหนังสือวัสดุออกไปใช้ตามความต้องการ ภายในห้องมีที่ประชุมกลุ่มย่อย

2.10 องค์การวิชาชีพและประชุมวิชาชีพ (Professional Organization and Meeting) นี้มีคุณค่ามาก นอกจากทางด้านวิชาการแล้วยังมีประโยชน์ในด้านสังคมของครูทำให้ครูได้พบปะบุคคลต่าง ๆ และได้รู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น ควรมีการเตรียมรายงานเกี่ยวกับการประชุมหรือพิมพ์เผยแพร่หลังจากประชุมแล้ว

2.11 ป้ายนิเทศหนังสือคู่มือครู (Supervisory Bulletined and Handbooks) การจัดป้ายนิเทศมีคุณค่ามาก โดยเฉพาะในโรงเรียนใหญ่ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรทุกคนคุ้นเคยกับแผนงานโครงการ วิธีการและวัสดุใหม่ เพื่อส่งเสริมความสนใจใหม่ ๆ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 146–150) ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ 7 กิจกรรม ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ คือการประชุมเพื่อศึกษาปัญหาและลงมือปฏิบัติจริง การประชุมปฏิบัติการนี้ จะจัดขึ้นเมื่อพิจารณาแล้วว่าเป็นความต้องการของครู และสมาชิกทุกฝ่ายในโรงเรียน เช่น การทำแผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต การใช้ศูนย์การเรียน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น การประชุมเชิงปฏิบัติการนี้อาจใช้เวลาช่วงหนึ่ง คือทั้งภาคการศึกษา หรือตลอดปีการศึกษา ทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการของครู หรือเนื้อเรื่องผู้บริหารและผู้นิเทศที่เห็นความสำคัญยอมรับและเห็นด้วยที่จะให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนอาจพิจารณาถึงกลวิธีที่จะช่วยให้ขั้นตอนและกระบวนการในการริเริ่ม และดำเนินงานสำเร็จ ดังนี้

1.1 สร้างบรรยากาศที่ทำให้ครูเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง กล้าแสดงความคิดเห็นเต็มใจที่จะร่วมงานในกลุ่ม และเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง

1.2 ใช้เทคนิคกระบวนการเล่นในการพิจารณาหัวข้อ หรือเรื่องที่จะประชุมอาจขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์จากมหาวิทยาลัย วิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจศึกษา

1.3 ขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการกำหนดโครงสร้างของการประชุมและเปิดโอกาสให้ครูและผู้นิเทศที่สนใจเข้าร่วมการประชุม

2. การอบรมสัมมนา เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาและนิยมจัดทำกันมากเมื่อมีปัญหาในทางปฏิบัติ หรือต้องการจะเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น พัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย การสร้างอุปกรณ์การสอนสำหรับเด็กเล็ก การประเมินผลการเรียน เป็นต้น การอบรมสัมมนาไม่ได้มุ่งแต่เพียงให้ครูมีความรู้ความสามารถในหน้าที่การงานเท่านั้น การอบรมยังมุ่งการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้แก่คณะครูด้วย นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูกระตือรือร้นในการทำงานและแสวงหาทางก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป การอบรมสัมมนาเป็นการอบรมเพื่อเสนอความรู้ใหม่ ๆ และเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายอย่างอิสระตลอดจนการปรึกษาหารือหรือหาข้อยุติเพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน การอบรวมสัมมนาอาจมีการเดินทางเพื่อทัศนศึกษาด้วย

3. การสังเกตการเรียนการสอนเป็นเทคนิคพื้นฐานอย่างหนึ่งของการนิเทศเป็นไปไม่ได้ที่ผู้นิเทศซึ่งอาจเป็นครูใหญ่หรือผู้ที่รับผิดชอบงานนิเทศจะนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้นิเทศนั้นไม่เคยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเลย ดังนั้นเมื่อผู้นิเทศมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนจะต้องหาโอกาสสังเกตการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือถ้าผู้นิเทศต้องการช่วยพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สนองความต้องการของนักเรียนในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนผู้นิเทศจะต้องไปสังเกตนักเรียนในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนนั้นขณะที่นักเรียนกำลังเรียนทำงาน

หรือเล่น ทั้งในห้องเรียน ห้องสมุด ศูนย์อุปกรณ์การสอน ห้องประชุม สนามกีฬา ห้องอาหารผู้นิเทศจำเป็นต้องสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมทุกประเภทเพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลถึงแม้ว่าในการสังเกตนั้นความสนใจของผู้นิเทศจะอยู่ที่นักเรียน และเหตุการณ์รวบรวมข้อมูลถึงแม้ว่าในการสังเกตนั้นความสนใจของผู้นิเทศจะอยู่ที่นักเรียน และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนแต่ผู้นิเทศจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ ตัวครูด้วยในเวลาเดียวกัน เช่น อาจจะทราบว่านักเรียนมีความเคารพหรือเชื่อฟังครูหรือไม่ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อครู บุคลิกภาพบางอย่างของครูมีผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียน เป็นต้น การสังเกตการณ์การเรียนการสอนเป็นเทคนิคการนิเทศที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงการสอน ครูทุกคนไม่ว่าเป็นครูใหม่หรือครูเก่าจะได้รับประโยชน์จากการสังเกตการสอนของครูที่มีความชำนาญ ถ้าครูนั้นเป็นครูใหม่ การสังเกตจะช่วยให้ครูใหม่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดห้องเรียน จัดแบ่งกลุ่มนักเรียนและการวางแผนการสอน ถ้าครูสังเกตเป็นครูที่มีความชำนาญการสอนแล้วก็จะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการสังเกตการณ์สอน ซึ่งนับว่าได้ประโยชน์ร่วมกันสิ่งที่ควรสังเกตในการเข้าเยี่ยมชั้นเรียน คือ กลวิธีที่ใช้ในการสอนและการแสดงกิริยาท่าทางขณะที่ทำการสอน การปกครองและระเบียบวินัยของชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ การเตรียมแผนการสอนและการจัดเวลาที่เหมาะสม การพูดอธิบาย การตั้งคำถาม การเสริมแรง เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและผู้สอนนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนหรือไม่ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด บรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตยในห้องเรียน ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการสังเกตการเรียนการสอนมีดังนี้คือ

3.1 ผู้บริหารและผู้นิเทศควรไปสังเกตการณ์สอนร่วมกับครูด้วยในบางโอกาสเพื่อจะได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูหลังการสังเกต

3.2 ขณะที่สังเกตการณ์เรียนการสอนควรปฏิบัติดังนี้

3.2.1 ไม่ควรกระทำสิ่งใดที่จะเป็นการรบกวนกิจกรรมการเรียนการสอน หรือพูดกับนักเรียนในห้องโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้สอน

3.2.2 ควรสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ผู้สอนเริ่มต้นสอนจนจบการสอนในครั้งนั้น

3.2.3 ไม่ควรแสดงกิริยาให้ผู้สอนรู้สึกกังวลใจหรือหยุดสอนเมื่อจบช่วงเวลาของการสังเกตแล้ว ควรมีการอภิปรายและวิจารณ์ร่วมกันในแง่ของวิชาการ และหาทางปรับปรุง

3.3 ครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวาระการประชุม และเตรียมหัวข้อสำหรับอภิปราย

3.4 การเป็นผู้นำในการประชุม ครูควรหมุนเวียนกันไป

3.5 ควรกำหนดระยะเวลาในการประชุมตรงต่อเวลาและควรจะมีการประชุมในวันธรรมดามิใช่วันหยุด

3.6 ความคิดเห็นหรือข้อเสนแนะของเพื่อนครูเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณา ครูใหญ่และครูควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกลุ่มสัมพันธ์และนำมาปฏิบัติ

3.7 หัวข้อในการประชุมควรเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและจำเป็นสำหรับครู เช่น เรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรการวางแผนการจัดประชุมปฏิบัติการในภาคฤดูร้อน ส่วนเรื่องที่เป็นเหตุการณ์ประจำวันในโรงเรียนหรือเกิดขึ้นเสมอ ๆ ไม่ควรอยู่ในวาระการประชุม เรื่องเหล่านี้อาจแจ้งให้ครูทราบได้โดยการทำหนังสือเวียนประกาศที่ป้ายประกาศ เป็นต้น

4. การสาธิตการสอน จัดเป็นกลวิธีการนิเทศทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มได้การสาธิตการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการสอนต่าง ๆ เป็นการสร้างทัศนคติและศรัทธาต่องานของผู้นิเทศ การแสดงวิธีการสอนให้ดูเป็นตัวอย่างนี้ ตัวศึกษานิเทศก์เอง ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้แสดงเองก็ได้ ผู้นิเทศอาจเชิญครูหรือผู้อื่นที่เชี่ยวชาญซึ่งมีความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เป็นพิเศษเป็นผู้นำสาธิตให้ครูดูได้ การเชิญครูผู้ชำนาญการสอน และผู้ที่ได้ทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ ได้ผลเป็นผู้แสดงการสอนเป็นครั้งคราวนั้นจะช่วยให้ครูได้เกิดความมั่นใจ มีความกระตือรือร้น และลดช่องว่างระหว่างผู้นิเทศกับผู้นับการนิเทศลงได้มาก นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มและการเป็นผู้นำอีกด้วย ขั้นตอนของการสาธิตจะเริ่มต้นด้วยการให้ความรู้อันเริ่มข้อมูลพื้นฐานหรือหลักการซึ่งอาจจะทำได้โดยการบรรยายหรือแจกเอกสาร ต่อจากนั้นเป็นการแสดงสื่อการเรียนที่เกี่ยวข้องแล้วจึงถึงขั้นการสอนให้ดูเมื่อจบการสาธิตแล้วจะมีการซักถามและอภิปรายปัญหาร่วมกัน การสาธิตการสอนอีกวิธีหนึ่งคือหาครูไปสังเกตการณ์สอนในห้องเรียนจริงโดยเลือกครูที่มีความสามารถที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในขั้นตอนการสาธิตการสอนทั่ว ๆ ไปผู้สาธิตการสอนควรเตรียมการในเรื่องดังต่อไปนี้

4.1 เตรียมลำดับขั้นที่จะใช้ในการสอน

4.2 เตรียมสื่อการเรียนและสถานที่

4.3 เตรียมคำอธิบายและเนื้อหาที่จะใช้สาธิต

4.4 เตรียมผู้เรียน

4.5 จัดเวลาให้เหมาะสม

4.6 ให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ในบางเรื่องที่จะสาธิตมาก่อนล่วงหน้า

4.7 เตรียมบันทึกการสอนในเรื่องที่จะสาธิตไว้สำหรับแจกผู้สังเกตให้สังเกตทราบความมุ่งหมายของการสาธิต

4.8 ควรให้ครูได้มีความเข้าใจที่แท้จริง ต่อการสาธิตว่าไม่ต้องการให้คอยจับผิดผู้สาธิตแต่ให้สังเกตสิ่งที่ถูกที่ควร เพื่อนำไปปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นเท่านั้น

5. การศึกษานอกสถานที่ ผู้นิเทศอาจจัดหาครูปฏิบัติการในโครงการไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อได้รู้เห็นวิธีการเรียนการสอนเด็กเล็กของโรงเรียนในโครงการ หรือโรงเรียนที่มีชั้นอนุบาลที่มีผลงานดีเด่นและเป็นที่นิยมทั่วไป เพื่อเห็นวิธีการทั้งทางด้านบริหารและการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่ม มีการเปรียบเทียบและนำแนวความคิดที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีส่วนในการสร้างความมั่นใจให้แก่ครูอีกด้วย

6. การแจกเอกสาร การให้เอกสารเพื่อเป็นการนิเทศนั้น ทำกันมากเพราะเกิดประโยชน์กับผู้รับในแง่ที่ต้องการให้เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ เพื่อให้เป็นคู่มือการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการศึกษา การประชาสัมพันธ์ผลงานค้นคว้าของเพื่อนครูด้วยกัน สิ่งสำคัญที่ผู้นิเทศพึงระลึกถึงในการทำเอกสารแจกจ่ายก็คือ ควรให้มีรายละเอียดที่เมื่อครูอ่านแล้วจะเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง เอกสารที่ควรผลิตหรือจัดหามาเพื่อแจกแก่ครูได้แก่

6.1 คู่มือการเรียนการสอนของกลุ่มต่าง ๆ

6.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.3 วารสารทางการศึกษา

6.4 ระเบียบและแนวปฏิบัติสำหรับครูทั่วไป

7. การบรรยายหรือปาฐกถา คือการเชิญบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นผู้รู้ เชี่ยวชาญ มาบรรยายพิเศษเป็นครั้งคราวเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปัญหาหรือเรื่องที่สมาชิกส่วนใหญ่สนใจ เช่น กลวิธีการสอนแผนใหม่ การจัดกิจกรรมบางประเภท การใช้อุปกรณ์ที่ดัดแปลงจากวัสดุเหลือใช้ เป็นต้น

การประเมินผลการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกับการนิเทศการศึกษาแม้ว่าจะเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายแต่ไม่ได้หมายความว่าต้องทำการประเมินผลเฉพาะเมื่อสิ้นสุดการนิเทศการศึกษาแต่ควรดำเนินการเป็นขั้นตอน และทำเป็นระยะ ๆ ในการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขไปด้วยซึ่งจะทำให้การนิเทศการศึกษาได้ผลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 150) กล่าวว่า การประเมินผลงานนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวางแผนและการวางโครงการนิเทศการศึกษา จุดประสงค์ของการประเมินผลก็เพื่อต้องการทราบว่าผลงานที่ปฏิบัติไปตามแผนหรือโครงการนั้นได้รับผลดีเพียงใดตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ การดำเนินงานที่ดีควรมีการประเมินผลและติดตามผลอยู่เสมองานนิเทศการศึกษาก็เช่นเดียวกับการประเมินผลจะช่วยให้ศึกษานิเทศก์ได้ทราบในสิ่งต่อไปนี้

1. ผลงานที่ดำเนินไปเป็นระยะ ๆ นั้นได้ผลดีหรือไม่มีปัญหาและข้อควรแก้ไขอย่างไร

2. งานที่ทำได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใดและควรจะปรับปรุงอย่างไร

3. ผู้ร่วมงานมีศรัทธาในการทำงานมากน้อยเพียงใดทั้งงานของคณะและรายบุคคล

4. วิธีการปฏิบัติงาน กำลังคน กำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น เหมาะสมแก่งานหรือไม่เพียงใด

5. งานที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นเป็นประโยชน์แก่ครู นักเรียนและของคณะมากน้อยเพียงใด

วรรณพร สุขอนันต์ (2550: 169–170) กล่าวว่า การประเมินผลการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งของการทำงานเชิงระบบ (System Approach) และเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการนิเทศการศึกษา การประเมินผลเป็นงานกำกับ ติดตาม ประเมินผล และตีค่าผลงานที่ได้ทำมาแล้วว่าบังเกิดผลดีเพียงใดและนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข การประเมินผลการนิเทศการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศการศึกษาให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์

จากคำกล่าวของนักการศึกษานั้นสรุปได้ว่าประเมินผลการนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการติดตามประเมินผลเพื่อต้องการทราบว่าผลการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาควรดำเนินการประเมินผลเป็นขั้นตอน และทำเป็นระยะ ๆ ตามที่ปฏิบัติไปตามแผนได้รับผลดีตรงตามเป้าหมายหรือมีอุปสรรค ปัญหา ที่ต้องปรับปรุง

กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศ (Process of Supervision) หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานและการปฏิบัติงานการนิเทศอย่างมีระบบ มีการประเมินสภาพการทำงาน การจัดลำดับงานที่ต้องทำ การออกแบบงาน การประสานงาน ตลอดจนการอำนวยการให้งานลุล่วงไป การนิเทศสถานศึกษาจะต้องมีกระบวนการในการนิเทศ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติและมีความเป็นระเบียบในการปฏิบัติ ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงกระบวนการนิเทศสถานศึกษาไว้ดังนี้

กระบวนการนิเทศการศึกษาของ สงัด อุทรานันท์

สงัด อุทรานันท์ (2538) ได้พัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา ที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ซึ่งมี 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้นำมาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศรวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง มีขั้นตอนอย่างไรและจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติงาน (Doing–D) ประกอบด้วยการปฏิบัติงานใน 3 ลักษณะคือ 1) การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับ 2) การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง และ 3) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผล

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing–R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงาน ขั้นนี้อาจจะดำเนินการไปพร้อมๆ กับที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นก็ได้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลผลิตของการการดำเนินงาน (Evaluating–E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข

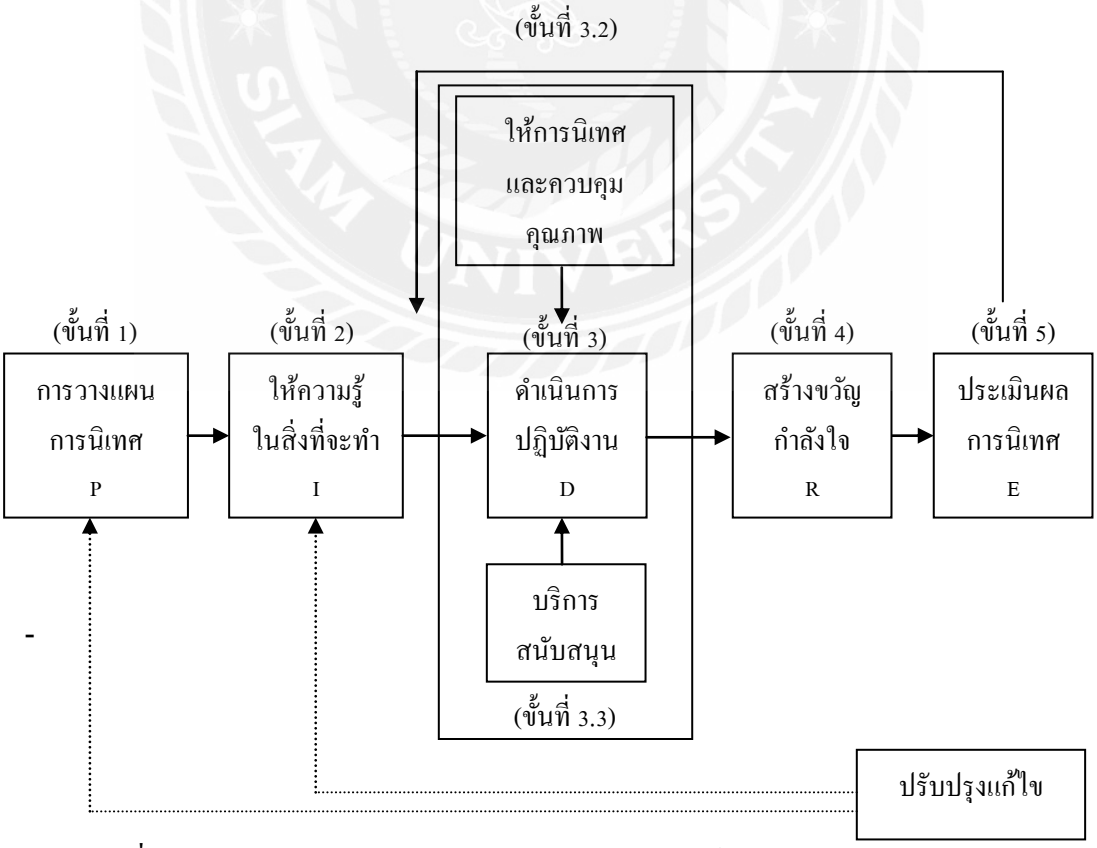

แผนภาพที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษาของสงัด อุทรานันท์

การดำเนินการนิเทศตามวัฏจักรนี้ จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่งจนกว่าจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือพัฒนาผู้รับการนิเทศให้เป็นไปตามต้องการ หากบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายแล้วต้องการจะหยุดกระบวนการทำงานก็ถือว่าเป็นการนิทศได้สิ้นสุดลงแล้ว ครั้งต้องการเริ่มนิเทศในสิ่งใหม่หรือตั้งเป้าหมายใหม่ ก็จะต้องดำเนินการตั้งแต่เริ่มวางแผนการนิเทศจนถึงขั้นประเมินผลการนิเทศ ทำในลักษณะเช่นนี้จนกระทั่งบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

กระบวนการนิเทศการศึกษาของแฮรริส (Harris)

แฮรริส (Harris อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 112) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานในการนิเทศให้ได้รับความสำเร็จได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นวางแผน (Planning Processes-P) หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงานโดยคิดว่าจะทำอย่างไร กำหนดจุดมุ่งหมายของงาน พัฒนาวิธีดำเนินงาน กำหนดงานที่จะดำเนินการ คาดคะเนถึงผลที่จะได้รบจากโครงการและวางโครงการ กระบวนการเกี่ยวกับวางแผนมีดังนี้ 1) การคิด (Thinking) การคิดแผนงานที่จะทำในอนาคตตามลำดับก่อนหลัง 2) จัดทำตารางงาน (scheduling) เพื่อให้แผนงานง่ายต่อการปฏิบัติ กำหนดวันเวลาสถานที่ให้แน่นอน 3) การทำโครงการ(Programming) เป็นขั้นนำแผนงานไปปฏิบัติ 4) แผนงานที่ดีนำไปสู่การคาดคะเน (forecasting) การกะประมาณการอย่างดีย่อมง่ายต่อการที่ทำนายผลการทำงานได้ และ 5) ปรับปรุงการทำงานแผนการให้ดีขึ้น (Developing Procedures) ตระหนักในปัญหาและอุปสรรคของแผนงานที่เกิดขึ้น หาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. ขั้นการจัดโครงการ (Organizing Processes–O) หมายถึง การจัดโครงสร้างของการดำเนินงานโดยสร้างหลักเกณฑ์ในการทำงาน สร้างความสัมพันธ์ของงาน แบ่งงานโดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานมีการประสานงาน มอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่ และการรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งคนและวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการจัดโครงสร้างมีดังนี้ 1) จัดจำแนกหน้าที่ (Distributing Functions) เพื่อมิให้สับสนงานซ้อนงาน ควรจำแนกลักษณะงานให้เด่นชัด 2) การประสานงาน(Coordinating) สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกัน 3) ชี้แหล่งข้อมูลวิชาการ (Resources Allocating) การจัดวัสดุอุปกรณ์การสอนอำนวยความสะดวก 4) จัดให้มีความสัมพันธ์ (Establishing Relationship) มีความเป็นปึกแผ่นในหน่วยงานการนิเทศ และ 5) เป็นตัวแทน (Delegating) งานของศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนทางการศึกษา มีบทบาทเป็นตัวแทนทั้งในด้านบริหาร ด้านวิชาการ ด้านวิทยากร และด้านการประสานงาน

3. ขั้นการนำเข้าสู่การปฏิบัติ (Leading Processes–L) หมายถึง บทบาทในฐานะผู้นำที่ดำเนินการ การวินิจฉัยสั่งการ การคัดเลือกตัวบุคคล การให้คำปรึกษาแนะนำ กระตุ้นให้บุคคล

ทำงานลงมือปฏิบัติงาน การสาธิตในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการนำมีลักษณะดังนี้ 1) นำในการตัดสินใจ (Decision-making) แต่การตัดสินใจนั้นจะต้องมาจากหมู่คณะเป็นสำคัญ 2) ข้อเสนอแนะ (Suggesting) ให้คำปรึกษา 3) แรงจูงใจ (Motivation) การรักษาแรงจูงใจให้คงทนถาวรด้วยการตอบสนองความต้องการ การเข้าใจกัน การเอาใจใส่ 4) การสื่อความหมาย (Communicating) การใช้ความสามารถในด้านการติดต่อสื่อสารความหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานการศึกษาของผู้นิเทศเป็นสำคัญ 5) การคิดริเริ่ม (Initiating) บรรยากาศในการคิดริเริ่มอยู่ที่ภาวะของผู้นำ หากศึกษานิเทศก์เป็นผู้มีใจกว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ครูอยากจะคิดอยากจะเริ่มทำอะไรแปลกๆ ใหม่ๆ และ 6) การสาธิต (Demonstrating) การนำในการสาธิต คือ การนำเผยแพร่ทางวิชาการ

4. ขั้นการควบคุม (Controlling Processes–C) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงานดำเนินงานโดยการพิจารณามอบหมายงาน ให้ความสะดวกในด้านต่างๆ พิจารณาลงโทษ มีการแก้ไขทันที เมื่องานผิดพลาด การให้บุคลากรออกจากงาน การตักเตือนและการกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงานกระบวนการควบคุมมีลักษณะดังนี้ 1) ทำให้ถูกต้อง (Taking Corrective Action) เมื่อทราบข้อพกพร่องข้อผิดพลาดของครู ศึกษานิเทศก์จะใช้เทคนิคการนิเทศแก้ไขข้อพกพร่องนั้น ซึ่งเป็นไปเพราะครูมีความเชื่อถือศรัทธาในหลักการ ความร่วมมือในด้านนี้มาจากน้ำใจใจจริง มิใช่จากการใช้อำนาจบังคับ 2) ความเจริญงอกงาม (Expediting) ในกรณีที่การกระทำถูกต้องหรือการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษานิเทศก์ย่อมช่วยให้กิจการนั้นประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น 3) การกล่าวโทษเป็นลายลักษณ์อักษร (Reprimanding) การทำงานร่วมกับบุคคลหลายประเภท ควรยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งบุคคลบางคนย่อมง่ายต่อการแนะนำแต่บางคนอาจจะต้องใช้หลักการเข้มงวดกวดขันจึงจะยอมเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือปรับปรุงตัวเอง

5. ขั้นการประเมินผล (Assessing Processes–A) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยการประเมินผลการปฏิบัติงาน วัดผลการปฏิบัติงาน วิจัยผลการปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) พิจารณาผลงาน (Judging Performance) ประเมินค่าผลงานว่าดี – เลว ประการใด 2) วัดผล (Measuring Performance) ทำการวัดผลสัมฤทธิ์ ผลการปฏิบัติงาน

สรุป กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยตลอด เริ่มจากการศึกษาข้อมูล การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผล กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลและประสิทธิภาพสูงสุด จากการศึกษาขั้นตอนในการปฏิบัติการนิเทศตามหลักการ และแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการหลายๆท่าน และจาก

หน่วยงานผู้ปฏิบัติการนิเทศทั้งในระดับประถมศึกษาปรากฏว่ามีขั้นตอนการนิเทศการศึกษาคล้ายคลึงกัน

กระบวนการนิเทศการศึกษาของเอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548: 321–325) กระบวนการนิเทศประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๆ ได้แก่

1. กระบวนการวางแผน (Planning Process) ในการวางแผนเพื่อให้การนิเทศดำเนินไปและประสบผลสำเร็จสิ่งที่ต้องวางแผนล่วงหน้าได้แก่

1.1 การคิด (Thinking) เป็นการคิดวางแผนเกี่ยวกับแผนงานที่ต้องทำโดยจัดลำดับก่อนหลังเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำ

1.2 การจัดตารางวาง (Scheduling) เป็นการทำให้แผนงานตามที่คิดไว้มีผลในเชิงปฏิบัติและง่ายต่อการปฏิบัติ เช่น การจัดทำตารางนิเทศ เป็นต้น

1.3 การคาดคะเนผลงาน (Forecasting) แผนงานเป็นเรื่องของการวางแผนและคิดทำอะไรสักอย่าง ฉะนั้นการวางแผน และคาดคะเนที่ดีย่อมง่ายต่อการทำนายผลของการปฏิบัติงานได้

1.4 การปรับปรุงแผนการให้ดีขึ้น (Developing Procedure) เป็นการตระหนักในปัญหา และอุปสรรคของแผนงานที่เกิดขึ้น แล้หาทางปรับปรุงแก้ไขเนื่องจากงานนิเทศเป็นงานที่ผูกพันมีความซับซ้อนจึงต้องหาทางแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมอยู่เสมอ

2. กระบวนการจัดการ (Organizing Process) เป็นการบริหารจัดการกระบวนการนิเทศเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อนกัน ได้แก่

2.1 การจัดจำแนกหน้าที่ (Distributing Function) นิเทศที่ดีควรมีการจัดภารกิจและงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการนิเทศและผู้ปฏิบัติงานจะได้ไม่สับสน

2.2 การประสาน (Coordinating) เป็นการประสานงาน และสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และฝ่ายต่าง ๆ ส่งผลให้ขจัดปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้นอกจากนั้นแล้วผู้ทำหน้าที่นิเทศยังต้องประสานงานกับผู้บริหารหรือคณะกรรมการของหน่วยงานนั้น ๆ

2.3 การจัดแหล่งข้อมูลวิชาการ (Resources Allocating) เป็นการจัดเตรียมจัดหาแหล่งความรู้และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้เป็นแหล่งความรู้ที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้นิเทศสามารถมาศึกษาหาข้อมูลได้

2.4 การกระทำให้มีความต่อเนื่อง (Establishing Relationship) เป็นการดำเนินการให้กิจกรรมต่าง ๆ เกิดภาวะต่อเนื่องลดและอุปสรรคให้หมดไปสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นทั้งระดับหน่วยงานและปฏิบัติงาน

2.5 การเป็นตัวแทน (Delegating) ในงานการนิเทศงานผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษานั้นไม่ว่าจะเป็นบทบาทด้านการบริหาร ด้านการประสานงาน ด้านวิทยากรให้ความรู้ เป็นต้น

3. กระบวนการนำ (Leading Process) กระบวนการนิเทศบทบาทของผู้นิเทศจะมีลักษณะของผู้นำในการตัดสินใจ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจและการสาธิตการสื่อความหมายและการคิดริเริ่ม กระบวนการนำที่สำคัญคือ

3.1 การนำในการตัดสินใจ (Decision–Making) การนิเทศทั่ว ๆ ไปผู้นิเทศต้องไม่เป็นเผด็จการแต่เป็นผู้นิเทศที่ต้องตัดสินใจ หรือให้คำแนะนำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการและการตัดสินใจต้องมาจากหมู่คณะเป็นสำคัญไม่ยึดตัวเองเป็นสำคัญ

3.2 การนำในการให้ข้อเสนอแนะ (Suggesting) ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศต้องกล้าที่จะให้คำเสนอแนะหรือคำแนะนำด้วยความมั่นใจมีหลักฐานอ้างอิงทางวิชาการได้ไม่ให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำใด ๆ ตามความรู้สึกของตนเอง

3.3 การนำให้เกิดแรงจูงใจ (Motivation) กระบวนการนิเทศที่ดีต้องมีการกระตุ้นให้มีการจูงใจ กระตุ้นให้เห็นคุณค่าของตนเองและของงานที่ปฏิบัติอยู่ต้องเอาใจใส่ดูแลสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน

3.4การนำในการสื่อความหมาย (Communicating) กระบวนการนำในการนิเทศที่สำคัญอีกประการ คือ การใช้ความสามารถในด้านการติดต่อสื่อความหมายเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในกิจกรรมต่าง ๆ

3.5 การนำให้เกิดความคิดริเริ่ม (Initiating) บรรยากาศในการคิดริเริ่มอยู่ที่ภาวะของผู้นำหากผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นบุคคลที่ใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นและสนับสนุนให้บุคคลอื่นได้คิด สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลที่ถูกนิเทศอยากคิดริเริ่มทำอะไรใหม่ ๆ ซึ่งตรงข้ามกับการติเพื่อทำลาย การนินทา การว่ากล่าวที่เป็นการขัดขวางความคิดริเริ่ม

3.6 การนำในการสาธิต (Demonstrating) การนำในการสาธิตเป็นการเผยแพร่ทางวิชาการอีกบทบาทหนึ่งของผู้นิเทศ เช่น สาธิตการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์สาธิตผลิตสื่อการสอนระดับต่าง ๆ แก่ ครูอาจารย์ สาธิตเทคนิคการปฏิบัติใช้เครื่องมือให้แก่บุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น

4. กระบวนการควบคุม (Controlling Process) การควบคุมในกระบวนการนิเทศจะเป็นการกำหนดขอบเขตแนวทางในการปฏิบัติงานที่ควรพึงกระทำเพื่อให้ทุกคนได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติต่อไปได้แก่

4.1 กระทำให้เกิดความถูกต้อง (Taking Corrective Action) กระบวนการควบคุมในการนิเทศงานจะแตกต่างจากกระบวนการควบคุมในทางบริหาร เพราะเมื่อผู้นิเทศพบข้อบกพร่องข้อผิดพลาดเกิดขึ้นผู้นิเทศจะต้องใช้เทคนิคการนิเทศเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องถูกต้อง

4.2 กระทำให้เกิดความเจริญงอกงาม (Expediting) เมื่อบุคลากรหรือบุคคลผู้รับการนิเทศกระทำและปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพผู้นิเทศควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรหรือผู้รับการนิเทศได้มีความเจริญงอกงามได้พัฒนาต่อไป

4.3 กระทำในการกล่าวโทษ (Reprimanding) กระบวนการนิเทศในแต่ละหน่วยงานจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลหลายประเภทบุคคลบางคนง่ายต่อการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะบางคนต้องใช้ความเข้มงวดจึงจะยอมรับและเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบกพร่องได้ดังนั้นผู้นิเทศต้องให้คำแนะนำ และพร่ำสอนอยู่เสมอหากยังไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก็ควรมีการกล่าวโทษกันบ้าง

4.4 กระทำในบทกำหนดโทษ (Applying Sanction) ในองค์กรใด ๆ เมื่อทำการนิเทศและแนะนำให้ความช่วยเหลือโดยประการต่าง ๆ แล้วแต่บุคคลยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขเลย ผู้นิเทศต้องกล้าที่จะกำหนดโทษตามความเหมาะสมกับบุคคลนั้นซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนิเทศเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

5.กระบวนการประเมินผล (Assessing Process) เป็นการประเมินค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการสุดท้ายในการนิเทศ การประเมินผลสามารถพิจารณาได้จากผลงาน (Judging Performance) ซึ่งจะเป็นการประเมินผลงานว่าดีหรือเลวนอกจากนี้ยังสามารถประเมินผลได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าลักษณะงานที่ประเมินเป็นอย่างไรผู้นิเทศต้องพิจารณาให้เหมาะสม

จากคำกล่าวของนักการศึกษา จึงสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการปฏิบัติงานนิเทศให้เป็นไปตามขอบข่ายระเบียบแบบแผนมีลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้มุ่งให้เกิดผลดีขึ้นในการดำเนินงานโดยพิจารณาปรับปรุงพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

ชารี มณีศรี (2542) กล่าวว่า การนิเทศภายในที่จะเกิดคุณค่าหรือประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงการเรียน การสอนอย่างแท้จริงนั้น ต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอนหรือเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน นั่นคือลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน หรือกระบวนการที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง และกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญเป็นขั้นตอนปฏิบัติการทั้งด้านกระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการเรียนการสอนควบคู่กันไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การซ้ำชั้น คุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นต้น การสำรวจความต้องการของครู การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์สาเหตุปัญหา การจัดลำดับ กำหนดทางเลือก การแก้ปัญหา และดำเนินการตามความต้องการ

ขั้นที่ 2 การวางแผน นำเอาทางเลือกตามขั้นที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมโดยเขียนเป็นโครงการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ แผนดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ การประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นลงมือทำตามโครงการนิเทศที่กำหนดหลัก โดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ และเครื่องมือนิเทศ การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจ รวมทั้งการเสริมแรงให้กำลังใจช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล ตรวจสอบผลการดำเนินการนิเทศตามโครงการที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ประเมินความคิดเห็น กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน รวมผลการประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงต่อไป

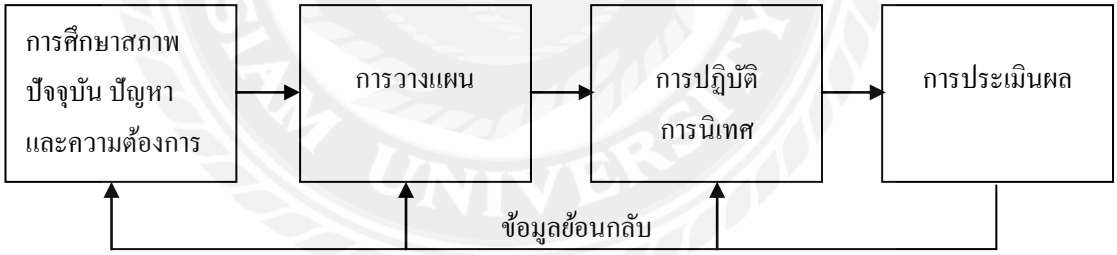

แผนภาพที่ 5 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ที่มา: ชารี มณีศรี (2542: 202)

นิกร เพ็ญเวียง (2538) ได้กล่าวถึง กระบวนการนิเทศภายในของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก ขั้นตอนที่ 3 การสร้างชื่อและเครื่องมือ ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศภายใน และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

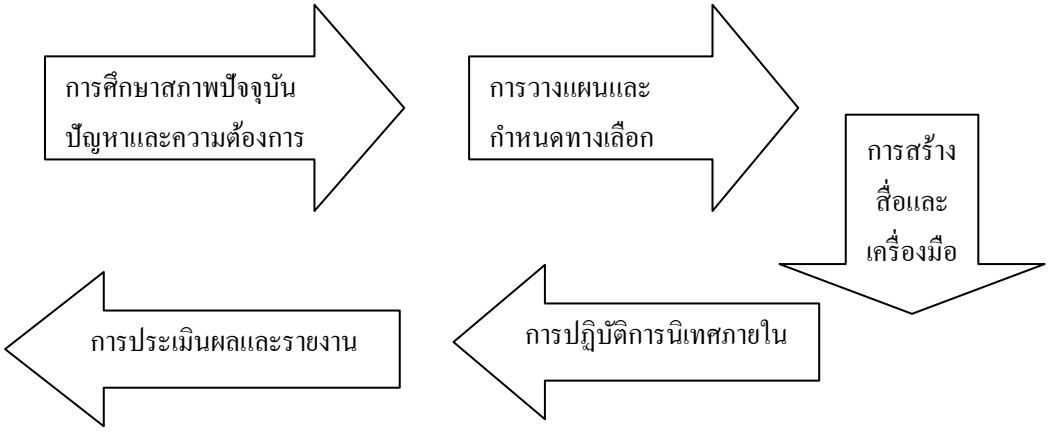

แผนภาพที่ 6 กระบวนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอน ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ
ที่มา: นิกร เพ็ญเวียง (2538: 48)

กระบวนการนิเทศการสอนแบบ Harris

ในทัศนะของแฮริส ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในวงการนิเทศการศึกษา ได้เสนอว่าในทางปฏิบัติแล้วกระบวนการนิเทศการสอนดังต่อไปนี้ เป็นกระบวนการที่ใช้ได้อย่างแท้จริงซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้

1. การประเมินสภาพปัจจุบัน (Assessing) เป็นกระบวนการที่ศึกษาสภาพต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ในการนำไปใช้กำหนดความต้องการในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจกระทำได้โดยการวิเคราะห์ การสังเกต การตรวจสอบ การวัดผล และการเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน

2. การจัดลำดับความสำคัญ (Prioritizing) เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายวัตถุประสงค์เฉพาะ การเลือกสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงและการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะทำการเปลี่ยนแปลง

3. การออกแบบวิธีการนิเทศ (Designing) เป็นกระบวนการในการวางแผน เพื่อการเปลี่ยนแปลงให้บังเกิดผล โดยการจัดเตรียมองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งหมด การกำหนดรูปแบบการทำงานไว้โดยการรวบรวมหรือประยุกต์ความคิดเห็นหรือหลักการใหม่ ๆ เข้าด้วยกัน การจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ให้พร้อม การจัดระบบการทำงานอย่างถูกวิธีและการจัดทำโครงการนิเทศ

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดซึ่งอาจทำได้โดยการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้ตามความต้องการจำเป็นของบุคลากรและโครงการจัดแบ่งทรัพยากรให้ได้สัดส่วนกันการระบุ

และการจัดตั้งทรัพยากร โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะและการจัดเตรียมบุคลากรตามโครงการเฉพาะหรือตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการประสานคน เวลา วัสดุ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อที่จะกำหนดภารกิจต่าง ๆในการเปลี่ยนแปลงให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจทำได้โดยการประสานการกระทำต่าง ๆ เข้าด้วยกันด้วยวิธีการที่สะดวกราบรื่นและสอดคล้องกัน มีความเป็นไปได้มีกำหนดเวลาทำงานเป็นช่วง ๆ และต่อเนื่องกัน และมีความชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

6. การอำนวยการ (Directing) เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลให้เหมาะสมกับสิ่งต่าง ๆ และมีความเหมาะต่อการเปลี่ยนแปลงให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งทำได้โดยการตั้งคณะทำงานการกำหนดวิธีการหรือกฎเกณฑ์การทำงานการจัดระเบียบเกี่ยวกับเวลา ผลงานระดับหรือคุณค่าของงาน การให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ วิธีการเฉพาะอย่างและการพิจารณาสิ่งที่เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

กระบวนการดังกล่าวนี้ได้รับการประยุกต์มาใช้ในการนิเทศการสอน เป็นกระบวนการที่พัฒนาขึ้นโดย “โครงการฝึกอบรมผู้นิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ (Special Education Supervisor training project)” เป็นกระบวนการที่มีความเหมาะสมกว่ากระบวนการในรูปแบบอื่น ๆ เป็นกระบวนการที่สามารถนำไปใช้ได้กับงานทุกงานในการนิเทศ ซึ่งก็ได้ดีเช่นเดียวกันกับภารกิจที่สำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน กระบวนการดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นรูปแบบความเป็นผู้นำของผู้นิเทศครู และผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งใช้กันอย่างกว้างขวางที่สุด

วงจรของกระบวนการนิเทศการสอนจะดำเนินไปเป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การประเมินสภาพปัจจุบัน การจัดลำดับความสำคัญ การออกแบบวิธีการนิเทศ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน และการอำนวยการ ซึ่งวงจรของกระบวนการจะจบลงด้วยการกลับมาสู่การประเมินสภาพปัจจุบันว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงต่อไป วงจรของกระบวนการนิเทศจะมีลักษณะดังแผนภูมินี้

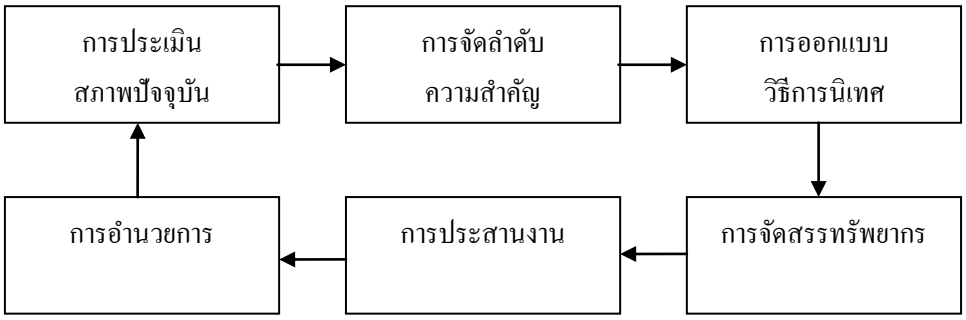

แผนภาพที่ 7 กระบวนการนิเทศการสอนของแฮรริส
ที่มา: Harris (975: 12–15).

กระบวนการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

กระบวนการนิเทศการศึกษาปฐมวัยเป็นกระบวนการที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และกิจกรรมการนิเทศ การดำเนินงานโดยปฏิบัติเป็นขั้นตอนควบคู่กับการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งได้มีนักการศึกษาให้ความหมายและวิธีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 140) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ หมายถึง แบบแผนของการนิเทศที่มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันอย่างชัดเจนเป็นระบบซึ่งจะสามารถช่วยให้งานนิเทศการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร (2544: 5–13) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนว่ามี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการหาจุดเด่น จุดด้อย ของโรงเรียนและนำมาจัดอันดับความสำคัญของปัญหา

2. กำหนดทางเลือกและวางแผนการปฏิบัติงาน เป็นการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาใช้ในการ วางแผนและกำหนดทางเลือก ซึ่งอาจดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ทำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการมาจัดลำดับความสำคัญ

2.2 ศึกษาและลำดับความเข้าใจในเรื่องที่เป็นปัญหา เช่น นโยบายหลักสูตรเทคนิควิธีการแก้ปัญหา สื่อ เครื่องมือ ฯลฯ

2.3 กำหนดเป้าหมายและทางเลือกในการแก้ไขการปฏิบัติงาน

2.4 เขียนแผนปฏิบัติการนิเทศ โดยระบุวัตถุประสงค์ ขอบข่าย ภารกิจ เป้าหมาย วิธีการปฏิบัติงาน ระยะเวลา และผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจน

2.5 จัดทำคู่มือการนิเทศโดยสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่นิเทศเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการปฏิบัติงานและเอกสารอ้างอิง

3. การพัฒนาสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม พัฒนาเรื่องที่จะวิเคราะห์หลักสูตร โดยการจัดประชุมปฏิบัติการฝึกวิเคราะห์หลักสูตรก็จะต้องมีสื่อในการพัฒนา เช่น แบบฝึกหลักสูตรประถมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษา แนวการจัดประสบการณ์ ใบงาน เป็นต้น

4. การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นที่นำผลที่ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 และ 3 ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การปฏิบัติการนิเทศจะดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ประชุมคณะผู้ปฏิบัติงาน

4.2 ทำความเข้าใจเรื่องที่จะนิเทศ สื่อ / เครื่องมือ

4.3 แบ่งงานรับผิดชอบ

4.4 ตกลงที่จะนิเทศ

4.5 ตกลงวิธีเก็บข้อมูลและวิธีรายงาน

5. การประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียนต้องจัดดำเนินการประเมินผลตามงาน 3 ระยะ คือ

5.1 การประเมินก่อนการนิเทศ

5.2 การประเมินระหว่างนิเทศ

5.3 การประเมินหลังการนิเทศ

ข้อมูลจากการประเมินผลทั้ง 3 ระยะนี้ คณะกรรมการฝ่ายประเมินของโรงเรียนจะต้อทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วสรุปผลการนิเทศ เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปและผู้เกี่ยวข้องหน่วยงานต้นสังกัดโดยจัดทำเป็นรายงานการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 232–235) ได้เสนอขั้นตอนกระบวนการนิเทศการศึกษา 4 ขั้นตอน ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและจัดทำโครงการ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544: 236) ได้ให้ความหมายของกระบวนการนิเทศการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง แบบแผนของการนิเทศที่มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นระบบซึ่งจะสามารถช่วยให้งานการนิเทศการเรียนการเรียนสอนประสบผลสำเร็จ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวมานั้น พอสรุปได้ว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาปฐมวัย จำเป็นต้องอาศัยขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียน

แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

แนวทางการพัฒนาการนิเทการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จึงเป็นวิธีการวางแผนดำเนินงานหรือการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะ ประเมินผลเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและส่งเสริมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดโดยดำเนินการตามกระบวนการนิเทศใน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง การศึกษาเพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบสภาพของปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวังไว้แล้วนำมาพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้ได้ผลของปัญหาและความต้องการที่ชัดเจนในขณะนั้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้เป็นไปตามความต้องการทั้งการแก้ไขปรับปรุง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 2 กำหนดทางเลือก และวางแผนการปฏิบัติงาน หมายถึง นำข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่พิจารณาร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่ชัดเจนแล้วมาวางแผนโดยผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องที่จะนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ และจัดทำโครงการหรือแผนการนิเทศ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณที่ต้องการดำเนินการ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาปฐมวัย

ขั้นที่ 3 การพัฒนาสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม หมายถึง การปรับปรุง แก้ไขหรือผลิตขึ้นมาใช้เพื่อให้ความเหมาะสมกับปัญหา มีความทันสมัย เพียงพอตรงต่อความต้องการ และไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับการนิเทศในการดำเนินงานการนิเทศตามโครงการหรือแผนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศตามโครงการหรือแผนที่กำหนดไว้โดยการประชุมชี้แจงและมอบหมายงาน ติดตามความก้าวหน้าทบทวนแก้ไขปรับปรุงวิธีการ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และประชุมสรุปผลการนิเทศ

ขั้นที่ 5 การประเมินผล หมายถึง การดำเนินการประเมินผลตามงานโดยจัดประเมินก่อนการนิเทศ ระหว่างนิเทศ และหลังการนิเทศเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานสำเร็จผลสอดคล้อง

กับนโยบายวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้หรือไม่ซึ่งผู้รับการนิเทศได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและนำข้อมูลมาสรุปอภิปรายผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานรวมทั้งพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและจัดทำรายงานผลต่อไป

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย เกิดผลดีในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกิดประสิทธิภาพมีประสิทธิผลสูงสุดยิ่งขึ้นไป

8. การแนะแนวการศึกษาปฐมวัย

การพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ 5 ปี แรกของชีวิตนั้นเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ครูหรือผู้ดูแลเด็กมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง ให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และกระตุ้นให้มีการร่วมมือร่วมใจกัน ในการสนับสนุนและพัฒนาเด็กของชุมชนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาในวัยนี้ระบุในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ว่า “เป็นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนซึ่งจะเป็นการทำงานในลักษณะของการร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน”

บทบาทของผู้ปกครองกับการแนะแนวเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครอง คือ ครูคนแรกๆ ของเด็กและเด็กๆ ก็ได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่บ้านโดยไม่ต้องได้รับอิทธิพลหรือได้รับการสอนอย่างเป็นทางการจากสถานศึกษาแต่อย่างใด ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่เมื่อเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาหรือโรงเรียนอนุบาลแล้ว การเรียนรู้จะต้องเชื่อมต่อและเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กนั้นต่อเนื่องและทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อเด็ก เพราะสามารถเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงที่บ้านได้ด้วย บทบาทของผู้ปกครองที่จะคอยแนะแนวทางได้ดังนี้

1. เยี่ยมชมโรงเรียน ผู้ปกครองหลายคนอาจเลือกโรงเรียนให้ลูกจากเหตุผลเพราะโรงเรียนอยู่ใกล้บ้านหรือได้รับคำชักชวนจากเพื่อนบ้านแต่เนื่องจากโรงเรียนที่เลือกอาจไม่ตรงตามที่ต้องการจึงควรเข้าไปเยี่ยมชมโรงเรียนด้วยตนเองสิ่งที่ควรสังเกตเรียงตามลำดับก่อนหลัง คือ

- การเดินทางเข้าโรงเรียน สะดวกสบายมีสถานที่จอดรถหรือไม่ สภาพพื้นที่ภายนอกก่อนเข้าโรงเรียนปลอดภัยเพียงใด

- ห้องเรียน ควรไปชมการเรียนการสอนในห้อง ตรวจดูความสะอาดและสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน อุปกรณ์ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ข้อควรคำนึงคือระมัดระวังการจัดฉากในโรงเรียน

- ระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายนอกห้องเรียน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ห้องน้ำ ตู้น้ำดื่ม ห้องพยาบาล โรงอาหาร สนามเด็กเล่น ได้มาตรฐานหรือไม่

- อาหารและนม ผู้ปกครองควรเลือกไปเยี่ยมชมโรงเรียนช่วงก่อนรับประทานอาหารเที่ยงของนักเรียนเล็กน้อย เพื่อจะได้เห็นการรับประทานอาหารของเด็กนักเรียน และพิจารณาว่าอาหารและนมของเด็กมีคุณภาพเพียงพอหรือไม่

2. ขอดูนโยบายและแนวทางการเรียนการสอน โรงเรียนอนุบาลหลักๆ มี 2 แนว คือ แนวกระแสหลัก เน้นการเรียนรู้เชิงวิชาการ กับแนวทางเลือก เน้นการเตรียมความพร้อม และใช้นวัตกรรมการเรียนแบบใหม่ โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่จะเป็นแนวกระแสหลักหรือแนววิชาการ ด้วยเชื่อว่าเด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้เต็มที่ ควรเร่งสอนให้เด็กหัดอ่าน หัดเขียน หัดบวกลบเลขให้ได้โดยเร็ว เพื่อจะสามารถเรียนรู้เพิ่มขีดความสามารถของสมองให้กว้างขึ้นส่วนโรงเรียนอนุบาลทางเลือกหรือแนวเตรียมความพร้อม จะเน้นพัฒนาศักยภาพของเด็ก โดยนำเอาความต้องการของเด็ก ความสุขเด็กเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ของเด็กจึงเริ่มที่ตัวเด็กเอง ผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น วาดรูป เล่นเกม ร้องเพลง เพื่อพัฒนาแนวคิด การศึกษาและสอบถามนโยบายและแนวทางการเรียนการสอนจากครูหรือผู้บริหาร จะทำให้เข้าใจแนวคิดของโรงเรียน และเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ครูผู้สอน นอกจากนั้น ควรสอบถามถึงรางวัลโรงเรียนดีเด่นหรือรางวัลชนะเลิศด้านต่างๆ ของโรงเรียน อัตราการเข้าเรียนในโรงเรียนดัง รวมถึงอัตราส่วนครูกับนักเรียน ข้อมูลกิจวัตรประจำวันที่นักเรียนแต่ละคนต้องทำ

3. ตรวจสอบครูผู้สอน ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการอบรม สั่งสอน และปลูกฝังความคิด ทัศนคติและความรู้แก่เด็ก ผู้ปกครองควรสัมภาษณ์ครูผู้สอน ประวัติการศึกษา ถ้าครูจบด้านครุศาสตร์โดยตรงจะได้เปรียบกว่าสายอื่นๆ เนื่องจากครูสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้อย่างดี ลักษณะและบุคลิกของครูผู้สอนก็เป็นสิ่งสำคัญ ผู้ปกครองควรสังเกตอย่างรอบคอบ

4. ตรวจสอบค่าใช้จ่ายต่างๆ โรงเรียนอนุบาลเอกชน โดยมากมักมีค่าธรรมเนียมการศึกษาต่ำ แต่จะมีค่าแรกเข้าสูงหรือหลายๆ ครั้งโรงเรียนจะเลี่ยงการเก็บค่าแรกเข้าที่สูง โดยเก็บเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าอุปกรณ์ ค่ากิจกรรมพิเศษ ค่าคอมพิวเตอร์ ผู้ปกครองควรตรวจสอบเอกสารค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวกับค่าเทอมแรกเข้า ค่าเทอมสองและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตลอดปีการศึกษา และถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองต้องออกเพิ่มเติมด้วย เช่น ค่าเสื้อผ้า ค่าหนังสือ

ค่ารถโรงเรียนซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่จะไม่นำมาคำนวณในค่าเทอมแรกเข้าและคำนวณให้เพียงพอต่อรายได้ของครอบครัว การเลือกโรงเรียนให้ลูกควรเลือกโรงเรียนที่ไม่ไกลจากที่พักอาศัยมากนัก เพราะเด็กจะได้ไม่ต้องรีบเร่งตื่นแต่เช้ามืด หากหลีกเลี่ยงไม่ได้จริงๆ ควรหาโรงเรียนที่ใกล้ทำงาน หรือทางผ่านผู้ปกครองเพื่อรับส่งได้สะดวก สถานที่ควรปลอดภัย ไม่มีจุดที่เป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น ท่อ หรือบ่อน้ำ ภายในโรงเรียนควรสะอาดและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีโภชนาการที่ดี อัตรากำลังหรือบุคลากรในโรงเรียน เช่น ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กอนุบาลควรมีจำนวนที่เหมาะสมเพื่อดูแลเด็กได้ทั่วถึง นวัตกรรมการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนก็สำคัญต้องให้เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลเพื่อสนองต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ตามวัยของเด็กมากกว่าการสอนให้อ่านออกเขียนได้ก่อนวัยอันสมควร ที่สำคัญโรงเรียนควรผ่านการประเมินได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา(สมศ.)

9. การประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

การประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งเน้นให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพและสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กเหล่านั้นได้อย่างเต็มศักยภาพของเขาอย่างแท้จริง และมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความมีมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน โดยอาศัยกลไกทางการบริหารการศึกษา การเรียนการสอนและใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพทางการศึกษาของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย(Stakeholders) เข้ามามีบทบาทในการกำหนดและร่วมจัดการศึกษาให้บังเกิดผลความเข้าใจในหลักการ นโยบาย เป้าหมายความสำคัญจำเป็น แนวคิด แนวทาง กระบวนการ และสาระสำคัญในแต่ละกิจกรรม

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษามีผู้ให้ความหมายไว้มากมายดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 59) ได้ให้ความหมายการประกันคุณคุณภาพการศึกษาไว้ว่า

1) แผนงานและปฏิบัติการทั้งหลายที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการศึกษาจะตอบสนองต่อคุณภาพที่กำหนด

2) เป็นมาตรฐานหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลักดันให้ได้มาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3) การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการที่ยกมาตรฐานของสถานศึกษาต่างๆ ที่ยังไม่ได้มาตรฐานผลักดันให้ได้มาตรฐานโดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษาป้อนกลับมาเพื่อระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ร่วมกันสนับสนุนและพัฒนาสถานศึกษาให้

ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่า ถ้ากระบวนการประกันคุณภาพ มีการวางระบบอย่างถูกต้องแล้ว หมายถึง ระบบที่สร้างความมั่นใจ พึงพอใจ ประทับใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ลูกค้าว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามที่กำหนดไว้

จำรัส นองมาก (2545: 11) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายในก็ดำเนินการโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น แต่ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายนอก ก็ดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2549: 2) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ยกมาตรฐานของสถานศึกษาต่างๆ ที่ยังไม่เข้ามาตรฐาน ผลัดดันให้ได้มาตรฐานและเป็นมาตรการหนึ่ง ที่จะทำให้ให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้ การประกันคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระบบคุณภาพทุกระบบการรวบรวมข้อมูล การวางแผนกิจกรรมทุกชนิด และการให้รายละเอียดหรือคำแนะนำต้องทำก่อนลงมือกิจกรรมใดๆ เพื่อสามารถควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆได้อย่างเหมาะสม

สรุป การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดการศึกษาที่ได้มีการวางแผน การจัดระบบ ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นนำไปสู่การของผู้ที่จบการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 7-9) ได้ให้แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษา มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนา

สถานศึกษาให้เข้าสู่มาตาฐาน

2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3) การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ก็ยังถือเป็นการประเมินภายในเพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายบริหารของสถานศึกษาซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยม และประเมินสถานศึกษาเป็นระยะๆตามที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นองค์การมหาชน

อำไพ จิตเมตตา (2545: 2) ได้ให้แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า

1) สร้างความตระหนักให้แก่ครูในสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ขอรับทุนส่งเสริมการจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องราวปฏิรูปการศึกษาเข้าร่วมโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดทำมุมปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า

2) เปิดโอกาสให้บุคลากรเกิดความตระหนักถึง ความจำเป็นที่ต้องทำการประกันคุณภาพจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษา และปฏิทินงานโดยให้กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกเรื่อง

3) ดำเนินงานตามแผนผู้บริหารต้องคอยสนับสนุนอำนวยความสะดวกการทำงานอย่างเต็มที่

4) ตรวจสอบการประเมินตั้งคณะกรรมการสำหรับทำการตรวจสอบประเมินผล โดยเลือกผู้ที่มีความถนัดด้านการวัดผลประเมินเป็นแกนนำ หาอาสาสมัครจากครูเข้าร่วมจัดประชุม เพื่อนำมาตรฐานต่างๆ มากำหนดกรอบเกณฑ์การประเมินในแต่ละมาตรฐานแต่ละภาค

5) การนำผลการประเมินไปพัฒนางาน ผลการประกันคุณภาพสถานศึกษา จะมีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง ดังนั้นผู้บริหารจะต้องนำเข้าประชุม เพื่อชี้แจงผลและวางแผนแก้จุดอ่อนโดยการคิดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อให้มาตรฐานต่างๆ เกิดการพัฒนา ส่วนจุดแข็งที่ดีอยู่แล้วก็ยังคงมีกิจกรรมหรือโครงการสนับสนุนต่อไป

สรุปได้ว่า แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรงและโดยอ้อม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด 3) การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ก็ยังถือเป็นการประเมินภายใน ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะๆตามที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)ต่อไป ก่อให้เกิดความมั่นใจนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

10. การส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน หรือเรียกกันทั่วไปว่า " ชุมชนสัมพันธ์ " ซึ่งมีความหมายเดียวกัน ถือเป็นงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือกับชุมชน ในการให้บริการต่างๆ เช่น ห้องสมุด สหกรณ์โรงเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อใช้ในงานที่เป็นส่วนรวม และการรับความช่วยเหลือจากชุมชน เช่น เชิญสมาชิกในชุมชนมาเป็นวิทยากร หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เนื่องด้วยการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนวัยเรียนนั้น มีความผูกพันกับสถาบันครอบครัวอย่างลึกซึ้ง เพราะมีการติดต่อสัมพันธ์กันโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ดังนั้นการพัฒนาชุมชนและสังคมต้องอาศัยการพัฒนาสถาบันครอบครัวไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งปัจจุบันในการดำเนินงานพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทางบ้านเป็นอย่างมากเพราะ "พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก" และในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาจะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก นักการศึกษาของประเทศเหล่านั้นได้พัฒนารูปแบบการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง (Parent Education) ไปจนถึงระดับการให้ผู้ปกครองมีบทบาทเป็นเสมือน "ผู้ร่วมงานของกระบวนการเรียนของลูกคนหนึ่ง" (Parent as a Partner) (ราศี ทองสวัสดิ์ และคณะ, 2529: 7)

บทบาทของชุมชนในการจัดโครงการเด็กก่อนวัยเรียน จะเกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ผู้ปกครอง (Parent) หมายถึง ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาแก่เด็ก ซึ่งรวมความถึงพ่อ แม่ ญาติและผู้ได้รับการมอบหมายหน้าที่ดังกล่าว

2. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองหรือการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง (Parent Education) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 235) กล่าวว่า หมายถึงการให้พ่อแม่ ผู้ปกครองตระหนักถึงอิทธิพลหรือบทบาทของตนที่มีต่อเด็ก แทนที่จะปล่อยให้เป็นภาระของครูแต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ฉันทนา ภาคบงกช (2531: 4-5) กล่าวว่า เป็นการทำความเข้าใจ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดู

3. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Parent Involvement) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและความคิดเห็นในเรื่องนี้ ดังนี้

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 235) ใช้คำว่า “ครอบครัวสัมพันธ์” หมายถึง การส่วนร่วมของพ่อแม่ เป็นกระบวนที่พ่อแม่และบุคคลในชุมชนทำงานร่วมกัน นับตั้งแต่การวางแผน การทำงาน การเรียนรู้ การตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางการศึกษาของเด็กและโปรแกรมปฐมวัยศึกษา

ทิศนา แขมมณี และคณะ (2535: 145) กล่าวว่า การให้ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก และชุมชนมีส่วนร่วมในงานการพัฒนาเด็กจะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดจิตสำนึกรับผิดชอบในงาน

ฮอกเบน และวอชลีย์ (Hogben and Wasley, 1989: 98) มีความเห็นว่า การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กเช่นเดียวกับ ลีออง์ส รอบบินส์ และสมิธ (Lyons, Robbins and Smith, 1983: ix) ที่พบว่า การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจะเพิ่มพูนเจตคติความประพฤติและการมาเรียนของนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งผู้ปกครองมีความเข้าใจความต้องการของเด็กมากขึ้น ทำให้การพัฒนาเด็กประสบผลสำเร็จได้

4. การให้ความสนับสนุนแก่ผู้ปกครอง (Parent Support) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะโครงสร้างระบบครอบครัวเปลี่ยนไปจาครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้ขาดความต่อเนื่องของคุณภาพการอบรมเลี้ยงดู และเด็กขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ อีกทั้งผู้ใหญ่ขาดทักษะและเจตคติการเป็นผู้ปกครองที่ดี จึงควรในการให้ความสนับสนุนแก่ผู้ปกครอง (Powell, 1989)

กรีนเบอร์ก (Greenberg, 1989 อ้างถึงใน Brewer, 1992: 488) เชื่อว่าการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการศึกษาจะมีผลในเรื่อง

1. การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก
2. ลดปัญหาระเบียบวินัย
3. เพิ่มเจตคติที่ดีให้เด็กมองตนเองเป็น “ผู้เรียนรู้”
4. ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนได้มากขึ้นในหลายประเด็น
5. ครูที่มีเจตคติว่าผู้ปกครองมีความสำคัญในการศึกษาของลูกหลานจะเปิดโลกทัศน์กว้างและสามารถรับแนวคิดการมีส่วนร่วมได้มากกว่า

ความสำคัญของชุมชนสัมพันธ์นั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 22) ได้สรุปความสำคัญของงานชุมชนสัมพันธ์ไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ เป็นไปได้โดยสะดวก

2. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชน

3. สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการ ดำเนินงานได้

4. ช่วยให้เข้าใจสภาพความต้องการและปัญหาของชุมชนเพื่อประกอบในการกำหนดนโยบายต่างๆ

5. ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน อันจะเป็นการช่วยพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง

6. ส่งเสริมในเรื่องการอยู่ร่วมกัน และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม

7. ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น

ชุมชนสัมพันธ์เป็นงานที่มีความสำคัญในโครงการเด็กก่อนวัยเรียนซึ่งมีความสำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชน โดยเฉพาะกับสถาบันครอบครัว เพราะความศรัทธาและความเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญให้ตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้ารับบริการ

2. ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดี (Good Image) ทำให้ครอบครัวและชุมชนยอมรับและมีความศรัทธาต่อองค์กร อันจะนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริหารโดยภาพรวมได้ในที่สุด

3. ช่วยให้สถาบันครอบครัวและชุมชนได้รับบริการวิชาการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต นำความเจริญไปสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป

11. การประสานความร่วมมือ การพัฒนาวิชาการปฐมวัยกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น

ครูเป็นบุคลากรที่จะทำหน้าที่ในการประสานงานทำให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองชุมชน และองค์กรในชุมชนในการจัดการศึกษา มีนักวิชาการกล่าวถึง การประสานงานไว้ดังนี้

ประยูร อาษานาม (2541: 46) กล่าวว่า การประสานงาน หมายถึง การจัดให้บุคลากรหรือหน่วยงาน หรือหน่วยงานย่อยหลายหน่วยงาน ทำงานร่วมกันอย่างสัมพันธ์สอดคล้องกันเพื่อให้ภารกิจขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นๆ

สมพงษ์ เกษมสิน (2546: 78) ได้กล่าวว่า การประสานงาน หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติจัดระเบียบงานให้เรียบร้อย และสอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้งานสมดุล และสำเร็จตามเป้าหมายในเวลาที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การประสานงาน หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับหน่วยงาน หรือหน่วยงานกับหน่วยงาน ในลักษณะร่วมคิดร่วมทำและร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ตามกำหนดเวลาที่วางไว้

คัมภีร์ สุดแท้ (2553) สรุปไว้ว่า ในการจัดการศึกษาก็มีความจำเป็นในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องให้ได้ประโยชน์ของการจัดการศึกษา โดยมีองค์ประกอบ เทคนิคของการประสานงานที่มีประสิทธิภาพดังนี้

1. องค์ประกอบที่ทำให้การประสานงานมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้สามารถประสานงานในองค์การได้ดี ได้แก่ การจัดองค์การ องค์การจะต้องกำหนดสายการบังคับบัญชา วัตถุประสงค์ สถานภาพบทบาท หน้าที่ และมาตรฐานในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน นโยบาย และการวางแผน เทคนิคการบริหาร ผู้บริหารจะใช้ภาวะผู้นำและเทคนิคที่เหมาะสมในการบริหารงานจึงสามารถทำให้เกิดความร่วมในการปฏิบัติงานได้ และการติดต่อสื่อสาร

2. เทคนิคการประสานงาน ประกอบด้วย

2.1 การจัดระบบสายงานที่เหมาะสมเมื่อกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยงานย่อยในองค์การให้ชัดเจนและมีสายการบังคับบัญชาที่เด่นชัดแล้วการที่จะประสานงานให้แต่ละหน่วยงานทำงานอย่างประสานสัมพันธ์กันก็จะมีลู่ทางที่เป็นไปได้ดี

2.2 การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน กฎ ระเบียบ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่สมาชิกในหน่วยงานยอมรับจะทำให้ทุกคนปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน

2.3 ใช้คณะกรรมการการดำเนินงานโดยองค์คณะบุคคลจะเป็นการร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงาน และจะทำให้ทุกคนปฏิบัติภารกิจมีความสัมพันธ์กัน

2.4 การจัดระบบการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสารจะทำให้ทราบทิศทาง ความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในการดำเนินงานขององค์การ ข่าวสารที่เคลื่อนไหวในองค์การจะช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานมีข้อมูลสำหรับการปฏิบัติงานการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรและหน่วยงานย่อย

2.5 การใช้วิธีการของงบประมาณ แผนงานและโครงการของหน่วยงานจะกำหนดงบประมาณทั้งหมดของหน่วยงาน การใช้งบประมาณจะเป็นตัวกำหนดให้การดำเนินงานสอดคล้องประสานกัน

2.6 การนิเทศ ควบคุม และกำกับ ในการปฏิบัติงานการนิเทศเพื่อตรวจเยี่ยมและแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่จำเป็น เมื่อมีปัญหาในหน่วยงานผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องช่วยกันแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้มีการประสานงาน

2.7 การมอบอำนาจ การกระจายอำนาจจากผู้บริหารระดับสูงให้แก่ผู้บริหารระดับรองลงมาโดยการมอบอำนาจภายใต้การสอดส่องดูแลอย่างเหมาะสม ก็จะเป็นการประสานงานได้เป็นอย่างดี

2.8 ผู้ชำนาญการในการปฏิบัติงานบางอย่างจะต้องให้ผู้รู้ช่วยนิเทศและให้คำปรึกษารวมทั้งแก้ปัญหาด้วย ซึ่งผู้ชำนาญการจะช่วยในการประสานงาน

2.9 การพบปะสังสรรค์ ความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลจะเกิดจากการติดต่อสัมพันธ์กันและการสนทนาปราศรัยการพบประสังสรรค์ระหว่างบุคคลในหน่วยงานหรือองค์การช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งจะทำให้การประสานงานเป็นไปได้ด้วยดี

2.10 การสร้างขวัญกำลังใจ ขวัญกำลังใจมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร ถ้าบุคลากรมีขวัญกำลังดีย่อมมีความตั้งใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งก็จะเอื้ออำนวยต่อการประสานงาน

2.11 การพัฒนาองค์กร สิ่งแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ย่อมมีอิทธิพลต่อองค์การ ดังนั้นองค์การจะอยู่นิ่งไม่ได้ จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลามีการปรับโครงสร้างบทบาทหน้าที่ของบุคลากรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาองค์การจะได้ผลก็ต้องอาศัยการประสานงาน

3. ประโยชน์ของการประสานงาน ประกอบด้วย

3.1 การบรรลุนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยงาน ภารกิจของหน่วยงาน คือ การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ถ้าต่างคนต่างทำงานแล้วจะทำให้ขาดทิศทางในการปฏิบัติงานการร่วมมือร่วมใจและความสอดคล้องสัมพันธ์กันหรือประสานงานกันจะทำให้บรรลุความต้องการทั้งสามประการ

3.2 ประสิทธิภาพการประสานงานจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพราะทุกคนต่างทราบความเคลื่อนไหวในการดำเนินงาน เมื่อมีปัญหาก็มีการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาตลอดทั้งมีการควบคุมและการประเมินผลงานร่วมกัน

3.3 การประหยัด ทรัพยากรและเวลา งบประมาณ วัสดุ เป็นสิ่งมีค่าขององค์การนอกจากนั้นการดำเนินงานจะต้องแข่งขันกับเวลาหรือถ้าเป็นองค์การทางธุรกิจแล้วจะต้องแข่งขัน

กับองค์การอื่นๆ การประหยัดสิ่งเหล่านี้จะลดการลงทุนและมีโอกาสดีกว่า ซึ่งจะต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ในการดำเนินงานของบุคลากรและหน่วยงานย่อยๆ ขององค์การ

3.4 การลดและการป้องกันความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานการประสานงานจะต้องอาศัยการวางแผนการติดต่อ สื่อสาร และการควบคุม ซึ่งจะทำให้บุคลากรและหน่วยงานย่อยทราบภารกิจของตน จึงทำให้ไม่มีการก้าวก่ายของคนอื่นๆ ความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานจะทำให้เกิดความขัดแย้งในองค์การได้

3.5 ความเข้าใจอันดีของบุคลากร การประสานงานช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในหน่วยงานทุกคนต้องช่วยเหลือกันทำงานเพื่อให้งานในระบบดำเนินไปด้วยดี เทคนิคการประสานงานที่ดีจะทำให้บุคลากรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.6 ความคิดใหม่ การประสานงานเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเป็นกลุ่มการร่วมมือกันคิดจะช่วยให้เกิดแนวคิดทางใหม่ๆในการปฏิบัติงานขึ้นมาได้

3.7 การสร้างขวัญกำลังใจอันดี ประสานงานที่ดีจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีของสมาชิกในหน่วยงาน ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะอำนวยผลให้สมาชิกมีความสุขในการปฏิบัติงานและส่งผลต่อการมีขวัญกำลังใจที่ดี

12. การส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการปฐมวัยแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการปฐมวัยแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาให้บริการทางด้านการศึกษาแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านต่างๆ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า

1. การส่งเสริม หมายถึง สิ่งเกื้อหนุนหรือช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น

2. การสนับสนุน หมายถึง ส่งเสริม ช่วยเหลือ อุปการะ

3. บุคคล หมายถึง คน

4. ครอบครัว หมายถึง สถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วย สามี ภรรยา และหมายความรวมถึงลูกด้วย

5. องค์กร หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือสถาบันซึ่งเป็นส่วนประกอบของหน่วยงานใหญ่ที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกัน

6. สถาบัน หมายถึง สิ่งซึ่งคนในส่วนร่วม คือสังคมจัดตั้งให้มีขึ้นเพราะเห็นว่า มีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของตน

คัมภีร์ สุดแท้ ได้กล่าวว่า สำหรับสถานศึกษากำหนดแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการดังนี้

1. สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถานบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถานบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถานบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา โดยการส่งเสริมบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถานบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาให้มีความเข็มแข็งทางวิชาการ หลักการในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษานั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการศึกษาชุมชนและสร้างชุมชน ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้ให้หลักการการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการไว้

1. การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2. จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

3. ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และจัดโดยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4. ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น การดำเนินงานอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ สังคมและถ่ายทอด องค์ความรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และผู้คนของสังคมในแต่ละยุคสมัย โดยมีจุดมุ่งหมายที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและสามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นได้ในวิถีชีวิตของตนโดยใช้ภูมิปัญญาของตนเองที่มีอยู่ซึ่งเรียนว่า เป็นการเรียนรู้หรือการศึกษาเพื่อชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งต่างจากการเรียนรู้ หรือจัดการศึกษาในปัจจุบันที่เรียนรู้เรื่องไกลตัวและไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เป็นการศึกษาเพื่อผลิตเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมใหม่ตาม

แนวทางของรัฐ การศึกษาแผนใหม่จึงเท่ากับเป็นการจัดฐานรากของกระวนการเรียนชุมชนให้สูญสลายลงไปซึ่งส่งผลให้ชุมชนหรือท้องถิ่นอ่อนแอลง และในที่สุดก็เป็นชุมชนที่ต้องพึ่งพาจากภายนอกเป็นหลัก

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี กระบวนการพัฒนาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มี 6 ขั้น ดังนี้

1 การกำหนดเป้าหมาย

การกำหนดเป้าหมาย หมายถึงการกำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Goals)

การกำหนดเป้าหมายของการบริหารวิชาการเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกคนโดยเฉพาะบุคลากรที่สอนระดับปฐมวัยของสถานศึกษาร่วมกันตั้งปณิธานความมุ่งหวัง ตั้งมั่นใฝ่ฝัน ปรารถนาที่จะพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยจะร่วมกันระดมพลังปัญญา วิจารณญาณ และแรงบันดาลใจ ตรวจสอบทบทวน กลั่นกรอง จัดวาง สร้างสรรค์สภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบต่อไปนี้

1. สถานศึกษาของเราตั้งมาเพื่ออะไร
2. เราปรารถนาจะเป็นอะไรในอนาคต อะไรคือภาพในอนาคตของเรา
3. ใครได้รับประโยชน์อะไรจากเรา

วิสัยทัศน์ (Vision) คือ ภาพในอนาคตขององค์กรที่ผู้นำและสมาชิกในองค์กรร่วมกันวาดฝันหรือจินตนาการขึ้นโดยพื้นฐานอยู่บนความจริงในปัจจุบัน เชื่อมโยงวัตถุประสงค์ ภารกิจ ค่านิยม ความเชื่อมั่นเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งพรรณนาให้เห็นทิศทางขององค์อย่างชัดเจน มีพลังท้าทาย มีความเป็นไปได้ เน้นจุดมุ่งมั่น ที่จะทำให้สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับลูกค้าหรือสังคม เป็นคือคำตอบของคำถามว่า “WHAT TO BE”

พันธกิจ (Mission) หมายถึง แนวทางที่องค์กรจะดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดข้อความพันธกิจ ควรจะแสดงถึงองค์ประกอบด้านค่านิยม จุดมุ่งหมายหลักขององค์กรที่ต้องบรรลุให้ถึงบ่งบอกทิศทางในอนาคตขององค์กร และขอบเขตการปฏิบัติงานขององค์กร พันธกิจไม่ใช่หน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ไปวันหนึ่งๆ เป็นคือคำตอบของคำถามว่า “WHAT TO DO”

เป้าประสงค์ (Corporate Objective Goals) หมายถึงความคาดหวังสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นโดยสอดคล้อง กับ พันธกิจและวิสัยทัศน์ เพื่อใช้เป็นกรอบชี้นำการกำหนดกลยุทธ์และ

แผนปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นพื้นฐานสำหรับการประเมินผลความสำเร็จขององค์กรและกระบวนการดำเนินงาน เป็นคือคำตอบของคำถามว่าใครจะได้ประโยชน์อะไร อย่างไรจากเรา “FOR WHOM?”

เป้าหมายโดยสรุปเป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบย่อยที่ 1 ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัญหาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการ

1.2 การกำหนดวิสัยทัศน์

1.3 การกำหนดพันธกิจและ 1.4 การกำหนดเป้าประสงค์

2 การวางแผน

การวางแผนเป็นการกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา เป็นขั้นตอนที่สถานศึกษาเลือกวิธีการที่จะใช้ปฏิบัติในแต่ละพันธกิจที่มีความเป็นไปได้ ที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าประสงค์ภายใต้กระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งด้านที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งที่เป็นโอกาสและอุปสรรค โดยเลือกวิธีการที่เป็นไปได้ในการปฏิบัติ คุ้มค่า คุ้มทุน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ด้วย ดำเนินการดังนี้

1) การสร้างกลยุทธ์

การสร้างกลยุทธ์จะต้องเลือกวิธีการที่มีความเหมาะสมภายใต้เงื่อนไขของเวลา ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์มากที่สุด ดังนั้นกลยุทธ์จึงมีความคลอบคลุมผลการดำเนินการ (Performence) ในระดับที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่คลอบคลุมการดำเนินงานระดับผลกระทบ (impacts) ซึ่งสะท้อนวิธีการดำเนินการในวงกว้าง ที่ไม่บอกรายละเอียดของการปฏิบัติในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผลการดำเนินงานระดับผลกระทบจะยึดกลุ่มผลประโยชน์หลักที่กระทบโดยตรง 4 กลุ่ม คือ นักเรียน ครู โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนดังนั้นกลยุทธ์ระดับองค์กรจะต้องนำไปใช้จัดทำเป็นแผนงาน (Programs) ของสถานศึกษา

2. กลยุทธ์ระดับแผนงาน (Business Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ครอบคลุมผลการดำเนินงานระดับผลลัพท์ (Outcomes) ที่มีภาพของวิธีการดำเนินการในวงแคบที่มีรายละเอียดเล็กน้อย ยังไม่มีความชัดเจนในการปฏิบัติ กลยุทธ์ระดับแผนงาน จะต้องนำไปจัดทำเป็นโครงการ (Project) ของสถานศึกษาหรือกลุ่มเครือข่าย ภายใต้แผนงานใดแผนงานหนึ่ง

3. กลยุทธ์ระดับโครงการ (Function Strategies) เป็นกลยุทธ์ครอบคลุม ผลการดำเนินงานระดับผลผลิต (Output) ที่มีรายละเอียดการปฏิบัติชัดเจน สถานศึกษาหรือกลุ่มเครือข่ายนำไปใช้เป็นกิจกรรมภายใต้โครงการใดโครงการหนึ่ง

การจัดทำแผนกลยุทธ์ดำเนินการดังนี้ 1. การกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ 2. การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ 3. การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ตามกลยุทธ์ 4. การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์ 5. การกำหนดงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ 6. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามกลยุทธ์

2) การเขียนโครงการ

การเขียนโครงการมีหลายวิธี แต่ที่นิยมนำมาเขียนโครงการนั้นมี 2 วิธี คือ

2.1) การเขียนโครงการแบบดั้งเดิม หรือแบบประเพณีนิยม (Conventional Method) การเขียนโครงการวิธีนี้มีวิธีคิดจากการพิจารณาทรัพยากรหรืองบประมาณเป็นตัวตั้งว่าหน่วยงานจะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไรเพื่อผลิตผลงานตามหน้าที่ของหน่วยงาน การเขียนโครงการแบบนี้จะเขียนแบบพรรณนาความ ประกอบด้วย โครงการ หลักการ เหตุผลที่แสดงความสำคัญและความจำเป็นของโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินงาน งบประมาณ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลที่คาดว่าจะได้รับ

2.2) การเขียนโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework Method) การเขียนโครงการนี้วิธีคิด เริ่มต้นจากการกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางว่าหน่วยงานต้องการให้เกิดผลในระดับโครงการและระดับแผนงานอย่างไรบ้าง และถ้าต้องการเช่นนั้น หน่วยงานจะต้องผลิตผลงานอะไรตามพันธกิจ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของแผนงาน และเหมาะสำหรับการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-base Budgeting) ซึ่งมีลักษณะเป็นการอธิบายความเป็นเหตุเป็นผล เพื่อแสดงความเป็นระบบระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับจุดมุ่งหมายของแผนงาน ความสัมพันธ์ ระหว่างกันของผลงานที่ต้องการซึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่แสดงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการกับกับกระบวนการดำเนินงานและทรัพยากรโครงการรวมทั้งเงื่อนไขที่มีต่อความสำเร็จของโครงการโดยบรรจุข้อความที่เป็นประเด็นสำคัญลงในช่องตารางที่เรียกว่า “ตารางมิติสัมพันธ์การวางแผนโครงการ (Project Planning Matrix: PPm)

3) การปฏิบัติตามแผน (Action Plan)

การปฏิบัติตามแผนของสถานศึกษาเป็นแผนปฏิบัติงานที่เป็นแผนปฏิบัติงานที่บอกรายละเอียดของสภาพปัจจุบันและปัญหาว่ามีอะไรบ้าง การปฏิบัติงานตามโครงการในปีงบประมาณนั้น มีกิจกรรมอะไรใช้งบประมาณในการดำเนินการเท่าไหร่ ผู้รับผิดชอบโครงการคือใคร และจะดำเนินการเมื่อไหร่ ซึ่งแผนปฏิบัติงานจะต้องทำให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

การจัดทำแผนปฏิบัติงานเป็นการแปลงกลยุทธ์ที่กำหนดโดยโครงการเข้าสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งแต่ละโครงการ ภายใต้แผนงานจะมีข้อมูลหลักเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการที่สำคัญ คือ วัตถุประสงค์ของโครงการ (Project Purpose Outcome) ชุดของผลงานหรือผลผลิตของโครงการ (Outputs) กิจกรรมหลักของแต่ละผลงานโครงการ (Main Activities) บุคลากรประจำโครงการ

(Project Personnal) และประมาณการงบลงทุนและงบดำเนินการโครงการ (Fixed Cost and Operation Cost)

กล่าวโดยสรุปว่า การจัดทำแผนกลยุทธ์ สรุปเป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบย่อยที่ 2 ดังนี้ 2.1 การกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ 2.2 การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ 2.3 การกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามกลยุทธ์ 2.4 การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์ 2.5 การกำหนดงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ 2.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามกลยุทธ์

3. การปฏิบัติตามแผน

กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ การ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดวางทิศทางขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ และการควบคุมกลยุทธ์ ซึ่งในการดำเนินงาน จำเป็นจะต้องมีการ “ทบทวน” เพื่อ “ปรับปรุง” หรือ “เปลี่ยนแปลง” หรือ “คงความต่อเนื่อง” ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์

การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ มีกระบวนการดังนี้

1) การประสานงานการดำเนินงานตามกลยุทธ์จัดทำผังกระบวนการปฏิบัติงานซึ่งเชื่อมโยงกิจกรรมภายใต้งาน/โครงการ เดียวกัน ประชุมผู้เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน และงาน/โครงการภายใต้แผนงานเดียวกัน และจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

2) การทบทวนเพื่อปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลง หรือคงความต่อเนื่องการดำเนินงานตามกลยุทธ์

4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

ในระหว่างการดำเนินงานตามแผน จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการส่งเสริมนิเทศ กำกับ ติดตาม นิเทศการปฏิบัติงานตามแผนอยู่ตลอดเวลา โดยดำเนินการส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานตามหลักการนิเทศที่เสนอไว้

5. การตรวจสอบ ประเมินผล

ในระหว่างการดำเนินงานตามแผน จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ประเด็นสำคัญที่ควรตรวจสอบ ได้แก่

1) บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงานและงาน โครงการ

2) ผังการปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้จริงได้ในทางปฏิบัติ

3) มีการดำเนินงานตามผังกระบวนกรการปฏิบัติงาน

4) การดำเนินกิจกรรมก่อให้เกิดผลงานนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

5) การดำเนินกิจกรรมได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

6) บุคลกรได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานประจำที่เป็นภารกิจหลักได้อย่างเต็มที่

7) ตัวชี้วัดผลงาน(Output)ในแต่ละขั้นตอนได้ถูกนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินบุคคลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

การควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Strategic control)

การควบคุมเชิงกลยุทธ์ ครอบคลุมถึงการติดตามผลการปฏิบัติงานการประเมินผลกระบวนการ และการประเมินผลความสำเร็จขององค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการดำเนินกิจกรรม เพื่อปรับแผนงาน หรืองานโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ และเพื่อศึกษาและเพื่อศึกษาเงื่อนไขเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินงานแล้วนำผลไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานที่กระทำอยู่และที่จะทำต่อในอนาคตโดยมีกระบวนการดังนี้ 1. การวางกรอบการตรวจสอบและประเมินผล 2. การจัดหา จัดทำเครื่องมือ 3. การเก็บรวมรวบข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายและ 5. การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

6. การรายงานผลการดำเนินงาน

รายงานผลการดำเนินงาน เป็นการแสดงผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพวิชาการของสถานศึกษาว่าบรรลุความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

1) ขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำรายงานคุณภาพประจำปีด้านวิชาการ

1.1)กำหนดเป้าหมายผู้รับรายงาน วางแผนการจัดทำ และกำหนดรูปแบบรายงาน ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1) กลุ่มเป้าหมาย คือ (1) ผู้บริหาร/กรรมการสถานศึกษา (2) นักเรียน (3).ผู้ปกครอง (4) ชุมชน (5) หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

1.1.2) วางแผนการจัดทำรายงานในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดช่วงเวลาจัดทำรายละเอียดการรายงาน ตลอดจนเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ

1.1.3) กำหนดรูปแบบการรายงานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

1.2) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะทำงานจากบุคคลผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

1.3) รวบรวม วิเคราะห์ แปลผลและนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงาน

2) แนวการเขียนรายงานคุณภาพการศึกษา

การรายงานคุณภาพการศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อันเป็นผลมาจากการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ดังนี้

2.1) บรรยายสรุปภาพและการดำเนินงานที่สถานศึกษาปฏิบัติจนเกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย กลยุทธ์ และกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

2.2) นำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง แผนภูมิ กราฟ พร้อมแปลผลข้อมูลให้ชัดเจน สัมพันธ์กับตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในแผน

3) สรุปผลการดำเนินงานดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการเทียบกับระดับคุณภาพการดำเนินงานที่ต้องการนำเสนอจุดเด่นและจุดด้อยที่ต้องการแก้ไขและป้องกันดำเนินการครบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

3.1) การนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง

3.2) การจัดทำรายงานผลการประเมินเผยแพร่

3.3) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็วและเป็นปัจจุบัน

3.4) การนำผลการประเมินไปใช้

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการบริหาร

ผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักการและกระบวนการบริหาร

เยาวพา เดชะคุปต์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการจำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์กร ผู้บริหารต้องสร้างทักษะในการบริหารเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการบริหารงานวิชาการปฐมวัยผู้บริหารจะต้องจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมเด็กให้พัฒนาทั้งทางร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน ซึ่งการจัดนั้นผู้บริหารจะต้องระบุเป้าหมาย การวางแผน การจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน การส่งเสริม นิเทศ กำกับติดตาม การตรวจสอบและการรายงานผลซึ่งสอดคล้องหลักการบริหารและทฤษฎีของ Henri Fayol ชาวฝรั่งเศส ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (To Plan) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหาร เป็นภาระหน้าที่และเป็นการใช้ศิลปะของภาวะผู้นำที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องทราบถึงหลักสำคัญในการวางแผนเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลยิ่งขึ้น

2. การจัดองค์การ (To Organize) เป็นกระบวนการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะสามารถทำให้องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมายที่

กำหนดไว้ซึ่งประกอบด้วย คน (People) หน้าที่การงาน (Function) และปัจจัยทางกายภาพต่างๆ (Physical Factor) ขององค์การหรือการบริหารงานวิชาการ

3. การบังคับบัญชา (To Command) เป็นการบริหารงานวิชาการตามอำนาจหน้าที่ ตามระเบียบแบบแผนวิธีการและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้น โดยอาศัยศิลปะการเป็นผู้นำ หลักมนุษยสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

4. การประสานงาน (To Coordinate) เป็นเรื่องของการร่วมมือในการบริหารงานวิชาการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับภาระทางใจที่สำคัญ ดังนั้น การประสานงานจึงเป็นการประสานใจที่มีส่วนสำคัญในการส่งผลให้การบริหารงานวิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การควบคุม (To Control) เป็นการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานและความก้าวหน้าในการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลง การพัฒนางานและผลสำเร็จในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และเป็นข้อมูลในการพัฒนางานต่อไป

นอกจากนี้ ฟาโยล (Fayol) ยังได้เสนอหลักการสำหรับผู้บริหารที่ควรนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการอีก 4 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานที่อยู่ในขอบข่ายความรับผิดชอบของตน แม้ว่าภาระหน้าที่นั้นจะได้มอบหมายให้แก่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติจัดทำก็ตามข้อพึงระลึกในการมอบหมายงาน คือ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องได้สัดส่วนกัน

2. เอกภาพในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็นที่นักบริหารจะต้องสนใจและจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตนหน่วยงานใดที่ขาดเอกภาพในการบังคับบัญชาจะเกิด ความยุ่งยากสับสนในการปฏิบัติงาน

3. การบริหารงานขององค์การจะต้องจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักขององค์การ แม้ว่าองค์การนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักขั้นพื้นฐานขององค์การ แม้ว่าองค์การนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักขั้นพื้นฐานขององค์การย่อมตรงกันและนักบริหารต้องจัดให้หน่วยงานทุกหน่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบปฏิบัติสนองวัตถุประสงค์หลักขององค์การเสมอ

4. นักบริหารจะต้องเสาะแสวงหาวิธีการที่จะอำนวยประโยชน์และประหยัดต่อการบริหาร

กระบวนการบริหารของ กูลิค และ เออร์วิกค์ (Gulick & Urwick, 1932) ได้รวบรวมแนวคิดทางด้านการบริหารซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีชื่อว่า “POSDCoRB” ภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร 7 ประการ คือ

1. P=Planning หมายถึงการวางแผนในอนาคตซึ่งจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์(Objective) นโยบาย(Procedure) และเป้าหมาย(Target) เพื่อให้แผนที่กำหนดนั้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

อย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานเป็นขั้นที่ต้องใช้หลักการ ความรู้ และเทคนิคสำหรับวินิจฉัยคาดการณ์ในอนาคตเพื่อให้การบริหารงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. O=Organizing หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างขององค์การหรือหน่วยงานให้เหมาะสมกับลักษณะของงานและความรับผิดชอบ หน่วยงานจากองค์การหน่วยงานใหญ่เป็นหน่วยงานย่อยเป็น กรม กอง แผนก หรือสำนัก คณะวิชา ภาควิชา แผนกงานเฉพาะอย่าง (Specialization) โดยแบ่งไว้เป็นระเบียบมีผังและสายการบังคับบัญชา และช่วงแห่งการควบคุม (Span of Control) กำหนดหน้าที่ของบุคลากรที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

3. S =Staffing หมายถึง การสรรหาบุคลากร การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน รวมทั้งการบรรจุแต่งตั้ง ถอดถอนบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ตามความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องเฉพาะทางมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม ตลอดจนการกระตุ้นเร่งเร้าให้กำลังใจ บำรุงขวัญให้สวัสดิการแก่บุคลากรทุกระดับ

4. D=Directing หมายถึง การอำนวยการการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุม การปฏิบัติงาน การนิเทศงานซึ่งต้องนำศาสตร์ ในการบริหารตามหลักการและทฤษฎีไปใช้อย่างมีศิลปะโดยอาศัยภาวะผู้นำ(Leadership) มนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร(Human Relations) และการจูงใจมาผสมผสานให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม

5. Co=Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ร่วมมือกันทุกฝ่ายระหว่างหน่วยงานย่อยภายในองค์การและบุคลากรระหว่างหน่วยงานต่อหน่วย เพื่อขจัดปัญหาข้อขัดในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดความสัมฤทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. R=Reporting การรายงานผลการปฏิบัติงาน การเสนอรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น เพื่อจะได้ช่วยแสวงหาแนวทางการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปด้วยดี รวมทั้งการเสนอรายงานให้ทุกฝ่ายทราบเพื่อสร้างความเข้าใจและความภักดีให้เกิดขึ้นในหน่วยงานนอกจากนี้การรายงานผลการปฏิบัติงานยังรวมถึงการประชาสัมพันธ์(Public relations) ซึ่งต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วยว่าความสำคัญของการรายงานต้องตั้งอยู่บนฐานของข้อเท็จจริงไม่ใช่เป็นการบิดเบือนข่าวให้ประชาชนหลงผิด

7. B=Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนการใช้เงินรอบคอบรัดกุม การทำงบบัญชี งบประมาณรายรับรายจ่าย การตรวจสอบการใช้เงินให้เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนดไว้

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

4.1 ความหมายและความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีการเตรียมความพร้อมและได้รับการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมในทุกๆ ด้านและพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในการเรียนชั้นประถมศึกษาคำว่า การศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการศึกษาที่ให้แก่เด็กแรกเกิด จนถึงอายุ 6 ปี หรือ 8 ปี สำหรับบางประเทศ โดยให้หมายถึงการบริการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กอายุแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี โดยจัดในรูปแบบของการดูแลทารก ดูแลเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล (กุลยา ตันติผาชีวะ, 2545: 3) ซึ่งทำให้ลักษณะการจัดการจัดการศึกษามี 2 แบบ คือ บริบาลศึกษา และอนุบาลศึกษา โดยบริบาลศึกษาจะเน้นการดูแลเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 3 ขวบ หรือ 3 ขวบลงมา ส่วนการดูแลเด็กและการส่งเสริมเด็กอายุ 3-5 ปี จัดเป็นการอนุบาลศึกษา

อนุบาลศึกษา หมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลที่เป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบริบาลศึกษาให้เป็นระบบมากขึ้น เฟรอเบล เป็นผู้พัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็นรูปแบบการศึกษาอย่างเป็นระบบจนได้สมญานามว่า บิดาแห่งการศึกษาอนุบาลซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก อายุ 3-6 ปี บางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา กำหนดอายุสูงสุดเป็น 8 ปี รวมทั้งประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เข้าไปด้วย เพื่อเป็นการต่อเนื่องปัจจุบันทั้งคำว่า บริบาลศึกษาและอนุบาลศึกษา ได้เรียกรวมเป็นการศึกปฐมวัย ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยจะเน้นไปที่การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบซึ่งรูปแบบที่ใช้ส่วนใหญ่จัดตามรูปแบบการศึกษาอนุบาลโดยเน้นการเตรียมความพร้อมด้วยการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวมการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเตรียมความพร้อมนี้ไม่ใช่หลักสูตรหรือมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยแต่เป็นปรัชญาหรือวิธีการทำงานแก่เด็กปฐมวัยที่เน้นการใช้ความรู้เกี่ยวกับเด็กด้านการพัฒนาและความแต่ต่างของเด็กในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเป็นสำคัญ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาอนุบาล หมายถึง การจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเพื่อที่จะได้รับพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 31)

สนอง สุดสะอาด (2540) ได้กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การศึกษาของเด็กที่อยู่ในวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา คือ เด็กที่มีอายุระหว่าง 0-6 ปี เป็นวัยของการ

วางรากฐานให้แก่เด็กได้ดำเนินงานโดยมิเจตคติที่ถูกต้อง มีนิสัยที่ดีตามความสามารถและความเหมาะสมของเด็ก ก็จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่ทุกด้าน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะแตกต่างกันไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปหลายชื่อ มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบที่แตกต่างๆ กัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก 6 ขวบแรก เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแลและสร้างเสริมเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องชัดแจ้ง ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งจำเพาะไปที่การพัฒนาเด็กโดยการจัดการเรียนการสอนให้ตรงระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมให้ตรงกับความต้องการและความสนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งจะต่างไปจากการศึกษาระดับอื่นเพื่อมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะก้าวเข้าสู่ระดับประถมศึกษา

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาร้อยละ 80 หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ที่ถูกต้องเหมาะสมจากโรงเรียน จะทำให้เด็กได้มีความพร้อมในการพัฒนาขึ้นต่อไป ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ทั่วถึงทุกพื้นที่ ได้ให้ความสำคัญแก่เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพ มีคุณธรรมและจริยธรรม และมีความพร้อมที่จะเรียนระดับประถมศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพตลอดจนได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ กำหนดมาตรฐานและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดู (วัลลีพันธ์ ปาทาน, 2548: 24–25 อ้างจาก จินตนา เหนือเกาะหวาย, 2546: 8- 9)

เด็กอายุ 3-5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการสำรวจ เล่น ทดลองค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือก ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่

ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่รับผิดชอบจึงมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ และยิ่งเด็กมีความกระตือรือร้นยิ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กในวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของเด็กต่อไป การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก และถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเอกสารหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ, 2549-6: 1)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็ก 6 ขวบปีแรกเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการวางรากฐานการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และศักยภาพทางความคิดในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จะส่งผลไปตลอดชีวิต ถ้าเด็กได้รับการเรียนรู้การดูแลที่ดีได้รับความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่นแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่นสามารถวางตนอยู่ในสังคมได้ เมื่อได้รับการศึกษาในระดับต่อไป หรือมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างทัดเทียมกัน แต่ที่สำคัญคือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดู ต้องจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มวลประสบการณ์อันอยู่บนพื้นฐานของการมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม

4.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เพื่อให้ได้รับการพัฒนา ตลอดจนดูแลการเอาใจใส่จากโรงเรียนและเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีฐานการดำเนินงานรองรับที่ถูกต้อง จึงได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ในคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546: 5-7) ไว้ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์เด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขใจปัจจุบันมิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอก

ห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนที่จะริเริ่มทั้งสองฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำบทเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อนเพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะหลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นหลักใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงานการแสดงออกในสภาพที่เป็นจริงข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนจัดกิจกรรม ชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กและขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัว เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้มิได้หมายความให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการโดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยยึดว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมาย และหลักการ

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

(1) มีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ

(2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

(4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา

(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล

ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง

หมวด 4 การบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรา 41 การจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของสถานศึกษา

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมในการจัดการศึกษาให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนาการจัดการศึกษา

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรา 58 มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้วยงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

(1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมกับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หลักการที่สำคัญ ได้แก่

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐประกาศว่าเป็นการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 43 ต้องทั่วถึงประชาชน มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้จะต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือ

ความบกพร่องทางการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงความสามารถของบุคคลนั้น

3. การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิและหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่ารัฐนั้นมีส่วนสำคัญในการให้จัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาและเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนให้ได้มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพภายในท้องถิ่นของตนโดยไม่ต้องเดินทางไปไกล และเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4.3 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

ด้านการศึกษาในระดับปฐมวัย

1) บริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

2) จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ส่งเสริมพัฒนาเด็กให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุขพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) ดำเนินการหรือส่งเสริมสนับสนุนบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพและสถาบันอื่นทางสังคม ให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่บุตร บุคคลที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบให้ได้รับการพัฒนาทุกด้าน

4.4 การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา มี 3 ด้าน ด้านพัฒนาการบริหารการศึกษา การพัฒนาการบริหารบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาระบบสนับสนุนการศึกษา กำหนดให้แนวทางปฏิบัติการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ดังนี้

วิสัยทัศน์

1. พัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2 สร้างความอิสระในการบริหารการจัดการศึกษา

3. พัฒนาความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์และสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทางการศึกษา

4.ระดมทรัพยากรต่างๆในท้องถิ่นเพื่อบรูณาการไปสู่ความพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ

5.สร้างระบบเครือข่ายทางการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

กลยุทธ์

1.พัฒนาการบริหารสถานศึกษา

2. พัฒนาการบริหารบุคลากรทางการศึกษา

3. พัฒนาระบบสนับสนุนการศึกษา

มาตรการ

1. ด้านการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

1.1 มอบอำนาจการบริหารงบประมาณให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้มากขึ้น

1.2 ส่งเสริมให้ครอบครัวและสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 ส่งเสริมให้มีการจัด Cluster ของสถานศึกษาและระหว่างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ การหมุนเวียนครูผู้สอนที่มีความรู้พิเศษในหลักสูตรต่างๆ

1.4 จัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยการจัดตั้งหน่วยงานกลาง เป็นหน่วยสนับสนุนทางด้านวิชาการในการกำหนดหลักสูตร และการประเมินผลมาตรฐาน

1.5 สร้างกลไกให้บุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนสำคัญในการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา

2. ด้านการพัฒนาการบริหารบุคลากรทางการศึกษา

2.1 มอบอำนาจด้านการบริหารงานบุคคลภายในสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 สนับสนุนให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานธุรการอย่างเพียงพอ เช่นด้านธุรการ ด้านการเงิน ด้านบันทึกข้อมูลให้เพียงพอต่อความต้องการ เพื่อลดภาระของข้าราชการครูที่ต้องปฏิบัติงานหลักในด้านการสอน และการบริหารงาน

2.3 ให้มีการพัฒนาบุคลากรประจำทุกปีการศึกษา

2.4 ประเมินผลของข้าราชการครูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก

2.5 ประเมินผลกระบวนการสอนของข้าราชการครูอย่างมีระบบ

2.6 ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ

2.7 ส่งเสริมงานวิจัย งานวิชาการของข้าราชการครูด้วยการสนับสนุนทุนการให้รางวัลการเพิ่มวิทยฐานะ

2.8 จัดตั้งกองทุนสวัสดิการและกองทุนบำเหน็จบำนาญสำหรับบุคลากรทางการศึกษา

3. ด้านการพัฒนาระบบสนับสนุนการศึกษา

3.1 จัดตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อกำหนดนโยบาย และกำกับดูแลการจัดการศึกษา โดยมีองค์ประกอบในลักษณะพหุภาคี ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้แทนที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนวิชาชีพ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนภาคประชาชน / ประชาสังคม

3.2 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหาร และการเรียนการสอน

3.3 พัฒนาห้องสมุดอิเลคทรอนิกส์ ห้องสมุดขนาดใหญ่สำหรับประชาชนทั่วไป และห้องสมุดเคลื่อนที่

3.4 จัดอบรมเพื่อพัฒนาการเขียนหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อให้ได้มาตรฐานในการนำไปใช้ โดยให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยระดมผู้มีความรู้ความชำนาญ

3.5 จัดตั้งชมรมผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายในการทำงาน

4.5 การจัดโครงสร้างองค์การของสถานศึกษา

4.5.1 โครงสร้างสถานศึกษาสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารที่แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป รายละเอียดโครงสร้างสถานศึกษา

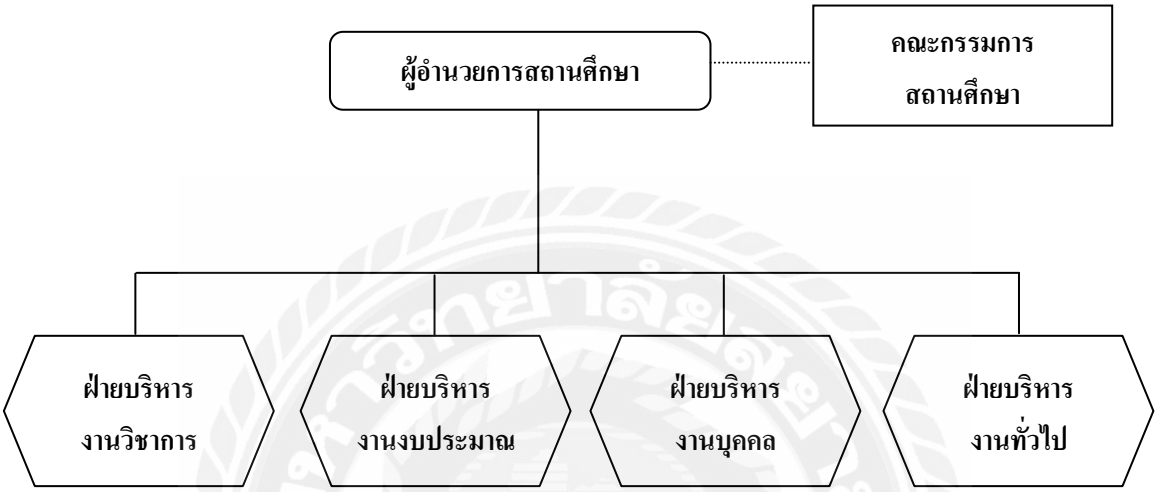

แผนภาพที่ 8 การจัดโครงสร้างองค์การของสถานศึกษา
ที่มา: พัฒนามาจากกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป.: 8); กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 20)

ในการศึกษาเกี่ยวกับภาระงานหรือกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา จะใช้กรอบแนวคิดในเรื่องขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา ที่เป็นไปตามการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ที่ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับ มาตราที่ 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้กระทรวงดำเนินการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาใน 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป

1. การบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายหรือภารกิจของงานประกอบด้วย 12 ภาระงาน ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความ

ร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงานงบประมาณ ขอบข่ายหรือภารกิจของงานประกอบด้วย 7 ภาระงาน ดังนี้ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล ขอบข่ายหรือภารกิจของงานประกอบด้วย 5 ภาระงาน ดังนี้ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

4. การบริหารงานทั่วไป ขอบข่ายหรือภารกิจของงานประกอบด้วย 19 ภาระงาน ดังนี้ การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและการประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและการประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา และหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ และงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น รายละเอียดขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา

4.5.2 อำนาจหน้าที่และภาระงานหรือภารกิจของสถานศึกษา

ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการ

บริหารวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

บริหารงบประมาณ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

บริหารงานบุคคล

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

บริหารงานทั่วไป

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่าย
5. การศึกษา การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและการประสานงานการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและการประสานงานการศึกษาของบุคคลชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับ เขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

แผนภาพที่ 9 ขอบข่ายและภารกิจการ

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 32)

5. แนวคิดเกี่ยวกับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship)

การสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินที่มีแนวคิดซึ่งยึดพื้นฐานการตัดสินคุณค่าโดยวิธีธรรมชาติ (Naturalistic Value-Oriented Evaluation: NV Model) เพื่อให้ผู้ประเมินทำการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินด้วยการใช้ศักยภาพของตนเองเป็นหลักสำหรับการให้คุณค่า นอกจากนั้นแล้วยังมุ่งเน้นการให้คุณค่าเพิ่มเติมโดยการนำเสนอด้วยการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ประเมินจากทัศนะของตนเองอีกด้วย มีนักวิชาการต่างประเทศให้ความหมายที่สอดคล้องกันไว้ ดังนี้

โรบินสัน (Robinson, 1998 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจวาสี, 2546) ได้กล่าวถึงการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นการประเมินโดยคณะบุคคลที่ประเมินงานทางด้านศิลปะโดยเน้นพื้นฐานจากการสรุปรวมกันของคณะบุคคลที่เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับความรู้สึกต่อความงามของผลงานศิลปะ การตกแต่งร่วมกันเพื่อตัดสินคุณค่าที่เน้นความสำคัญด้วยความรู้สึกหยั่งรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจเป็นการรับรู้โดยสัญชาติญาณที่ไม่ได้คำนึงความมีรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง ผู้ประเมินจะต้องเข้าใจในงานที่ตนเองจะต้องประเมินอย่างถี่ถ้วนบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ การเห็นคุณค่าในความประณีตทั้งในเทคนิคและรูปแบบการวิเคราะห์ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเน้นภารกิจจากแหล่งที่มาของผลงานอย่างสมเหตุสมผลเป็นการประเมินซึ่งมีหลักฐานประกอบชัดเจนตามสภาพจริงและประเมินเชิงเน้นคุณลักษณะสำคัญ

ดอร์เมอร์ (Dormer, 1994 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจวาสี, 2546) ได้กล่าวถึงการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าพัฒนามาจากการประเมินผลงานทางด้านศิลปะที่ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะจะยึดความรู้ความสามารถที่สั่งสมอยู่ในตนเป็นพื้นฐานของการประเมินตัดสินและให้คุณค่าแก่งานศิลปะที่เน้นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างลงตัวระหว่างความเป็นจริงและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นการให้อิสระในการนำเสนอข้อสรุปจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่หยั่งรู้ก่อนการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะตามแง่คิดมุมมองตามศักยภาพของตนเองยึดการให้ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้มีอิทธิพลทางความคิดต่อคนอื่นจึงทำให้ผลของการประเมินจากการสรุปตามทัศนะที่หลากหลายของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต่างเติมเต็มในการประเมินผลงานทางศิลปะร่วมกัน

บอร์โก้ (Borko, 1993 อ้างถึงในศิริชัย กาญจวาสี, 2546) ได้กล่าวถึงการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นการประเมินยึดแนวทางการสอนทักษะการปฏิบัติจริง สิ่งหนึ่งที่ยอมรับได้เป็นการสังเกตโดยไม่มีรูปแบบ การตัดสินผลเกี่ยวกับการเรียนการสอน จากการพิจารณาผลของงาน มีลักษณะพิเศษเป็นการประเมินโดยยึดการตัดสินร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญกับผู้ปฏิบัติอย่างช่ำชอง ผลสำเร็จของการดำเนินการประเมินขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะทางของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเรื่อง

นั้นๆ ผนวกกับความรอบรู้อย่างกว้างขวางในการปฏิบัติเรื่องนั้นๆ ของผู้ปฏิบัติไม่เน้นแบบแผนซับซ้อน อาจเจาะจงเลือกจากเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานสำหรับการสรุปผลการตัดสินใจร่วมกัน

คอนลาส และวิลสัน (Conrad and Wilson, 1985: 112) ได้กล่าวถึงการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินซึ่งถือว่ารูปแบบนี้เป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา คือ การวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิธีที่นิยมใช้มากทางอุดมศึกษาและมีความเชื่อถือได้เพราะถือว่าการตัดสินโดยกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้นๆ หรือในวิชาชีพๆ เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้

ไอสเนอร์ (Eisner, 1976: 135-150; โพแลนยี (Polanyi), 1958) ได้กล่าวถึงการประเมินโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่า ความสำคัญของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจะเกี่ยวข้องกับความมีประสบการณ์ทางด้านศิลปะที่มีอยู่ในตัวของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นศักยภาพที่ฝังอยู่ภายในตัวผู้เชี่ยวชาญไม่ได้ระบุความเฉพาะเจาะจงในรูปแบบของการประเมินเฉพาะเน้นจิตสำนึกและการหยั่งรู้เป็นหลักในการประเมินประกอบด้วยเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่เน้นส่วนประกอบของความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคลเกี่ยวกับ "ความรู้และทักษะในการทำงานศิลป์ การประเมินค่าและความเข้าใจในความหมายของผลงานศิลป์" การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจึงพิจารณาคุณภาพของผลงานโดยพิจารณาผ่านจากทักษะและแบบฝึกการทำงานศิลป์ให้สอดคล้องกับการตัดสินคุณค่าโดยสติปัญญาของผู้เชี่ยวชาญ

ไอส์เนอร์ (Einer, 1975) ได้ประยุกต์มโนทัศน์ของศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) มาใช้เป็นรูปแบบของการประเมินโดยให้แนวคิดการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณญาณในการบรรยายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (Descriptive Aspect) ตีความหมายของคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (Interpretive Aspect) ออกมาในเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญและตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น (Evaluative Aspect) ไอส์เนอร์เสนอว่าการประเมินตามแนวทางของศิลป์วิจารณ์ประกอบด้วยศิลปะของการรับรู้อันประณีตซึ่งเกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์กับศิลปะของการเปิดเผยคุณภาพของการถ่ายทอดความรู้สึกที่กลั่นกรองเกณฑ์มาตรฐานเพื่อสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาได้และได้นำเสนอแนวทางการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญโดยชี้ให้เห็นลักษณะพิเศษระหว่างการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและการวิพากษ์ (Educational Connoisseurship and Educational Criticism) ว่ารูปแบบจะต้องเกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งและการระบายหรือเปิดเผยความงามของสิ่งที่ประเมินออกมาเป็นคำพูดจากการที่ไอส์เนอร์ (Eisner) ระบุความเกี่ยวข้องระหว่างวิพากษ์ (Educational Connoisseurship and Educational Criticism) โดยระบุรายละเอียด 6 ข้อ ที่สนับสนุน Educational Criticism ไว้ดังนี้

1. การวิพากษ์วิจารณ์และช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริงคุณภาพซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างสาระและรูปแบบของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. การวิพากษ์วิจารณ์จะช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริงคุณภาพซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบย่อยและองค์รวมของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3. การวิพากษ์วิจารณ์เป็นเรื่องการสะท้อนจากการหยั่งรู้สู่การกำหนดวัตถุประสงค์หรือรูปแบบที่เป็นการออกแบบอย่างมีความสมบูรณ์และมีความซับซ้อน

4. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผยธรรมชาติของประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง (เป็นแก่นแท้) โดยไม่มีรูปแบบรับความรู้สึกได้ง่ายและการสะท้อนกลับของการวิพากษ์ทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลผลิตของการปฏิบัติงาน

5. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผยโดยยึดหลักการพื้นฐานด้วยการแปลความและตัดสินกระบวนการและวัตถุประสงค์ซึ่งจะอาศัยผลลัพธ์จากการสรุปความเกี่ยวข้องจากประสบการณ์โดยรวมของความมีมนุษยธรรม

6. การวิพากษ์วิจารณ์ใช้การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการทางวิจัยที่แตกต่างกันของทฤษฎีการหยั่งรู้

โยธิน ศรีโสภา (2550: 116) ได้กล่าวถึงการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นวิธีการประเมินรูปแบบหนึ่งของวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ตามแนวคิดของ Eisner ซึ่งมีความเชื่อว่าการรู้ทันสิ่งต่างๆ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิรูปแบบการประเมินจึงมีลักษณะแนวคิดดังนี้

1. เป็นรูปแบบการประเมินให้ความสำคัญกับผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในการใช้วิจารณญาณวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นหนึ่งที่นำขึ้นมาให้พิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใดๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ข้อสรุป ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นผลที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) เนื่องจากรูปแบบนี้พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Arts Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้ทางคุณวุฒิระดับสูงมาวินิจฉัย เนื่องจากไม่สามารถวัดคุณค่าได้จากเครื่องมือวัดใดๆ นอกจากการใช้วิจารณญาณของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ต่อมามีการประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูงในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ จริง รูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมนำมาใช้ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้คำตัดสิน (Judgment) ของบุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินผล โดยให้ความเชื่อถือในภูมิหลัง ประสบการณ์ ความคิดวิจารณญาณที่ดีและความเที่ยงธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในการบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวม ประมวล และวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credibility) ของวิชาชีพนั้นๆ เป็นสำคัญ

จากการค้นคว้าสรุปได้ว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นความต้องการประเมินรูปแบบโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ ในการพิจารณาวิเคราะห์ในประเด็นที่นำขึ้นมาให้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดและสมควรที่จะเพิ่มเติมประเด็นอะไรบ้าง เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) งานวิจัยในประเทศ

จุไรลักษณ์ โกมล (2548) ได้ทำการวิจัย สภาพและปัญหาการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำแนก ตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และโดยรวมด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการวิจัยในชั้นเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนเขตที่ตั้งโรงเรียน

โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการประเมินผลการศึกษา แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนาดของสถานศึกษาโดยรวมด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและด้านการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่

4. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันและโดยรวมด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศภายใน ด้านประเมินผลการศึกษา ด้านประกันคุณภาพการศึกษาและด้านการวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนเขตที่ตั้งและขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านประเมินผลการศึกษา ด้านประเมินคุณภาพ และด้านการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาการบริหารงานวิชาการมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

อรุณี เขตนิมิต (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีสภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยทั้ง 12 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการศึกษาปฐมวัย 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย 5) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาปฐมวัย 6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ปฐมวัย 7) ด้านการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย 8) ด้านการแนะแนวการศึกษาปฐมวัย 9) ด้านการประกันคุณภาพปฐมวัย 10) ด้านการส่งเสริมความรู้ปฐมวัยแก่ชุมชน 11) ด้านการประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการปฐมวัย 12) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการปฐมวัย โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา มีสภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา มีปัญหาการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน โดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาปฐมวัย ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ปฐมวัย ด้านการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย มีระดับปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มงคล กุลเกลี้ยง (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมากโดยงานที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ งานด้านกิจกรรมนักเรียน

2. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยโดยงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุดคือ งานด้านอาคารสถานที่

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีเพศ และตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแตกต่างกัน โดยผู้มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับผู้มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กไม่แตกต่างกัน

สิริพันธ์ โฆษิตวรกิจกุล (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนการศึกษาปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก มีทัศนะต่อสภาพการบริหารวิชาการการศึกษาปฐมวัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละรายการตามลำดับดังนี้ การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน การนำแผนการสอนไปใช้ในการบริหารหลักสูตร และค่าเฉลี่ยต่ำสุด การจัดหาและผลิตสื่อซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรอิสระ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านนำแผนการสอนไปใช้ ด้านการจัดหาและผลิตสื่อ ด้านการนิเทศ ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะแตกต่างกัน โดยผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีทัศนะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ในการจำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีทัศนะแตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี มีทัศนะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ

การศึกษาปฐมวัยต่ำกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปี จำแนกตามตำแหน่งในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดหาและผลิตสื่อและด้านการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูมีทัศนะแตกต่างกันโดยผู้บริหารมีทัศนะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยสูงกว่าครูผู้สอน

ณัชชา ศรีวิชัยรัตน์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีการนำแนวและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงและพัฒนาก่อนนำไปใช้โดยปรับเนื้อหา กิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน ด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จุดเน้นของกิจกรรม คือ จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ลักษณะเน้นตัวเด็ก คือ การช่วยเหลือตนเอง การมีระเบียบและรับผิดชอบ มีการจัดมุมเล่นและมุมหนังสือไว้ในห้องเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งครูอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อและครูผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง มีการติดตามประเมินผลโดยการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน ด้านการนิเทศภายในมากประชุม อบรมทางวิชาการตามกิจกรรมที่จัดมากที่สุด การประชุมก่อนปิดภาคเรียน การประชุมอบรมครู ส่วนใหญ่ครูได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนการเข้าอบรมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดมีการติดตามประเมินผลโดยให้ผู้รับการอบรมรายงานผลทางวิชาการในการประชุม ด้านการวัดผล จัดให้มีการอบรมสัมมนาแก่ครูและให้ความรู้ด้านการวัดผลวิธีที่ใช้มากคือการสังเกต และผู้บริหารคอยกำกับติดตาม โดยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูปัญหาของโรงเรียนที่พบคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กต้องการอ่านออกเขียนได้ ครูขาดความชำนาญในการจัดกิจกรรม ไม่ใช้สื่อในการเรียนการสอน ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผล

เกรียงศักดิ์ วรรณพันธ์ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบางไก่เถื่อน (ตันติวิสิษฐ์ประชานุกูล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศการศึกษาและพัฒนาครู และด้านสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการศึกษาและพัฒนาครูด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านการวัดและประเมินผลเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงาน

วิชาการตามสถานภาพ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมของครูสูงกว่าผู้บริหาร และปัญหา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสูงกว่าครู

งานวิจัยต่างประเทศ

เซสเตอร์(Chester, 1966) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพสูง เกิดจากการส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลากหลายวิธี ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน อภิปรายปัญหาการเรียนการสอน การสังเกตการณ์สอน มีวิทยากรมาบรรยายประชุมปฏิบัติการด้านเทคนิคการสอน และใช้สื่ออุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน

เบคเกอร์(Becker,1971) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถม ผลการวิจัยสรุปว่า การบริหารงานวิชาการครูใหญ่มีปัญหาในองค์กรจัดบุคลากรสำหรับต่างๆ มากที่สุด และมีปัญหาเรื่องการนิเทศการศึกษารองลงมาและการวัดผลการศึกษามีปัญหาน้อยที่สุด

ฟรีดแมน (Freeman, 1985) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจหลักสูตรโรงเรียนอนุบาลในซานดิเอโก แคลิฟอร์เนีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรนำมาใช้ในโรงเรียนอนุบาลมีอะไรบ้าง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารในโรงเรียน 45 แห่ง เป็นเจ้าของโรงเรียน 27 แห่ง เป็นผู้บริหารที่ได้รับการว่าจ้างประมาณ 400 คน การสอนแต่ละวิชาใช้เวลาประมาณ 20 นาที ต่อกิจกรรม ทฤษฎีเฟรอเบล มอนเตสซอรี่ โดยมีเป้าหมายในการจัด คือ ต้องการให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างเต็มที่

เบครีย์ (Beackley, 1986) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดตารางกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาล ตัวเลือกและผลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนที่จัดตารางกิจกรรมประจำวันระหว่างการจัดแบบครึ่งวันทุกวันแบบเต็มวันบางวันและแบบเต็มวันทุกวัน แบบเต็มวันบางวันและแบบเต็มวันให้กับนักเรียน วิธีดำเนินการวิจัยที่ใช้ คือ ทำการทดลองก่อนและหลังการใช้ทักษะต่างๆ 11 ประการแล้วใช้การทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffr) เพื่อทดสอบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน 3 ประการ คือ นักเรียนที่ใช้ตารางกิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวัน มีความแตกต่างในเรื่องการจดจำ จำนวนเลขและตัวอักษร กลุ่มที่ใช้ตารางกิจกรรมเต็มวันบางวัน มีผลดีในเรื่องความสามารถในการเขียนจำนวนเลขได้ตามคำบอกจากข้อมูลของคะแนนโดยเฉลี่ยการจัดตารางกิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวันมีผลดีมากกว่าแบบอื่นๆ

เจอร์รี่ (Jerry, 1996) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนที่จำเป็นทางการศึกษาให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ขณะเดียวกันได้แต่งตั้งคณะกรรมการ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนและการนิเทศการศึกษา เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี" ผู้วิจัยได้ศึกษาคัดเลือกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารวิชาการของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 34-40) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการในการบริหารวิชาการแล้วนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกประถมศึกษาเพชรบุรี โดยเห็นสมควรจะมีองค์ประกอบตามที่กำหนดขึ้น

1. งานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ 12 ด้าน ดังนี้
    1. ด้านพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
    2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
    3. ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ
    4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
    5. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
    6. ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้
    7. ด้านนิเทศการศึกษา
    8. ด้านแนะแนวการศึกษา
    9. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
    10. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน
    11. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
    12. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น คือ

1. การกำหนด เป้าหมาย
2. การวางแผน
3. การปฏิบัติตามแผน
4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม
5. การ ตรวจสอบ ประเมินผล
6. การรายงานผลการดำเนินงาน

3. รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ได้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและหลักการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย รวมทั้งการพิจารณาองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสามารถสังเคราะห์และเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย(Conceptual Framework) ได้ดังแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ

1) การกำหนดเป้าหมาย
2) การวางแผน
3) การปฏิบัติตามแผน
4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม
5) การตรวจสอบ ประเมินผล
6) การรายงานผลการดำเนินงาน

งานวิชาการ

1) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3) ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ
4) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
5) ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
6) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7) ด้านนิเทศการศึกษา
8) ด้านแนะแนวการศึกษา
9) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10) ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน
11) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12) ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

→ **รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี**

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหรือเชิงบรรยาย(Descriptive Research) เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งมีการดำเนินการ ดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 125 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 125 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 250 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ(Best Practice) การศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ทั้งหมด จำนวน 9 คน แบบสัมภาษณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดของแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ขนาดของโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) การศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อทำการสัมภาษณ์เจาะลึก(In-Depth Interview) ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยมีการบันทึกเทปตลอดเวลา มีผู้จดและสรุปประเด็นการสัมภาษณ์

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น ถามผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยทุกโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ตอน โดยรายละเอียดของแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา การดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยทุกโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เกี่ยวกับงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน แบบสอบถามมีจำนวน 72 ข้อ แบบสอบถามใช้มาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบ ลิเคิร์ท (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งเป็นเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ	ระดับการปฏิบัติ	ระดับของปัญหา
5	มีการปฏิบัติมากที่สุด	มีปัญหามากที่สุด
4	มีการปฏิบัติมาก	มีปัญหามาก
3	มีการปฏิบัติปานกลาง	มีปัญหาปานกลาง
2	มีการปฏิบัติน้อย	มีปัญหาน้อย
1	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด	มีปัญหาน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด	มีปัญหามากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก	มีปัญหามาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง	มีปัญหาปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย	มีปัญหาน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด	มีปัญหาน้อยที่สุด

3) การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index : IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงวุฒิเพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถาม ที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ที่แสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่ต้องการ (สุวิมล ติรกานันท์, 2548) โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	เมื่อแน่ใจว่า	ข้อคำถามนั้น	ถูกต้องเหมาะสม	ใช้การได้
0	เมื่อไม่แน่ใจว่า	ข้อคำถามนั้น	ถูกต้องเหมาะสม	ใช้การได้
-1	เมื่อแน่ใจว่า	ข้อคำถามนั้น	ผิดพลาดไม่เหมาะสม	ใช้การไม่ได้

นำคะแนนที่ได้ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ต้องการวัด ได้ค่า IOC ของแบบสอบถามทุกข้อระหว่าง 0.80 – 1.00 โดยการแทนค่าในสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนนผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร และครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร

สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) พบว่าค่าความเชื่อมั่นแบบบสอบถามทั้งฉบับ 0.959

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมแนบแบบสัมภาษณ์ส่งทางตู้ส่งหนังสือเขตพื้นที่ หลังจากนั้นโทรศัพท์ นัดหมาย วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ที่แน่นอนแล้ว ไปทำการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 เข้าพบกลุ่มตัวอย่างตามวัน เวลา และสถานที่นัดหมาย กล่าวแนะนำตนเองพร้อมผู้ร่วมสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเน้นบรรยากาศสนทนาที่เป็นกันเอง ใช้เวลาประมาณ 60 นาที ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นได้ตามความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ผู้วิจัยได้ไปเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเองยังสถานศึกษาและสถานศึกษาที่ไกลๆก็ให้จัดส่งมาที่เขตพื้นที่

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมไว้ครบถ้วนนำข้อมูลมาจำแนกตามประเภทของเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นการสัมภาษณ์ โดยใช้สถิติในการในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นความเรียงดังนี้

- ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
- รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

5.2 แบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- ค่าความถี่ ((Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 12 ด้าน

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน มาจัดเรียงลำดับโดยการเปรียบเทียบด้วยค่า $\bar{X}$ และค่า S.D.

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยตามกรอบความคิดในการวิจัยและผลที่ได้จาการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาจาการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของผู้ที่เกี่ยวข้องตามแนวทางการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาและควรจะเป็นไปดำเนินการดังนี้

2.1 ร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยการนำประเด็นที่เป็นปัญหาจากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามมาแก้ปัญหาตามกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการทั้ง 6 ขั้น คือ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติตามแผน 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับติดตาม 5) การตรวจสอบ ประเมินผล 6) การรายงานผลการดำเนินงาน เขียนอธิบายประกอบร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

2.2 ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ด้านการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาแล้วนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาต้นแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คนและกลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านนักวิชาการการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

2.2.1 จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาปฐมวัย กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญา โท ทางการศึกษาปฐมวัย
2) เคยหรือเป็นผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานที่จัดการศึกษา
3) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ยอมรับทางด้านการศึกษาปฐมวัย

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาต้นแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษา
2) มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานไม่น้อยกว่า 4 ปี
3) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ยอมรับด้านการศึกษาปฐมวัย

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านนักวิชาการการศึกษาปฐมวัย กำหนดคุณสมบัติดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก
2) สอนหรือเคยสอนในระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
3) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ยอมรับด้านการศึกษาปฐมวัย

2.2.2 จัดทำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ดังกล่าว

2.2.3 นำเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญและรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ (ภาคผนวก)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ผู้วิจัยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) แล้วส่งร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษาทั้ง 12 คน ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้

3.1.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษาต้นแบบการศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนักวิชาการการศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

3.1.1.1 จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงวุฒิในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาปฐมวัย กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษาปฐมวัย
2) เคยหรือเป็นผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานที่จัดการศึกษา
3) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ยอมรับทางด้านการศึกษาปฐมวัย

กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษา
2) มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานไม่น้อยกว่า 4 ปี
4) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ยอมรับทางด้านการศึกษาปฐมวัย

กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนักวิชาการการศึกษาปฐมวัย กำหนดคุณสมบัติดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก
2) สอนหรือเคยสอนในระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
3) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ยอมรับทางด้านการศึกษาปฐมวัย

3.1.1.2 จัดทำรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์ดังกล่าว

3.1.1.3 นำเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ(ภาคผนวก)

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ (ในตำแหน่ง) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 1 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติของร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) โดยกำหนดเป็นค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์ การให้คะแนนความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ดังนี้

ระดับ	**ความเหมาะสม**	**ความเป็นไปได้**
5	เหมาะสมอย่างยิ่ง	เป็นไปได้มากที่สุด
4	เหมาะสมมาก	เป็นไปได้มาก
3	เหมาะสม	เป็นไปได้ปานกลาง
2	ไม่เหมาะสม	เป็นไปได้น้อย
1	ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	เป็นไปได้น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย			
4.51- 5.00	หมายถึง	เหมาะสมอย่างยิ่ง	เป็นไปได้มากที่สุด
3.51- 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก	เป็นไปได้มาก
2.51- 3.50	หมายถึง	เหมาะสม	เป็นไปได้ปานกลาง
1.51- 2.50	หมายถึง	ไม่เหมาะสม	เป็นไปได้น้อย
1.00- 1.50	หมายถึง	ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	เป็นไปได้น้อยที่สุด

เกณฑ์การยอมรับรูปแบบ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยต้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงยอมรับได้ว่ารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

3.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ออกหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบโดยแนบรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี และให้จัดส่งทางจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์หรือทางอีเมล์บนเครือข่ายอินเตอร์เน็ต

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเชี่ยวชาญ

- ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ให้สมบูรณ์

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกับผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับปรุงรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและจัดทำรายงานการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

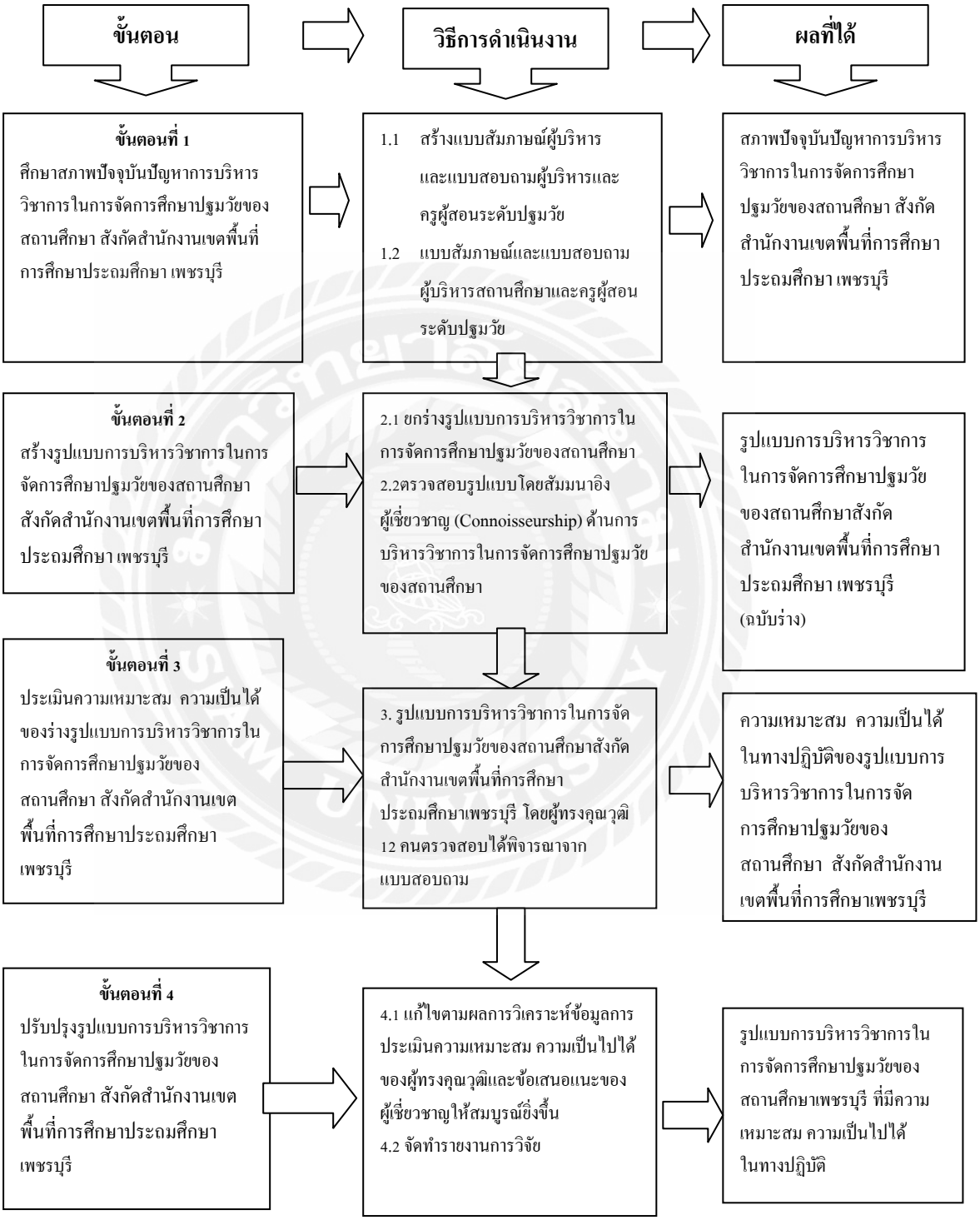

แผนภาพที่ 10 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 9)	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสถานศึกษา	9 คน	100
2. ขนาดของโรงเรียน (ปีการศึกษา 2553)		
ขนาดเล็ก (มีนักเรียน 120 คนลงมา)	3 โรง	33.33
ขนาดกลาง (มีนักเรียน 121 – 600 คน)	3 โรง	33.33
ขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 601 คนขึ้นไป)	3 โรง	33.33

จากตารางที่ 1 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนขนาดโรงเรียนเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดละ 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบระดับปฐมวัย (best practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 9 โรงเรียน การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จัดบันทึก การสังเกต บันทึกเทป และถ่ายภาพ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ของแต่ละสถานศึกษาและให้ได้รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ระหว่างวันที่ 17 – 19 กันยายน พ.ศ. 2555 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปผลเป็นความเรียง ดังนี้

ประเด็นที่ 1 กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ

การบริหารวิชาการมิได้อยู่ที่ความเป็นเลิศทางวิชาการแต่อยู่ที่ความสามารถในการพัฒนากระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ความกลมกลืนระหว่างสถานศึกษา หลักสูตร และชุมชน ผู้บริหารจะต้องวางแนวปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา สำหรับกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการที่ใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย 1) การกำหนดเป้าหมาย เป็นกระบวนการหลักที่ผู้บริหารจะบริหารจัดการบริหารต้องมีการวางเป้าหมายให้ชัดเจน งานที่ออกมาก็จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ 2) การวางแผน ผู้บริหาร ครูวิชาการ คณะครู กรรมการสถานศึกษา และชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ 3) การปฏิบัติตามแผน เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ครูที่จะต้องปฏิบัติตามปฏิทินงานที่กำหนด 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นิเทศร่วมกับครูวิชาการ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง สำหรับครูสอนระดับปฐมวัย 5) การตรวจสอบประเมินผล ครูผู้สอนระดับปฐมวัยจะต้องประเมินผลนักเรียนทุกวันทำโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เด็กเป็นรายบุคคล 6) การรายงานผลการดำเนินการ ครูผู้สอนเป็นผู้รายงานผลการเรียนการสอนให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบเป็นระยะๆ ผู้บริหารรายงานให้ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มเครือข่ายทราบ และสำนักงานเขตพื้นที่ตามลำดับ

ประเด็นที่ 2 งานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญสูงสุด ผู้บริหารกำหนดกรอบการบริหารงานวิชาการโดยยึดตามกรอบของกระทรวงใช้ในการบริหาร ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องงานวิชาการ คือ 1) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในการจัดทำหลักสูตร และใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารให้เห็นความสำคัญการจัดทำหลักสูตร เชิญชวนให้ชุมชนเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารกับครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรมการพัฒนาหลักสูตรจากเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานอื่น 2) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยและคอยเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้ทุกเมื่อ 3) ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้บริหารต้องมีความรู้เรื่องการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มิใช่ให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยเป็นผู้มีความรู้การวัดผล ประเมินพัฒนาการ

เฉพาะผู้สอน4) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารในยุคปัจจุบันศึกษาหาความรู้เรื่องการทำวิจัยโดยเฉพาะวิจัยในชั้นเรียนการเป็นผู้นำจะต้องมีความรู้รอบด้านและสามารถหาคำตอบให้กับครูผู้สอนที่จะมาปรึกษาได้มิใช่ให้เป็นภาระให้กับครูผู้สอนตามลำพัง 5) ด้านพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ผู้บริหารจะต้องส่งครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรมการทำสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะให้ครูผลิตสื่อการเรียนสอนภาคเรียนละ 10 ชิ้น หรือการสำรวจสื่อที่มีอยู่มาปรับใช้กับหน่วยการเรียนการสอน 6) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้จะต้องคอยช่วยเหลือครูผู้สอนระดับปฐมวัยหาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้กับครูผู้สอนระดับปฐมวัย 7) ด้านนิเทศการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศภายใน คือจัดระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการนิเทศภายใน พัฒนาระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง จัดเครือข่ายการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนจัดทำเครื่องมือ การนิเทศภายในที่สอนคล้องกับการประเมินของ สมศ. 8) ด้านแนะแนวการศึกษา ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครองระดับปฐมวัย โดยเฉพาะชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่จะจบหลักสูตรปฐมวัย เดือนธันวาคม ของทุกปีผู้บริหารจะต้องมีการประชุมผู้ปกครองเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องการเรียนต่อในระดับประถมศึกษาต่อไป ถ้าผู้ปกครองต้องการให้เรียนต่อที่สถานศึกษาเดิม ผู้บริหารจะต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง และต้องส่งแบบสำรวจสอบถามให้ผู้ปกครองตอบว่าจะเรียนที่เดิมหรือสถานศึกษาอื่น 9) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูกรรมการสถานศึกษา ร่วมวางแผนการรับการประเมินภายนอก และภายใน 10) ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน ผู้บริหารต้องประชุมผู้ปกคอรง ชุมชน ให้เห็นความมั่นใจ ในการส่งบุตรหลานมาเรียนในสถานศึกษา เดือนละครั้ง สำหรับเด็กระดับปฐมวัยพัฒนาการเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครองต้องคอยสังเกต 11) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ผู้บริหารต้องหาเครือข่ายโดยสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการแลกเปลี่ยน เช่น อุปกรณ์ ศึกษาดูงาน 12) ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองรับทราบทุกๆ เดือน และสร้างเครือข่ายกับสถาบันอื่นเพื่อเป็นการแรกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนตามตำแหน่งที่ และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 250)	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสถานศึกษา	125	50.00
ครูระดับปฐมวัย	125	50.00

จากตารางที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูระดับปฐมวัย ตำแหน่งหน้าที่ละ 125 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่า $\bar{X}$ และS.D. แล้วนำสภาพปัจจุบันและปัญหามาเรียงลำดับ โดยการเปรียบเทียบด้วยค่า $\bar{X}$ และ S.D

ตารางที่ 3 ภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.27	0.54	มาก	3.01	1.08	ปานกลาง
2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.09	0.62	มาก	2.47	0.98	น้อย
3. ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ	4.22	0.58	มาก	2.26	1.01	น้อย
4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.12	0.58	มาก	3.46	1.04	ปานกลาง
5. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	4.10	0.56	มาก	2.67	0.98	ปานกลาง
6. ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.03	0.65	มาก	2.40	0.92	น้อย
7. ด้านนิเทศการศึกษา	3.91	0.63	มาก	2.49	0.93	น้อย
8. ด้านแนะแนวการศึกษา	3.93	0.61	มาก	2.61	0.97	ปานกลาง
9. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.01	0.64	มาก	2.47	0.92	น้อย
10. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน	3.93	0.57	มาก	2.82	1.00	ปานกลาง
11. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.91	0.59	มาก	2.71	0.94	ปานกลาง
12. ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.96	0.53	มาก	3.12	0.96	ปานกลาง
รวม	4.03	0.59	มาก	2.70	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 ภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.59)โดยเรียงลำดับระดับการปฏิบัติเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.54) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.62) ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.58) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.58) ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.56) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.65) ด้านนิเทศการศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.63) ด้านแนะแนวการศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.61) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.64) ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.57) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.59) ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.53)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.70, S.D. = 0.90) โดยเรียงลำดับระดับปัญหาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.01, S.D. = 1.08) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.47, S.D. = 0.98) ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.26, S.D. = 1.01) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 1.04) ด้านพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.67, S.D. = 0.98) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 0.92) ด้านนิเทศการศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.49, S.D. = 0.93) ด้านแนะแนวการศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.61, S.D. = 0.97) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.47,S.D. = 0.92) ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.82, S.D. = 1.00) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.71, S.D. = 0.94) ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.12, S.D. = 0.94)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.58	0.51	มากที่สุด	3.18	1.16	ปานกลาง
2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.51	0.53	มากที่สุด	3.14	1.16	ปานกลาง
3. การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการ โดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผน	4.22	0.52	มาก	3.03	1.12	ปานกลาง
4. การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	4.04	0.66	มาก	3.04	1.02	ปานกลาง
5. การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม	4.08	0.48	มาก	2.85	0.97	ปานกลาง
6. การสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	4.30	0.56	มาก	2.82	1.07	ปานกลาง
รวม	4.27	0.54	มาก	3.01	1.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.27,S.D. = 0.54) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.51) ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.53) การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการโดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.52) การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.66) การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.48) และการสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.56)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.01, S.D. = 1.08) โดยเรียงลำดับระดับปัญหาเป็นรายข้อ ดังนี้ การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.18, S.D. = 1.16) ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.14, S.D. = 1.16) การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการโดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.03, S.D. = 1.12) การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.04, S.D. = 1.02)การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.85, S.D. = 0.97)และการสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.82, S.D. = 1.07) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน	4.52	0.60	มากที่สุด	2.34	1.11	น้อย
2. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.22	0.54	มาก	2.38	1.02	น้อย
3. การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย	4.12	0.57	มาก	2.38	1.02	น้อย
4. การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	4.02	0.71	มาก	2.40	0.94	น้อย
5. การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบ	3.98	0.62	มาก	2.64	0.88	ปานกลาง
6. การรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป	3.81	0.70	มาก	2.70	0.94	ปานกลาง
รวม	4.09	0.62	มาก	2.47	0.98	น้อย

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวมมีปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.62)โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.60)การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.54)การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลายมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.57) การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอมี การปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.71) การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบมี การปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.62) และการรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 70) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.47, S.D. = 0.98) โดยเรียงลำดับระดับปัญหาเป็นรายข้อ ดังนี้ การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.34, S.D. = 1.11) การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.38, S.D. = 1.02) การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลายมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.38, S.D. = 1.02) การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 0.94) การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.64, S.D. = 0.88) และการรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.70, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน		0.55	มาก	2.67	0.97	ปานกลาง
2. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	4.24	0.54	มาก	2.49	1.03	น้อย
3. การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอ	4.00	0.57	มาก	2.48	0.96	น้อย
4. การกำกับ ติดตามการวัดและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546	4.63	0.73	มาก	1.54	1.10	น้อย
5. การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน	4.24	0.57	มาก	2.08	1.06	น้อย
6. การรายงานผลการวัดและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพ	3.46	0.51	ปานกลาง	2.32	0.95	น้อย
รวม	4.22	0.58	มาก	2.26	1.01	น้อย

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการโดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 058)โดยเรียงลำดับระดับการปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.55) และการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.57, 0.54) การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.57)การกำกับ ติดตามการวัดและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.73)การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.55) การรายงานผลการวัดและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาด้านการวัดผลและประเมินพัฒนาการ โดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.26, S.D. = 1.01) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.67, S.D. = 0.97) การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.49, S.D. = 1.03)การวัดผลและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.48, S.D. = 0.96)การกำกับติดตามการวัดและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 1.54, S.D. = 1.10) การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.08, S.D. = 1.06) และการรายงานผลการวัดผลและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.32, S.D. = 0.95) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัย	4.28	0.66	มาก	3.40	1.14	ปานกลาง
2. มีแผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา	4.20	0.61	มาก	3.43	1.15	ปานกลาง
3. การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.57	มาก	3.47	1.06	ปานกลาง
4. การกำกับ ติดตามการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง	4.02	0.52	มาก	3.49	1.02	ปานกลาง
5. การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน	4.03	0.56	มาก	3.46	0.96	ปานกลาง
6. การเผยแพร่ผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่น	4.05	0.58	มาก	3.50	0.91	ปานกลาง
รวม	4.12	0.58	มาก	3.46	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.58) โดยเรียงลำดับการปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัย มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.66) มีแผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.61)การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.14,S.D. = 0.57) การกำกับ ติดตามการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.52) การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก และ การเผยแพร่ผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่นมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 1.04) โดยเรียงลำดับการปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัยมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = 1.14) ตามลำดับ มีแผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.43, S.D. = 1.15) การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.47, S.D. = 1.06)การกำกับ ติดตามการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 1.02)การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 0.96) และการเผยแพร่ผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่น มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 0.91) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การระบุเป้าหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน	4.54	0.66	มากที่สุด	3.04	1.09	ปานกลาง
2. การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.03	0.51	มาก	2.94	0.97	ปานกลาง
3. การนำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอน และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ การเรียนการสอน	4.31	0.58	มาก	2.26	1.11	น้อย
4. การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตาม และการนิเทศการใช้สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.97	0.34	มาก	2.60	0.94	ปานกลาง
5. การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	3.77	0.63	มาก	2.59	0.83	ปานกลาง
6. การรายงานผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.07	0.60	มาก	2.61	0.95	ปานกลาง
รวม	4.10	0.56	มาก	2.67	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.56)โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้การระบุเป้าหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.66) การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.51)การนำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ การเรียนการสอน มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.58) การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตาม และการนิเทศการใช้สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.34) การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.63) การรายงานผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีโดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.67, S.D. = 0.98) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ การระบุเป้าหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.04, S.D. = 1.09)การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.94, S.D. = 0.97) การนำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ การเรียนการสอนมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.26, S.D. = 1.11) การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตาม และการนิเทศการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.60,S.D. = 0.94)การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.59, S.D. = 0.83) การรายงานผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.61, S.D. = 0.95) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ที่ชัดเจน	4.22	0.68	มาก	2.50	1.00	น้อย
2. การจัดทำแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์	4.04	0.61	มาก	2.50	0.97	น้อย
3. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	4.02	0.64	มาก	2.39	0.95	น้อย
4. การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	3.86	0.71	มาก	2.28	0.85	น้อย
5. การตรวจสอบ และประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	3.80	0.63	มาก	2.34	0.81	น้อย
6. การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.24	0.64	มาก	2.37	0.92	น้อย
รวม	4.03	0.65	มาก	2.40	0.92	น้อย

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.65) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ที่ชัดเจน มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.68) การจัดทำแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.61) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.64) การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.71) การตรวจสอบ และประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.63) การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 0.92) โดยเรียงลำดับระดับปัญหาเป็นรายข้อ ดังนี้การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ที่ชัดเจน ($\bar{X}$ = 2.50, S.D. = 1.00) 2. การจัดทำแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.50, S.D. = 0.97)การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนา อย่างต่อเนื่องมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.39, S.D. = 0.95)การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.28, S.D. = 0.85)การตรวจสอบ และประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.34, S.D. = 0.81)การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.37,S.D. = 0.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านนิเทศการศึกษา

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.14	0.62	มาก	2.47	1.01	น้อย
2. ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอน	4.02	0.59	มาก	2.47	0.95	น้อย
3. การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้	3.86	0.62	มาก	2.48	0.81	น้อย
4. การควบคุมกำกับ ติดตาม การนิเทศงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง	3.81	0.58	มาก	2.58	0.88	ปานกลาง
5. การประเมินผลการนิเทศงานวิชาการตาม แผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ	3.75	0.67	มาก	2.52	0.91	ปานกลาง
6. รายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	3.86	0.71	มาก	2.42	1.02	น้อย
รวม	3.91	0.63	มาก	2.49	0.93	น้อย

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านนิเทศการศึกษาโดยรวมการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.91,S.D. = 0.63) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเทศทางการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.62) ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.59) การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้และรายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.62) การควบคุมกำกับ ติดตามการนิเทศงานวิชาการอย่างต่ำเนื่อง มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.58)การประเมินผลการนิเทศงานวิชาการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.67) และรายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาด้านนิเทศการศึกษา โดยรวมมีปัญหาในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.49, S.D. = 0.93) โดยเรียงลำดับระดับปัญหาเป็นรายข้อ ดังนี้ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเทศทางการนิเทศภายในสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอนมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.47,S.D. = 1.01) ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 2.47,S.D. = 0.95) การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้มีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.48, S.D. = 0.81)การควบคุมกำกับ ติดตาม การนิเทศงานวิชาการอย่างต่ำเนื่องมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.58, S.D. = 0.88) การประเมินผลการนิเทศงานวิชาการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.52, S.D. = 0.91) รายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.42, S.D. = 1.02) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านแนะแนวการศึกษา

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการแนะแนวอย่างชัดเจน	4.01	0.66	มาก	2.59	0.98	ปานกลาง
2. จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ	4.00	0.59	มาก	2.56	1.07	ปานกลาง
3. การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง	3.80	0.57	มาก	2.62	0.96	ปานกลาง
4. การกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดระบบ และกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ	3.79	0.59	มาก	2.58	1.02	ปานกลาง
5. การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง	4.10	0.61	มาก	2.66	0.92	ปานกลาง
6. การรายงานผลการดำเนินงานการแนะแนว	3.92	0.65	มาก	2.65	0.89	ปานกลาง
รวม	3.93	0.61	มาก	2.61	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.61) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ การประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการแนะแนวอย่างชัดเจนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.66)จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.59)การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.57)การกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.59)การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.61) และการรายงานผลการดำเนินงานการแนะแนวมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา โดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.61, S.D. = 0.97) โดยเรียงลำดับระดับปัญหาเป็นรายข้อ ดังนี้การประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการแนะแนวอย่างชัดเจนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.59, S.D. = 098) จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.56, S.D. = 1.07)การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.62, S.D. = 0.96)การกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.58, S.D. = 1.02)การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของปกครองมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.66, S.D. = 0.92) และการรายงานผลการดำเนินงานการแนะแนวมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.65, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.21	0.74	มาก	2.59	1.02	ปานกลาง
2. การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา	4.07	0.66	มาก	2.60	0.98	ปานกลาง
3. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง	3.98	0.63	มาก	2.51	0.91	ปานกลาง
4. การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตามนิเทศการประกันคุณภาพ	3.98	0.69	มาก	2.40	0.80	น้อย
5. การดำเนินงานการพัฒนางานตามแผนติดตามตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.84	0.54	มาก	2.30	0.88	น้อย
6. นำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.98	0.60	มาก	2.40	0.93	น้อย
รวม	4.01	0.64	มาก	2.47	0.92	น้อย

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.64) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.74)การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.66)ดำเนินการพัฒนางานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.63) การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการประกันคุณภาพมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.69)การดำเนินงานการพัฒนางานตามแผนติดตามตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.54) และนำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.63, 0.69, 0.60) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.47, S.D. = 0.92) โดยเรียงลำดับการปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.59, S.D. = 1.02) การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษามีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.60, S.D. = 0.98)ดำเนินการพัฒนางานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.51, S.D. = 0.91) การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการประกันคุณภาพมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 0.80,) การดำเนินงานการพัฒนางานตามแผนติดตามตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.30, S.D. = 0.88) และนำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีปัญหาในระดับปัญหาน้อย($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 0.93)ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การระบุเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน	4.00	0.59	มาก	2.70	0.96	ปานกลาง
2. การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน	3.91	0.56	มาก	2.73	1.04	ปานกลาง
3. การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	3.89	0.65	มาก	2.83	0.99	ปานกลาง
4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	3.89	0.48	มาก	2.86	0.95	ปานกลาง
5. การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.02	0.57	มาก	2.85	1.03	ปานกลาง
6. การรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	3.87	0.59	มาก	2.95	1.00	ปานกลาง
รวม	3.93	0.57	มาก	2.82	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน โดยรวมมีปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.57) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้การระบุเป้าหมายในส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.59) การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชนมีการปฏิบัติ ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.56) การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.65,) การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.48)การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.57) และการรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.87,S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน โดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.82, S.D. = 1.00) โดยเรียงลำดับการปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้การระบุเป้าหมายในส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัย แก่ชุมชนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.70, S.D. = 0.96) การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.73, S.D. = 1.04) การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.83, S.D. = 0.99) การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.86, S.D. = 0.95)การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.85, S.D. = 1.03) และการรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.95, S.D. = 1.00 9) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การกำหนดเป้าหมายประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ	4.05	0.52	มาก	2.88	0.98	ปานกลาง
2.แผนการจัดทำเอกสารและคู่มือ ประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.00	0.52	มาก	2.78	1.02	ปานกลาง
3. การจัดทำปฏิทินประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดสม่ำเสมอ	3.94	0.60	มาก	2.64	0.93	ปานกลาง
4. การกำกับ ติดตาม นิเทศประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอ	3.73	0.62	มาก	2.78	0.93	ปานกลาง
5. การตรวจสอบและประเมินผลประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ	3.84	0.61	มาก	2.72	0.91	ปานกลาง
6. การรายงานผลดำเนินงานประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ	3.90	0.64	มาก	2.62	0.89	ปานกลาง
รวม	3.91	0.59	มาก	2.71	0.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นโดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.59) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้การกำหนดเป้าหมายประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.52)แผนการจัดทำเอกสาร และคู่มือประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.52)การจัดทำปฏิทินประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดสม่ำเสมอมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.60)การกำกับ ติดตาม นิเทศประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 0.62) การตรวจสอบและประเมินผลประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.61) และการรายงานผลการดำเนินงานประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นโดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.71, S.D. = 0.94) โดยเรียงลำดับมีปัญหาเป็นรายข้อ ดังนี้การกำหนดเป้าหมายประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.88, S.D. = 0.98)แผนการจัดทำเอกสาร และคู่มือประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น($\bar{X}$ = 2.78, S.D. = 1.02,)การจัดทำปฏิทินประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดสม่ำเสมอ($\bar{X}$ = 2.64, S.D. = 0.93)การกำกับ ติดตาม นิเทศประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอ มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.78, S.D. = 0.93,)การตรวจสอบและประเมินผลประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.72, S.D. = 0.91) และการรายงานผลการดำเนินงานประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.62, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.89	0.65	มาก	2.94	0.96	ปานกลาง
2. การจัดทำแผนเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.06	0.48	มาก	2.91	1.02	ปานกลาง
3. การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.05	0.53	มาก	3.06	0.97	ปานกลาง
4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.96	0.52	มาก	3.20	0.99	ปานกลาง
5. การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.90	0.49	มาก	3.24	0.86	ปานกลาง
6. การรายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.91	0.53	มาก	3.34	0.99	ปานกลาง
รวม	3.96	0.53	มาก	3.12	0.96	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.53) โดยเรียงลำดับระดับปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีการปฏิบัติในระดับปัญหามาก ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.65) การจัดทำแผนเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.48) การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.53) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม การส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.52) การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริม สนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีการปฏิบัติในระดับปัญหามาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.49) และการรายงานผลดำเนินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยรวมมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.12, S.D. = 0.96) โดยเรียงลำดับการปฏิบัติเป็นรายข้อ ดังนี้ การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.94, S.D. = 0.96) การจัดทำแผนเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนวิชากา แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 2.91, S.D. = 1.02) การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.06, S.D. = 0.97) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.20, S.D. = 0.99) การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริม สนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.24, S.D. = 0.86) และการรายงานผลดำเนินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ

สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง($\bar{X}$ = 3.34, S.D. = 0.99) ตามลำดับ

จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี มีระดับปฏิบัติมากทุกด้าน และมีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง 7 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 4) ด้านแนะแนวการศึกษา 5) ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน 6) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 7) ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และมีปัญหาอยู่ในระดับปัญหาน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านวัดผลประเมินพัฒนาการ 3) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

2.1 ร่างรูปแบบ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 ในการสร้างรูปแบบผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

1) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบปฐมวัย(Best Practice) ทั้งหมด จำนวน 9 โรงเรียน สัมภาษณ์กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้นและงานวิชาการ 12 ด้าน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาใช้ในการร่างรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ต่อไป

2) ใช้แบบสอบถาม ถามผู้บริหาร และครูผู้สอนระดับปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหา เพื่อที่ให้ได้ข้อมูลในการร่างรูปแบบ

3) ใช้วิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)เพื่อให้ได้มูลและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงในการร่างรูปแบบต่อไป

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบปฐมวัย (Best Practice) สอบถามผู้บริหารครูผู้สอนระดับปฐมวัย และการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ปรากฏว่างานวิชาการ 12 ด้าน ปรากฏว่าระดับปฏิบัติทุกข้อมีระดับปฏิบัติมาก สำหรับระดับปัญหามีระดับปัญหาปานกลาง 7 ข้อ และระดับปัญหาน้อย 5 ข้อ ผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะระดับปัญหาปานกลาง 7 ข้อ นำมายกร่างรูปแบบ ส่วนระดับปัญหาน้อยผู้วิจัยให้คงสภาพไว้เนื่องจากมีปัญหาน้อย ดังต่อไปนี้

1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 การกำหนดเป้าหมาย

1.1.1 สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1.1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

1.1.3 สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัยพุทธศักราช ปี 2546

1.2 การวางแผน

1.2.1 การมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา วางแผนหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 ดำเนินการวางแผนอบรมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครู

1.2.3 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู ชุมชนในการวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร

1.3 การปฏิบัติตามแผน

1.3.1 การปฏิบัติตามแผนการพัฒนาหลักสูตรระหว่างผู้บริหาร ครู ชุมชน

1.3.2 ครูนำหลักสูตรมาใช้สอนจริง

1.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

1.4.1 กำกับติดตามการใช้หลักสูตรโดยผู้บริหาร ครูวิชาการ และศึกษานิเทศก์

1.5 การตรวจสอบประเมินผล

1.5.1 สอบถามความพึงพอใจการใช้หลักสูตรกับผู้ปกครอง

1.6 การรายงานผลการดำเนินการ

1.6.1 รายงานผลการใช้หลักสูตรให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ

1.6.2 รายงานผลการใช้หลักสูตรให้คณะกรรมการสถานศึกษา

1.6.3 รายงานผลการใช้หลักสูตรต่อศึกษานิเทศก์ และเขตพื้นที่

2. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1 การกำหนดเป้าหมาย

2.1.1 การสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

2.1.2 พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2.2 การวางแผน

2.2.1 การวางแผนค้นคว้า เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และครู

2.2.2 การวางแผนจัดการอบรมปฏิบัติการในการทำวิจัยให้กับครู

2.3 การปฏิบัติตามแผน

2.3.1 การอบรมปฏิบัติการทำวิจัยให้กับผู้บริหารและครู

2.3.2 ครูลงมือฝึกปฏิบัติการทำวิจัย

2.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

2.4.1 การกำกับ ติดตามผลการวิจัยโดยผู้บริหาร

2.4.2 มีการประชุมสัมมนา อภิปรายผลโดยศึกษานิเทศก์

2.5 การตรวจสอบประเมินผล

2.5.1 ครูประเมินผลการวิจัยกับเด็กนักเรียน

2.5.1 ครูนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

2.6 การรายงานผลการดำเนินการ

2.6. รายงานผลการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร

3. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

3.1 การกำหนดเป้าหมาย

3.1.1 กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 มีสื่อครบ ปริมาณเพียงพอ ใช้งานได้ดี

3.2 การวางแผน

3.2.1 ครูสำรวจสื่อที่มีอยู่ มีจำนวนเพียงพอและใช้งานได้ดี

3.2.2 การวางแผนผลิตสื่อร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และครู

3.2.3 การวางแผนจัดหาสื่อภายในและภายนอกร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู

3.3 การปฏิบัติตามแผน

3.3.1 การดำเนินการจัดหาสื่อ ร่วมกันระหว่างครู และครูผู้สอน

3.3.2 ครูใช้สื่อที่มีอยู่ประกอบการเรียนการสอน

3.3.3 นักเรียนลงมือฝึกปฏิบัติตามสื่อ

3.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

3.4.1 การกำกับ ติดตามการใช้สื่อโดยผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์

3.5 การตรวจสอบประเมินผล

3.5.1 ครูตรวจสอบสื่อทุกภาคการศึกษาปีละ 2 ครั้ง คือ

-ระยะครึ่งปี

-ระยะตลอดปี

3.5.2 การประเมินผลการใช้สื่อกับนักเรียนโดยครูผู้สอน

3.6 การรายงานผลการดำเนินการ

3.6.1 การรายงานผลการใช้สื่อของครูผู้สอนต่อผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์

3.6.2 ผู้บริหารรายงานสื่อต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. ด้านแนะแนวการศึกษา

4.1 การกำหนดเป้าหมาย

4.1.1 การแนะแนวทางการศึกษาต่อระดับประถมศึกษากับผู้ปกครอง

4.1.2 การป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

4.2 การวางแผน

4.2.1 สถานศึกษาสำรวจเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

4.2.2 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูในการรับนักเรียนศึกษาต่อระดับประถม

4.3 การปฏิบัติตามแผน

4.3.1 สถานศึกษาเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจร่วมกัน

4.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

4.4.1 สถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้การจัดนิทรรศการแสดงผลงานให้ผู้ปกครองเห็น

4.4.2 สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครองกับ เด็ก

4.5 การตรวจสอบประเมินผล

4.5.1 สถานศึกษาให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ และแสดง ความคิดเห็น

4.5.2 ครูประจำชั้นนำแฟ้มผลงาน(Portfolio) ของนักเรียนมาให้ผู้ปกครองดูให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น

4.5.3 สถานศึกษาจัดประชุมศิษย์เก่า

4.5.4 การโทรศัพท์หรือวิธีการติดต่อถามทาง E-mail

4.6 การรายงานผลการดำเนินการ

4.6.1 การสรุปผลการประชุมและการตอบ แบบสอบถามโดยครูวิชาการให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ

4.6.2 รายงานผลการดำเนินการโดยผู้บริหารต่อศึกษานิเทศก์ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

5. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน

5.1 การกำหนดเป้าหมาย

5.1.1 สร้างความเข้าใจในการเรียนการสอนให้ชุมชน ผู้ปกครองรับทราบ

5.1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

5.2 การวางแผน

5.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนกำหนดตารางประชุมผู้ปกครอง

5.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญตัวแทนชุมชนร่วมวางแผนวิชาการ

5.3 การปฏิบัติตามแผน

5.3.1 สถานศึกษาเชิญตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมใหญ่ภาคเรียนละ 1 ครั้งและมีการเลือกตัวแทนผู้ปกครองเครือข่าย

5.3.2 ครูสร้างความสัมพันธ์พบปะผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

5.4.1 ผู้บริหาร ครูติดตามให้คำแนะนำผู้ปกครอง และชุมชน

5.5 การตรวจสอบประเมินผล

5.5.1 ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

5.5.2 เปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นในวันประชุม

5.6 การรายงานผลการดำเนินการ

5.6.1 ครูวิชาการเป็นผู้สรุปผลการประเมินและข้อประชุม

5.6.2 ผู้บริหารรายงานผลการประชุมให้สำนักงานเขตพื้นที่

6. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

6.1 การกำหนดเป้าหมาย

6.1.1 พัฒนาประสานความร่วมมืองานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

6.1.2 สร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่น

6.2 การวางแผน

6.2.1 ผู้บริหารสำรวจขั้นตอนประสานงานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

6.2.2 ผู้บริหารเชิญตัวแทนสถานศึกษาร่วมวางแผนพัฒนางานวิชาการ

6.2.3 ผู้บริหาร ร่วมกำตัวแทนสถานศึกษาอื่นกำหนดปฏิทินงาน

6.3 การปฏิบัติตามแผน

6.3.1 ผู้บริหารเชิญผู้แทนสถานศึกษาอื่นร่วม ประชุมชี้แจงรายละเอียดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

6.3.2 ผู้บริหารนำเสนอการจัดการศึกษาปฐมวัยให้หน่วยงานสถานศึกษาอื่นทราบตามปฏิทินปฏิบัติงาน

6.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

6.4.1 ผู้บริหารดำเนินการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น

6.5 การตรวจสอบประเมินผล

6.5.1 ผู้บริหารให้ตัวแทนสถานศึกษาอื่นตอบแบบสอบถาม

6.5.2 ผู้แทนสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นความพึงพอใจในวิชาการ

6.6 การรายงานผลการดำเนินการ

6.6.1 ผู้บริหารรายงานประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่

7. ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

7.1 การกำหนดเป้าหมาย

7.1.1 เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว และหน่วยงานอื่นสนับสนุนงานวิชาการที่จัดการศึกษาปฐมวัย

7.2 การวางแผน

7.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญตัวแทนบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยร่วมวางแผนจัดกิจกรรมวิชาการ

7.2.2 ผู้บริหารร่วมกับตัวแทนกำหนดปฏิทินงาน

7.3 การปฏิบัติตามแผน

7.3.1 ผู้บริหารเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนางานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาให้กับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

7.3.2 ครูนำเสนอผลงานวิชาการปฐมวัยกับ ครอบครัว องค์กร สถาบันอื่น

7.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

7.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษามอบวุฒิบัตรผู้ร่วมประชุมงานวิชาการ

7.4.2 วิทยากรมอบเกียรติบัตรให้ผู้ร่วมฟังวิชาการ

7.5 การตรวจสอบประเมินผล

7.5.1 สถานศึกษาให้ผู้ร่วมงานวิชาการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

7.6 การรายงานผลการดำเนินการ

7.6.1 คณะกรรมการจัดงานวิชาการสรุปผลการประชุมวิชาการจากแบบสอบถาม

7.6.2 ผู้บริหารสรุปส่งรายงานการประเมินผลให้เขตพื้นที่รับทราบ

(ฉบับร่าง) รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ

1. การกำหนดเป้าหมาย
2. การวางแผน
3. การปฏิบัติตามแผน **วิชาการ**
4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม
5. การตรวจสอบ ประเมินผล
6. การรายงานผลการดำเนินงาน

งานวิชาการ

1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ
4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
6. ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. ด้านนิเทศการศึกษา
8. ด้านแนะแนวการศึกษา
9. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน
11. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

รูปแบบการบริหาร ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี

	พัฒนาหลักสูตร	วิจัยเพื่อพัฒนา	พัฒนาสื่อ นวัตกรรม	นิเทศการศึกษา	แนะแนวการศึกษา	ประกันคุณภาพภายใน	ส่งเสริมความรู้วิชาการ	ประสานความร่วมมือ	สนับสนุนวิชาการ
เป้าหมาย	• สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก • ชุมชนมีส่วนร่วม	• สร้างองค์ความรู้ให้กับผู้บริหาร ครู	• สื่อครบ ปริมาณเพียงพอ ใช้งานได้ดี	• พัฒนาคน • พัฒนางาน • สร้างการประสาน	• แนะนำแนวทางการศึกษาต่อ • เตรียมความพร้อม	• มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานและตัวชี้วัดระดับปฐมวัย	• สร้างความเข้าใจในการเรียนการสอนให้ชุมชน ผู้ปกครอง	• สถานศึกษาประสานความร่วมมือ • สร้างเครือข่าย	• เชื่อมความสัมพันธ์กับบุคคล ครอบครัว และหน่วยงานอื่น
วางแผน	• ผู้บริหาร ครู ชุมชนร่วมกันวางแผน • อบรมครูให้เป็นผู้ดำเนินการ	• ศึกษาค้นคว้างานวิจัย • จัดการอบรมปฏิบัติการ	• สำรวจสื่อที่มีอยู่ • จัดการหาสื่อ	• ผู้บริหาร ครูวิชาการร่วมกันวางแผนการนิเทศ	• สำรวจเด็กที่จบชั้นระดับปฐมวัย	• ปรึกษาร่วมกันและสร้างความเข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัด	• กำหนดตารางประชุมผู้ปกครอง	• สำรวจขั้นตอนในการประสานความร่วมมือ	• จัดกิจกรรมวิชาการ
ปฏิบัติตามแผน	• ผู้บริหาร ครู ชุมชนร่วมกันพัฒนาหลักสูตร	• กำหนดระยะเวลาดำเนินการ • ครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ	• ครูใช้สื่อสอนประกอบการสอน • นักเรียนลงมือฝึกปฏิบัติสื่อ	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์ ทำการนิเทศ	• เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจร่วมกัน	• ผู้บริหาร ครูวิชาการคณะครูลงมือปฏิบัติการ	• ประชุมผู้ครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง • สร้างความสัมพันธ์	• ประชุมชี้แจงรายละเอียดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย	• เชิญวิทยากรมาบรรยาย • เผยแพร่ผลงาน
ส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม	• ผู้บริหาร ครูวิชาการเป็นผู้กำกับติดตาม	• ศึกษานิเทศก์ประชุมสัมมนาอภิปรายผล	• ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์กำกับติดตามการใช้	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์ ทำการนิเทศตัวต่อตัว(coaching)	• โรงเรียนสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและชุมชน	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์ทำหน้าประเมินสถานศึกษา	• ผู้บริหาร ครูติดตามแนะนำผู้ปกครองชุมชน	• ผู้บริหารดำเนินการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น	• มอบวุฒิบัตร • มอบเกียรติบัตร
ตรวจสอบประเมินผล	• ครูใช้แบบสอบถามความพึงพอใจการใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองละชุมชน	• ครูนำผลไปประยุกต์ใช้	• ครูตรวจสอบสื่อ - ระยะครึ่งปี - ระยะตลอดปี	• แบบสอบถาม • สัมภาษณ์	• ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม	• สัมภาษณ์ • แบบสอบถาม	• สัมภาษณ์ • แบบสอบถาม	•แบบสอบถาม ประเมินตัวแทนประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น	• แบบสอบถามความพึงพอใจ
รายงานผลการดำเนินงาน	• ผู้บริหารรายงานกรรมการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์	• ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารรายงานผลต่อครูผู้สอน	• ครูรายงานผลการใช้สื่อต่อผู้บริหารและศึกษานิเทศก์	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์สรุปผล	• ครูวิชาการสรุปผล • ผู้บริหารรายงานต่อเขตพื้นที่การศึกษา	• ผู้บริหารร่วมกับศึกษานิเทศก์สรุปผล	• ครูวิชาการเป็นผู้สรุปผลต่อผู้บริหาร • ผู้บริหารรายงานเขต	• ผู้บริหารรายงานผลต่อเขตพื้นที่การศึกษา	• คณะกรรมการผู้ประเมินผลต่อผู้บริหาร

2.2 ตรวจสอบรูปแบบ

นำร่างรูปแบบที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ไปดำเนินการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านนักวิชาการจำนวน 3 ท่าน คณะผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น สรุปเป็นภาพรวมไว้ดังนี้

ตารางที่ 16 ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบรูปแบบ

ประเด็นหลักของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 6 ข้อ คือ 1) เป้าหมาย 2) วางแผน 3) ปฏิบัติตามแผน 4) ส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ 5) ตรวจสอบและประเมินผล 6) รายงานผลการดำเนินงาน	1. ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากมีความเห็นว่า - ควรปรับคำว่าองค์ประกอบ เปลี่ยนเป็น กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติตามแผน 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม 5) การตรวจสอบ ประเมินผล 6) การรายงานผลการดำเนินงาน
ประเด็นที่ 2 ขอบข่ายงานวิชาที่นำมาร่างรูปแบบ เลือกมาเฉพาะที่มีปัญหาระดับปัญหาปานกลาง 7 ด้าน สำหรับที่มีปัญหาระดับปัญหาน้อย 5 ด้าน ไม่ได้นำมาร่างรูปแบบ	2. ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากมีความเห็นว่า - ควรปรับเปลี่ยนคำว่าขอบข่ายงานวิชาการเปลี่ยนเป็น งานวิชาการ 12 ด้าน - กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการที่มีปัญหาระดับปัญหาปานกลาง 7 ด้าน และที่มีปัญหาระดับปัญหาน้อย 5 ด้าน ให้นำมาสร้างรูปแบบด้วยทั้งหมด 12 ด้าน

ขั้นตอนที่ 3 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ

นำร่างรูปแบบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2 ไปประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบันและประสบการณ์(ในตำแหน่ง)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(N= 12)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	75.00
หญิง	3	25.00
2. ระดับการศึกษา		
ปริญญาเอก	10	83.33
ปริญญาโท	2	16.67
3. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ผู้บริหารการศึกษา	4	33.33
ผู้บริหารสถานศึกษา	4	33.33
นักวิชาการ	4	33.33
4. ประสบการณ์(ตำแหน่งข้อ 3)		
4-6 ปี	1	8.30
7-9 ปี	1	8.30
10 ปีขึ้นไป	10	83.30

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00ระดับการศึกษาเป็นปริญญาเอกจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 คน ระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ16.67 ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและนักวิชาการตำแหน่ง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาเป็นประสบการณ์ 4-6ปี และ 7-9 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30

3.2 การแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ด้านวิชาการ	ความเป็นไปได้	ความเหมาะสม
ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา		
1. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	✓	✓
2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓
3. การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการโดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผน	✓	✓
4. การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	✓	✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม	✓	✓
6. การสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	✓	✓
ด้านการกระบวนการเรียนรู้		
1. การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน	✓	✓
2. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	✓	✓
3. การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย		✓
4. การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ		✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบ	✓	✓

6. การรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป	✓	✓
ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ		
1. การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน		✓
2. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	✓	✓
3. การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอ	✓	✓
4. การกำกับ ติดตามการวัดและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546	✓	✓
5. การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน	✓	✓
6. การรายงานผลการวัดและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพ	✓	✓
ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา		
1. สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัย	✓	✓
2. มีแผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา	✓	✓
3. การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง		
4. การกำกับ ติดตามการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง		✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน		✓
6. การเผยแพร่ผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่น		✓
ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี		
1. การระบุเป้าหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน		✓

2. การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	✓	✓
3. การนำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	✓	✓
4. การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตาม และการนิเทศการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา		✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง		✓
6. การรายงานผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา		✓
ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้		
1. การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน	✓	✓
2. การจัดทำแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายานอกให้ครบถ้วนสมบรูณ์	✓	✓
3. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	✓	✓
4. การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ		✓
5. การตรวจสอบ และประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ		✓
6. การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	✓	✓
6. การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้		✓
ด้านนิเทศการศึกษา		
1. สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและการนิเทศภายในสถานศึกษา	✓	✓
2. ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอน	✓	✓

3. การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้	✓	✓
4. การควบคุมกำกับ ติดตาม การนิเทศงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง	✓	✓
5. การประเมินผลการนิเทศงานวิชาการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ		✓
6. รายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	✓	✓
ด้านแนะแนวการศึกษา		
1. การประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการแนะแนวอย่างชัดเจน	✓	✓
2. จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ	✓	
3. การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง		✓
4. การกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ	✓	✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง	✓	✓
6. การรายงานผลการดำเนินงานการแนะแนว	✓	✓
ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา		
1. สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา		✓
2. การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา	✓	✓
3. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง	✓	✓
4. การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการประกันคุณภาพ	✓	✓

5. การดำเนินงานการพัฒนางานตามแผนติดตามตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	✓	✓
6. นำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	✓	✓
ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน		
1. การระบุเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน	✓	✓
2. การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน	✓	✓
3. การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	✓	✓
4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	✓	✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	✓	✓
6. การรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	✓	✓
ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น		
1. การกำหนดเป้าหมายประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ		✓
2. แผนการจัดทำเอกสารและคู่มือ ประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	✓	✓
3. การจัดทำปฏิทินประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดสม่ำเสมอ	✓	✓
4. การกำกับ ติดตาม นิเทศประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอ	✓	✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ	✓	✓

6. การรายงานผลดำเนินงานประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ	✓	✓
ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา		
1. การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	✓
2. การจัดทำแผนเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา		✓
3. การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	✓
4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	✓
5. การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	✓
6. การรายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	✓

3.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านความเป็นไปได้			
1. รูปแบบนี้นำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้	4.65	0.61	มากที่สุด
2. รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้	4.80	0.41	มากที่สุด
3. มีความเป็นไปได้ที่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จะนำรูปแบบนี้ไปใช้	4.71	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.72	0.40	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสม			
4. รูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี	4.65	0.48	มากที่สุด
5. รูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี	4.80	0.41	มากที่สุด
6. รูปแบบได้ระบุองค์ประกอบการพัฒนาของรูปแบบได้ชัดเจน	4.72	0.45	มากที่สุด
7. รูปแบบการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีมีความเหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้	4.80	0.41	มากที่สุด
8. กระบวนการพัฒนาการบริหารวิชาการในรูปแบบมีความชัดเจนเหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้	4.86	0.35	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.77	0.32	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.74	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของรูปรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาประถมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี พบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารวิชาการ

ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}$ = 4.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.77) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.71) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นในประเด็นย่อยพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกเป็นรายข้อ

ด้านความเป็นไปได้ รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้ ($\bar{X}$ = 4.80) มีความเป็นไปได้ที่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ ($\bar{X}$ =4.71) และรูปแบบนี้นำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ($\bar{X}$ = 4.65) ตามลำดับ

ด้านความเหมาะสม กระบวนการพัฒนาการบริหารวิชาการในรูปแบบมีความชัดเจนเหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X}$ = 4.86) รูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี และการบริหารวิชาการสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี ที่ระบุไว้ในรูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X}$ = 4.80) เท่ากัน และรูปแบบได้ระบุองค์ประกอบของรูปแบบได้ชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.72) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบ โดยการนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกครั้งหนึ่งเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบยิ่งขึ้น เพื่อการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้รูปแบบที่สมบูรณ์ "รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี" ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการที่ใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ขั้น

1) การกำหนดเป้าหมาย
2) การวางแผน
3) การปฏิบัติตามแผน
4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

5) การตรวจสอบ ประเมินผล

6) การรายงานผลการดำเนินงาน

2. งานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย

งานวิชาการที่ใช้ในการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 12 ด้าน

1) ด้านพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3) ด้านวัดผลและ ประเมินพัฒนาการ

4) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5) ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

6) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้

7) ด้านนิเทศการศึกษา

8) ด้านแนะแนวการศึกษา

9) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

10) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน

11) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

12) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 การกำหนดเป้าหมาย

1.1.1 สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1.1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

1.1.3 สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย ปี 2546 (หลักสูตรแกนกลาง)

1.2 การวางแผน

1.2.1 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา วางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 ดำเนินการวางแผนการอบรมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครู

1.2.3 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู ชุมชนในการวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร

1.3 การปฏิบัติตามแผน

1.3.1 การปฏิบัติตามแผนการพัฒนาหลักสูตรระหว่างผู้บริหาร ครู ชุมชน

1.3.2 ครูนำหลักสูตรมาใช้สอนจริง

1.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

1.4.1 การกำกับติดตามการใช้หลักสูตรโดยผู้บริหาร ครูวิชาการ และศึกษานิเทศก์

1.5 การตรวจสอบประเมินผล

1.5.1 การสอบถามความพึงพอใจถึงการใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองโดยครู

1.6 การรายงานผลการดำเนินการ

1.6.1 การรายงานผลการใช้หลักสูตรให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบปัญหา

1.6.2 การรายงานผลการใช้หลักสูตรให้ศึกษานิเทศก์รับทราบ

1.6.3 การรายงานผลการใช้หลักสูตรให้คณะกรรมการสถานศึกษา

1.6.4 การรายงานผลการใช้หลักสูตรต่อเขตพื้นที่โดยผู้บริหารสถานศึกษา

2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 การกำหนดเป้าหมาย

2.1.1 พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.1.2 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.1.3 กำหนด เป้าหมายการเรียนร่วมกันโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 การวางแผน

2.2.1 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครูวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.2 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกำหนดเวลา

2.3 การปฏิบัติตามแผน

2.3.1 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู ปฏิบัติตามแผน

2.3.2 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก

2.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

2.4.1 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนโดยผู้บริหาร

2.4.2 การกำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยศึกษานิเทศก์

2.5 การตรวจสอบประเมินผล

2.5.1 การประเมินผลการจัดกิจกรรมกับครูผู้สอนโดยผู้บริหาร และครูวิชาการ

2.5.2 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนในการรับรู้และประเมินความพึงพอใจ ของครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก

2.6 การรายงานผลการดำเนินการ

2.6.1 ครูผู้สอนรายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บริหารรับทราบทุกวันศุกร์ของสัปดาห์

2.6.2 ผู้บริหารรายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับศึกษานิเทศก์

3. ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ

3.1 การกำหนดเป้าหมาย

3.1.1 การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการที่จะเข้าใจพัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัย

3.1.2 พัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็กในแต่ละช่วงเวลา

3.1.3 ความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของเด็กเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

3.1.4 บทบาทและสถานภาพในกลุ่มของเด็ก

3.2 การวางแผน

3.2.1 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู วางแผนสร้างเกณฑ์วัดผลและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

3.2.2 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนได้นำข้อมูลจากการประเมินผลมาจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความสามารถของเด็กแต่ละคน

3.3 การปฏิบัติตามแผน

3.3.1 ครูผู้สอนระดับปฐมวัยเริ่มลงมือวัดผลและประเมินพัฒนาการ

3.3.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัยสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล

3.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

3.4.1 ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ กำกับ ติดตามการประเมินผลและประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล

3.5 การตรวจสอบประเมินผล

3.5.1 การผู้ประเมินผลเด็กโดยครูผู้สอน

3.5.2 การสังเกตพฤติกรรมเด็ก (Observation)

3.5.3 การสัมภาษณ์ (Interview)

3.5.4 การเขียนบันทึกกับตัวเด็ก (Anecdotes)

3.5.5 แฟ้มผลงาน(Portfolios)

3.5.6 การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ (Check lists)

3.6 การรายงานผลการดำเนินการ

3.6.1 ครู รายงานผลและประเมินพัฒนาการให้ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์

3.6.2 ผู้บริหารรายงานผลการวัดผลและประเมินพัฒนาการต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 การกำหนดเป้าหมาย

4.1.1 ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

4.1.2 พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

4.2 การวางแผน

4.2.1 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู การศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2.2 การวางแผนจัดการอบรมครูปฏิบัติการในการทำวิจัยโดยผู้บริหาร

4.3 การปฏิบัติตามแผน

4.3.1 การร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับครู ดำเนินการอบรมปฏิบัติการการทำวิจัย

4.3.2 การลงมือฝึกปฏิบัติการทำวิจัยโดยครู

4.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

4.4.1 กำกับ ติดตามผลงานการวิจัยโดยผู้บริหาร

4.4.2 ศึกษานิเทศก์ประชุมสัมมนา อภิปรายผล

4.5 การตรวจสอบประเมินผล

4.5.1 ครูประเมินผลการวิจัยกับเด็กนักเรียน

4.5.1 ครูนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

4.6 การรายงานผลการดำเนินการ

4.6.1 ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารรายงานผลการวิจัย

5. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

5.1 การกำหนดเป้าหมาย

5.1.1 ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปสู่เป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 ต้องการให้มีสื่อครบ ปริมาณเพียงพอ ใช้งานได้ดี

5.2 การวางแผน

5.2.1 การสำรวจสื่อที่มีอยู่ มีจำนวนเพียงพอและใช้งานได้ดีโดยครู

5.2.2 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ในการผลิตสื่อ

5.2.3 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ในการจัดหาสื่อภายใน และภายนอก

5.3 การปฏิบัติตามแผน

5.3.1 การดำเนินการจัดหาสื่อร่วมกันระหว่างผู้บริหาร กับครูผู้สอน

5.3.2 ครูใช้สื่อที่มีอยู่ประกอบการเรียนการสอน

5.3.3 เด็กลงมือฝึกปฏิบัติตามสื่อ

5.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

5.4.1 การ กำกับ ติดตามการใช้สื่อโดยผู้บริหาร กับศึกษานิเทศก์

5.5 การตรวจสอบประเมินผล

5.5.1 ครูตรวจสอบสื่อทุกภาคการศึกษาปีละ 2 ครั้ง คือ

-ระยะครึ่งปี

-ระยะตลอดปี

5.6 การรายงานผลการดำเนินการ

5.6.1 ครู รายงานผลการใช้สื่อต่อผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์

5.6.2 ผู้บริหารรายงานสื่อต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

6. ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.1 การกำหนดเป้าหมาย

6.1.1 เพิ่มพูนประสบการณ์ตรงที่เด็กจะได้รับเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆที่พบเห็น

6.1.2 เป็นวิธีการจัดประสบการณ์ที่ครูพาเด็กๆไปศึกษาสภาพความเป็นจริงนอกห้องเรียนรอบๆ บริเวณโรงเรียน หรือนอกโรงเรียน

6.2 การวางแผน

6.2.1 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

6.2.2 ครูผู้สอนสำรวจแหล่งเรียนร่วมกับผู้ปกครอง

6.2.3 ครูร่วมกับผู้ปกครองช่วยกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์

6.3 การปฏิบัติตามแผน

6.3.1 ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่

6.3.2 ครูผู้สอนพาเด็กมาศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือในชุมชน

6.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

6.4.1 ผู้บริหาร นิเทศ กำกับ ติดตาม ครูผู้สอนรับปฐมวัย

6.4.2 ศึกษานิเทศก์ มาสังเกตการสอนของครูผู้สอนระดับปฐมวัย

6.5 การตรวจสอบประเมินผล

6.4.1 ผู้บริหาร นิเทศ กำกับ ติดตาม ครูผู้สอน

6.4.2 ศึกษานิเทศก์ มาสังเกตการสอนของครูผู้สอนระดับปฐมวัย

6.6 การรายงานผลการดำเนินการ

6.6.1 ครู รายงานผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ผู้บริหารรับทราบ

6.6.2 ผู้บริหารรายงานผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

7. ด้านนิเทศการศึกษา

7.1 กำหนดเป้าหมาย

7.1.1 ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น

- พัฒนาคน
- พัฒนางาน

- สร้างการประสานร่วมกัน

7.2 การวางแผน

7.2.1 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู เกี่ยวกับตารางการนิเทศ

7.2.2 ผู้บริหารค้นหาวิธีการปฏิบัติงาน

7.2.3 ผู้บริหารวางโปรแกรมงาน

7.3 การปฏิบัติตามแผน

7.3.1 ผู้บริหารออกนิเทศตามตารางที่กำหนด

7.3.2 ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ทำการนิเทศ

7.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

7.4.1 ผู้บริหาร ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ทำการนิเทศตัวต่อตัว (coaching)

7.5 การตรวจสอบประเมินผล

7.5.1 ผู้บริหารใช้วิธีการสังเกตการสอน

7.5.2 ผู้บริหาร ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ พิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใดและวัดผลด้วยการประเมินอย่างมีแบบแผน มีความเที่ยงตรง

7.6 การรายงานผลการดำเนินการ

7.6.1 ผู้บริหาร ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ สรุปผลให้ครูรับทราบ

7.6.2 รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของครูแล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน

7.6.3 ผู้บริหารรายงานผลการนิเทศต่อเขตพื้นที่การศึกษา

8. ด้านแนะแนวการศึกษา

8.1 การกำหนดเป้าหมาย

8.1.1 แนะแนวทางการศึกษาต่อระดับประถมศึกษากับผู้ปกครอง

8.1.2 ป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

8.2 การวางแผน

8.2.1 สถานศึกษาสำรวจเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

8.2.2 ผู้บริหาร ครูวิชาการร่วมกันวางแผนรับเด็กศึกษาต่อระดับประถม

8.3 การปฏิบัติตามแผน

8.3.1 สถานศึกษาเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจ

8.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

8.4.1 สถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง และ ชุมชน โดยใช้การจัดนิทรรศการแสดงผลงานให้ผู้ปกครองเห็น

8.4.2 สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก

8.5 การประเมินตรวจสอบประเมินผล

8.5.1 สถานศึกษาให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ และแสดงความคิดเห็น

8.5.2 ครูประจำชั้นนำแฟ้มผลงาน(Portfolio) ของนักเรียนมาให้ผู้ปกครองดูและแสดงความคิดเห็น

8.5.3 สถานศึกษาจัดประชุมศิษย์เก่า

8.5.4 การโทรศัพท์หรือวิธีการติดต่อถามทาง E-mail

8.6 การรายงานผลการดำเนินการ

8.6.1 ครูวิชาการ ร่วมกับครูสรุปผลการประชุมและการตอบแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ

8.6.2 ผู้บริหารสถานศึกษารายงานต่อศึกษานิเทศก์ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

9. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.1 การกำหนดเป้าหมาย

9.1.1 พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพเกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นที่ยอมรับและนิยมชมชอบของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

9.1.2 ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานและตัวชี้วัด

9.2 การวางแผน

9.2.1 ผู้บริหาร ครูวิชาการ กรรมการ สถานศึกษา ร่วมกันจัดทำแผน

- จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
- แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา
- แผนประเมินคุณภาพภายในและแผนงบประมาณ

9.2.2 ผู้บริหาร ครู ร่วมกันและสร้างความเข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัด

9.2.3 ผู้บริหารวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน

9.2.4 ผู้บริหารกำหนดตารางการปฏิบัติงานและมอบหมายภารงานให้ผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนให้ชัดเจนหลังแจ้งกำหนด

9.3 การปฏิบัติตามแผน

9.3.1 ผู้บริหาร ร่วมกับครูวิชาการ ทำหน้าออกประเมินภายในสถานศึกษาตามวันเวลาที่กำหนด

9.3.2 ผู้ประเมินภายนอกแจ้งให้สถานศึกษาทราบก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ก่อนลงมือประเมินสถานศึกษา

9.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

9.4.1 ผู้บริหาร ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่ประเมินสถานศึกษา

9.5 การตรวจสอบประเมินผล

9.5.1 ผู้บริหารสัมภาษณ์ครูผู้สอนตามแบบประเมินที่กำหนดไว้

9.5.2 ผู้ประเมินภายนอกมาประเมินสถานศึกษาตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้

9.5.3 ตอบแบบสอบถาม

9.6 การรายงานผลการดำเนินการ

9.6.1 ผู้บริหารร่วมกับศึกษานิเทศก์สรุปผลการประเมิน

9.6.2 ผู้บริหารรายงานผลการประเมินให้สำนักงานเขตพื้นที่รับทราบ

10. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน

10.1 การเป้าหมาย

10.1.1 สร้างความเข้าใจในการเรียนการสอนให้ชุมชน ผู้ปกครองรับทราบ

10.1.2 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

10.2 การวางแผน

10.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนกำหนดตารางประชุมผู้ปกครอง

10.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญตัวแทนชุมชนร่วมวางแผนวิชาการ

10.3 การปฏิบัติตามแผน

10.3.1 สถานศึกษาเชิญตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมใหญ่ภาคเรียนละครั้งและมีการเลือกตัวแทนผู้ปกครองเครือข่าย

10.3.2 ครูสร้างความสัมพันธ์พบปะผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง

10.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

10.4.1 ผู้บริหาร ครูติดตามให้คำแนะนำผู้ปกครอง และชุมชน

10.5 การตรวจสอบประเมินผล

10.5.1 ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

10.5.2 เปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นในวัน ประชุม

10.6 การรายงานผลการดำเนินการ

10.6.1 ครูวิชาการเป็นผู้สรุปผลการประเมินและข้อประชุม

10.6.2 ผู้บริหารรายงานผลการประชุมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

11. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

11.1.1 การกำหนดเป้าหมาย

11.1.1 พัฒนาประสานความร่วมมืองานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

11.1.2 สร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่น

11.2 การวางแผน

11.2.1 ผู้บริหารสำรวจขั้นตอนประสานความร่วมมืองานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

11.2.2 ผู้บริหารเชิญตัวแทนสถานศึกษาร่วมวางแผนพัฒนางานวิชาการ

11.2.3 ผู้บริหาร ร่วมกำตัวแทนสถานศึกษาอื่นกำหนดปฏิทินงาน

11.3 การปฏิบัติตามแผน

11.3.1 ผู้บริหารเชิญผู้แทนสถานศึกษาอื่นร่วม ประชุมชี้แจงรายละเอียดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

11.3.2 ผู้บริหารนำเสนอการจัดการศึกษาปฐมวัยให้หน่วยงานสถานศึกษาอื่นทราบ

11.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

11.3.4 ผู้บริหารดำเนินการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น

11.5 การตรวจสอบประเมินผล

11.5.1 ผู้บริหารให้ตัวแทนสถานศึกษาอื่นตอบแบบสอบถาม

11.5.2 ผู้แทนสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นความพึงพอใจในวิชาการ

11.6 การรายงานผลการดำเนินการ

11.6.1 ผู้บริหารรายงานประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการสถานศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

12. ด้านส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 การกำหนดเป้าหมาย

12.1.1 เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว และหน่วยงานอื่นสนับสนุนงานวิชาการที่จัดการศึกษาปฐมวัย

12.2 การวางแผน

12.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญตัวแทนบุคคล ครอบครัว องค์กร สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยร่วมวางแผนจัดกิจกรรมวิชาการ

12.2.2 ผู้บริหารร่วมกับตัวแทนกำหนดปฏิทินงาน

12.3 การปฏิบัติตามแผน

12.3.1 ผู้บริหารเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนางานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาให้กับบุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.3.2 ครูนำเสนอผลงานกับ ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน อื่น

12.4 การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม

12.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษามอบวุฒิบัตรผู้ร่วมประชุมงานวิชาการ

12.4.2 วิทยากรมอบเกียรติบัตรให้ผู้ร่วมฟังวิชาการ

12.5 การตรวจสอบประเมินผล

12.5.1 สถานศึกษาให้ผู้ร่วมงานวิชาการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

12.6 การรายงานผลการดำเนินการ

12.6.1 คณะกรรมการจัดงานวิชาการสรุปผลการจัดงานวิชาการ

12.6.2 ผู้บริหารสรุปส่งรายงานการประเมินผลให้เขตพื้นที่รับทราบ

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ

1. การกำหนดเป้าหมาย
2. การวางแผน
3. การปฏิบัติตามแผน
4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม
5. การตรวจสอบ ประเมินผล
6. การรายงานผลการดำเนินงาน

งานวิชาการ

1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ
4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
6. ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. ด้านนิเทศการศึกษา
8. ด้านแนะแนวการศึกษา
9. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน
11. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

รูปแบบการบริหารวิชาการ ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ / งานวิชาการ	การกำหนดเป้าหมาย	การวางแผน	การปฏิบัติตามแผน	การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม	การตรวจสอบ ประเมินผล	การรายงานผลการดำเนินงาน
ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	• สอดคล้องกับพัฒนาการ ของเด็ก • ชุมชนมีส่วนร่วม	• ผู้บริหาร ครู ชุมชน ร่วมกันวางแผน • อบรมครูให้เป็นผู้ดำเนินการ	• ผู้บริหาร ครู ชุมชนร่วมกัน พัฒนาหลักสูตร	• ผู้บริหาร ครูวิชาการเป็นผู้กำกับ ติดตาม	• ครูใช้แบบสอบถามความพึง พอใจการใช้หลักสูตรกับ ผู้ปกครองละชุมชน	• ผู้บริหารรายงานกรรมการ สถานศึกษา ศึกษานิเทศก์
ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	• สร้างองค์ความรู้ให้กับผู้บริหาร ครู	• พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียน • วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล • กำหนดเป้าหมายการเรียน ร่วมกันโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	• ผู้บริหาร ครูผู้สอนร่วมวางแผน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ • ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามกำหนดเวลา	• ผู้บริหาร นิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู • ศึกษานิเทศก์ กำกับ ติดตามการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอน	• ผู้บริหาร ครูวิชาการประเมินผล การจัดกิจกรรมกับครูผู้สอน • ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมใน การรับรู้และประเมินความพึง พอใจของครูผู้สอนที่จัดกิจกรรม	• ครูผู้สอนรายงานผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้บริหาร รับทราบทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ • ผู้บริหารรายงานผลการจัด กิจกรรมของครูต่อเขตพื้นที่
ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ	• พัฒนาการและความก้าวหน้า ของเด็กในแต่ละช่วงเวลา • บทบาทและสถานภาพในกลุ่ม เด็ก	• ผู้บริหาร ครูผู้สอนร่วมวางแผน สร้างเกณฑ์วัดผลและประเมิน พัฒนาการ	• ครูผู้สอนระดับปฐมวัยเริ่มลงมือ วัดผลและประเมินพัฒนาการ • ครูผู้สอนสังเกตเด็กเป็น รายบุคคล	• ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ กำกับ ติดตามการประเมินผล	• ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเด็ก -การสังเกต -การสัมภาษณ์ -การเขียนบันทึก	• ครูผู้สอนรายงานผลและประเมิน พัฒนาการให้ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์
ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	• สร้างองค์ความรู้ให้กับผู้บริหาร ครู	• ศึกษาค้นคว้างานวิจัย • จัดการอบรมปฏิบัติการ	• กำหนดระยะเวลาดำเนินการ • ครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ	• ศึกษานิเทศก์ประชุมสัมมนา อภิปรายผล	• ครูนำผลไปประยุกต์ใช้	• ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารรายงาน ผลต่อครูผู้สอน
ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี	• สื่อครบ ปริมาณเพียงพอ ใช้งาน ได้ดี	• สำรวจสื่อที่มีอยู่ • จัดการหาสื่อ	• ครูใช้สื่อสอนประกอบการสอน • นักเรียนลงมือฝึกปฏิบัติสื่อ	• ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ กำกับ ติดตามการใช้	• ครูตรวจสอบสื่อ - ระยะครึ่งปี - ระยะตลอดปี	• ครูรายงานผลการใช้สื่อต่อ ผู้บริหารและ ศึกษานิเทศก์

ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้	• เพิ่มพูนประสบการณ์ตรงที่เด็กจะได้รับเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆที่พบเห็น	• ผู้บริหาร ครูผู้สอนร่วมวางแผนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ • ผู้ปกครองสำรวจแหล่งเรียนรู้	• ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองพาเด็กทัศนศึกษานอกสถานที่ • ครูสอนนอกห้องเรียน	• ผู้บริหาร นิเทศ ครูจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้	• ครูผู้สอนสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล • ความพึงพอใจของผู้ปกครอง	• ครูผู้สอนสรุปผลต่อผู้บริหาร • ผู้บริหารรายผลทัศนศึกษาต่อเขตพื้นที่รับทราบ
ด้านนิเทศการศึกษา	• เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น • พัฒนาคน • พัฒนางาน • สร้างการประสานร่วมกัน	• ผู้บริหาร ครูวิชาการร่วมกันวางแผน การนิเทศ	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์ทำการนิเทศ	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์ ทำการนิเทศตัวต่อตัว(coaching)	• ผู้บริหารใช้วิธีการสังเกตการสอนของครู • แบบสอบถาม • สัมภาษณ์	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์สรุปผล
ด้านแนะแนวการศึกษา	• แนะนำแนวทางการศึกษาต่อ • เตรียมความพร้อม	• สำรวจเด็กที่จบชั้นระดับปฐมวัย	• เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจร่วมกัน	• โรงเรียนสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและชุมชน	• ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม	• ครูวิชาการสรุปผล • ผู้บริหารรายงานต่อเขตพื้นที่การศึกษา
ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	• มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานและตัวชี้วัดระดับปฐมวัย	• ปรึกษาร่วมกันและสร้างความเข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัด	• ผู้บริหาร ครูวิชาการ คณะครูลงมือปฏิบัติการ	• ผู้บริหาร ครูวิชาการศึกษานิเทศก์ทำหน้าประเมินสถานศึกษา	• สัมภาษณ์ • แบบสอบถาม	• ผู้บริหารร่วมกับศึกษานิเทศก์สรุปผล
ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน	• สร้างความเข้าใจ ในการเรียนการสอน ให้ชุมชน ผู้ปกครอง	• กำหนดตารางประชุมผู้ปกครอง	• ประชุมผู้ครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง • สร้างความสัมพันธ์	• ผู้บริหาร ครูติดตามแนะนำผู้ปกครอง ชุมชน	• สัมภาษณ์ • แบบสอบถาม	• ครูวิชาการเป็นผู้สรุปผลต่อผู้บริหาร • ผู้บริหารรายงานเขต
ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	• สถานศึกษาประสานความร่วมมือ • สร้างเครือข่าย	• สำรวจขั้นตอนในการประสานความร่วมมือ	• ประชุมชี้แจงรายละเอียดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย	• ผู้บริหารดำเนินการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น	•แบบสอบถาม ประเมินตัวแทนประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น	• ผู้บริหารรายงานผลต่อเขตพื้นที่การศึกษา
ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน	• เชื่อมความสัมพันธ์กับบุคคลครอบครัวและหน่วยงานอื่น	• จัดกิจกรรมวิชาการ	• เชิญวิทยากรมาบรรยาย • เผยแพร่ผลงาน	• มอบวุฒิบัตร • มอบเกียรติบัตร	• แบบสอบถามความพึงพอใจ	• คณะกรรมการผู้ประเมินผลต่อผู้บริหาร

รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

บทที่ 5
สรุปผลงานวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้เป็นแนวทาง ซึ่งมีการดำเนินการและมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปฏิบัติมากทุกด้าน 2) ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีในภาพรวม มีปัญหาในระดับปัญหาปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.70, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปัญหาปานกลาง 7 ด้าน และระดับปัญหาน้อย 5 ด้าน

1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติมาก($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากระดับปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 4) การนิเทศกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม ข้อ 3) การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการโดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผน

6) การสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ข้อ 2) ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และข้อ 1) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 3.01, S.D. = 1.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 1) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ข้อ 2) ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อ 4) การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ข้อ 3) การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการโดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผน ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม และข้อ 6) การสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า ข้อ 6) การรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบ ข้อ 4) การนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 3) การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย ข้อ 2) การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และข้อ 1) การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในภาพรวมพบว่า มีปัญหา

อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.47, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 4 ข้อ คือ ข้อ 6) การรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบ ข้อ 4) การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 2) การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อ 3) การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย และข้อ 1) การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่าระดับปฏิบัติมากมี 5 ข้อ ระดับปานกลางมี 1 ข้อ คือ ข้อ 6) การรายงานผลการวัดและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพ ส่วนระดับมาก คือ ข้อ 3) การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 1) การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ข้อ 5) การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน ข้อ 2) การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และข้อ 4) การกำกับ ติดตาม การวัดผลและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.47, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่าระดับปัญหาปานกลางมี 1 ข้อ และปัญหาน้อย 5 ข้อ ปัญหาปานกลาง คือ ข้อ 1) การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ข้อ 2) การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ข้อ3)) การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 6) การรายงานผลการวัดและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพ ข้อ 5) การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน และ ข้อ 4) การกำกับ

ติดตาม การวัดผลและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 1) สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัย ข้อ 2) มีแผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ข้อ 3) การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ข้อ 6) การเผยแพผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่น และข้อ 4) การกำกับ ติดตาม การทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาการบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 6) การเผยแพร่ผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่น ข้อ4) การกำกับ ติดตามการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ข้อ 3) การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ข้อ 2) มีแผนการจัดอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และข้อ 1) สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัย

5. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ มีข้อมาก 5 คือ ข้อ 1) การระบุเป้าหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน และส่วนที่เหลือมาก 5 ข้อ คือ ข้อ 3) การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อ 6) การรายงานผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ข้อ 2) การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อ 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามและผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.67, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาการบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 1) การระบุเป้าหมายพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน ข้อ 2) การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อ 6) การรายงานผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ข้อ 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม และการนิเทศการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และระดับน้อยมี 1 ข้อ คือ ข้อ 3) การนำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ การเรียนการสอน

6. ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ข้อ 4) การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ข้อ 3) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 2) การจัดทำแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ข้อ 1) การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน และข้อ 6) การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า คือ ข้อ 2) การจัดทำแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ข้อ1) การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ข้อ 3) การ

ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 6) การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และข้อ 4) การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

7. ด้านนิเทศการศึกษา

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านนิเทศการศึกษาโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 5) การประเมินผลการนิเทศ งานวิชาการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 4) การควบคุม กำกับ ติดตาม การนิเทศงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ข้อ 6) รายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ข้อ 3) การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้ ข้อ 2) ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอน และ ข้อ 1) สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษา

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านนิเทศการศึกษา ในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.49, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาน้อยมี 4 ข้อ และปัญหาปานกลางมี 2 ข้อ คือ ข้อ 4) การควบคุมกำกับติดตาม การนิเทศ งานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ข้อ 5) การประเมินผลการนิเทศงานวิชาการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ส่วนปัญหาน้อย คือ ข้อ 3) การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้ ข้อ 2) ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอน ข้อ 1) สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษา และ ข้อ 6) รายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อ

8. ด้านแนะแนวการศึกษา

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านแนะแนวการศึกษาโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก คือข้อ 4) การกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 3) การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง ข้อ 6) การรายงาน

ผลการดำเนินงานการแนะแนว ข้อ 2) จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ ข้อ 1) การประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการแนะแนวอย่างชัดเจน และ ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านแนะแนวการศึกษา ในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.61, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาการบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง ข้อ 6) การรายงานผลการดำเนินงานการแนะแนว ข้อ 3) การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง ข้อ 1) จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ ข้อ 4) การกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ และข้อ 2) จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือและเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ

9. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5) การดำเนินงานการพัฒนางานตามแผนติดตามตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ข้อ4) การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการประกันคุณภาพ ข้อ 3) ดำเนินการพัฒนางานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ข้อ 6) นำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ข้อ 2) การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา และข้อ1)สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.47, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปัญหาการบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง3 ข้อ และระดับปัญหาน้อย มี 3 ข้อ สำหรับระดับปัญหาปานกลาง คือ ข้อ 2) การวางแผนการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ข้อ1) สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ข้อ3) ดำเนินการพัฒนาตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ส่วนระดับน้อยคือ ข้อ 6) นำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และข้อ 4) การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการประกันคุณภาพ และข้อ 5) การดำเนินงานการพัฒนางานตามแผนติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

10. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 6) การรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ข้อ 3) การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อ 4) การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ การปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อ 2) การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน ข้อ 1) การระบุเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน และข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนในภาพรวม พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.82, S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปัญหาการบริหารงานวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 6) การรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ข้อ 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อ 3) การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อ 2) การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน และข้อ 1) การระบุเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน

11. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

กับสถานศึกษาอื่นโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก คือ 4) การกำกับ ติดตาม นิเทศประสาน ความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอ ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอ ข้อ 6) การรายงานผลการดำเนินงานประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ ข้อ 3) การจัดทำปฏิทินประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดสม่ำเสมอ ข้อ 2) แผนการจัดทำเอกสาร และคู่มือประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และข้อ 1) การกำหนดเป้าหมายประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาการวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.71, S.D. = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปัญหาการบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปมาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 1) การกำหนดเป้าหมายประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ ข้อ 4) การกำกับ ติดตาม นิเทศประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอ ข้อ 2) แผนการจัดทำเอกสาร และคู่มือประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ ข้อ 3) การจัดทำปฏิทินประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดสม่ำเสมอ และข้อ 6 การรายงานผลการดำเนินงานประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ

12. ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการเรียงจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 1) การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วย และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ข้อ 6) การรายงานผลดำเนินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ข้อ 4) การส่งเสริม นิเทศ

กำกับ ติดตาม งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ข้อ 3) การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และข้อ 2) ข้อ 2) การจัดทำแผนเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.12, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปัญหาการบริหารวิชาการเรียงจากปัญหาน้อยไปหามาก พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 6) การรายงานผลดำเนินส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงานสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ข้อ 5) การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา ข้อ 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม การส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ข้อ 3) การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ข้อ 1) การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และข้อ 2) การจัดทำแผนเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

2. รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.40)

ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวม พบว่า มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.32)

2.1 รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น คือ1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3)การปฏิบัติตามแผน 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม 5) การตรวจสอบ ประเมินผล 6) การรายงานผลการดำเนินงาน และเป็นแนวทางการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 12 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านวัดผลและ ประเมินพัฒนาการ 4) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี 6) ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านนิเทศการศึกษา 8) ด้านแนะแนวการศึกษา 9) ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน 11) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญและข้อค้นพบ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสองประเด็น คือ 1) ประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี และ 2) ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการและจำเป็นต้องนำพาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าเท่ากันความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันกันสูง ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจึงต้องมีความเป็นผู้นำในการปฏิบัติภารกิจ ที่จะนำสถานศึกษาเข้าเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษา และต้องพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่เชื่อถือได้ ประกอบกับผู้บริหาร

สถานศึกษาได้มีการนำทางตนเองเกี่ยวกับการบริหารงานยุคใหม่ ที่เรียกว่าการบริหารโดยยึดสถานศึกษาเป็นฐานเพื่อพัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำบริหารมืออาชีพและพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาสภาปัจจุบันเป็นรายด้านแล้ว พบว่า อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารต้องเข้าใจและดูพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก นั้นถือว่าเป็นแนวทางสำคัญที่ผู้บริหารจะจัดการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด ให้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด จะต้องเป็นผู้เอาหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรที่หน่วยงานจัดวางไว้ไปใช้ให้เกิดผล และยังมีหน้าที่หลักอีกอย่างหนึ่ง คือ การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการทำความเข้าใจในกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง จึงต้องมีการนำหลักสูตรระดับชาติ มาใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beauchamp (1968: 212) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับชุมชนนั้นๆ เพราะชุมชนแต่ละชุมชนมีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างกัน แลรองลงมาคือ ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัย พัฒนากระบวนการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย ด้านนิเทศการศึกษาปฐมวัย ด้านแนะแนวการศึกษาปฐมวัย ด้านประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ด้านส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัย ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันที่จัดการศึกษาตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรียงศักดิ์ วรรณพันธ์ (2550) ที่ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย ด้านการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไข มีการติดตามการประเมินผลการใช้หลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตรของคณะทำงานที่สถานศึกษาแต่งตั้งและความชัดเจนในการจัดบุคลากรเข้าสอนการศึกษาปฐมวัยอย่างเพียงพอ ครูผู้สอนจบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ตลอดจนด้านอาคารสถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานด้านการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของประวิทย์ อ่อนแก้ว (2549) ที่พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีสภาพการบริหารวิชาการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติมาก

ปัญหาในการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปัญหาปานกลาง 7 ข้อ และอยู่ในระดับปัญหาน้อย 5 ข้อ คือ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านนิเทศการศึกษาปฐมวัย แต่ข้อที่มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปัญหาปานกลาง 3 อันดับแรก จากมากไปหาน้อย คือด้านการวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย สำหรับด้านการวิจัยครูขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบว่าด้วยการวิจัยการศึกษาปฐมวัย มีการจัดหาเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการวิจัยการศึกษาปฐมวัยและเครื่องมือการวิจัยไม่มีคุณภาพ จัดเก็บไม่เป็นระบบ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในเรื่องการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง การสรุปและรายงานผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่นซึ่งมีสาเหตุมาจากผู้บริหารไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตร ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดรุณี ทองสร้าง (2548) ในเรื่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่สำคัญ คือ เขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี ควรมีการนิเทศ ติดตาม ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา

2) ประเด็นการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา โดยทำการศึกษาทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ถูกต้องชัดเจน สามารถนำมากำหนดเป็นตัวแปรไว้ในแต่ละองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ได้อย่างถูกต้องตามทฤษฎี และสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Keeves (1988); ศักดา สถาพรวจนา (2549) กล่าวไว้เกี่ยวกับคุณลักษณะ

ที่ดีของรูปแบบ สรุปได้ดังนี้ “รูปแบบต้องมีความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปรที่ศึกษา สามารถใช้พยากรณ์สิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน เป็นการสร้างความคิดรวบยอดใหม่ และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของเรื่องที่จะทำ”

2.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จากการพัฒนารูปแบบตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการบริหารวิชาการโดยประกอบด้วยกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น มีความสัมพันธ์กับงานวิชาการ 12 ด้าน กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ ดังกล่าว มีความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารวิชาการเพราะทำให้มีความชัดเจน ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และสามารถนำผลการบริหารไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาเนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากที่สุด โดยเฉพาะด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้กำหนดพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นภารกิจที่สำคัญทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ยังมีงานวิชาการอีก คือ ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านนิเทศการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และด้านส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านนิเทศการศึกษาจะต้องมีการนิเทศอยู่เป็นประจำเนื่องจากครูผู้สอนยังขาดความมั่นใจในการที่จะใช้หลักสูตรประกอบการสอน ดังนั้นการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เด็กมีพัฒนาการเจริญเติบโตเต็มวัย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมุ่งมั่นในการพัฒนางานวิชาการเป็นสำคัญ

กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น คือ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติตามแผน4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม 5)การตรวจสอบ ประเมินผล 6) การรายงานผลการดำเนินงาน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรจะใช้หลักวิทยาศาสตร์และหลักวิชาการ โดยวิธีแก้ปัญหาเชิงระบบภายใต้ความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนพัฒนาได้โดยใช้ระบบ PDCA ของ Deming คือ บุคลากรทุกคนร่วมวางแผน (Plan)

ร่วมปฏิบัติ (Do) ร่วมตรวจสอบ (Check) และร่วมปรับปรุงพัฒนา (Action) รวมถึงการใช้เทคนิคเชิงบูรณาการกับกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้น ดังกล่าว จากการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบปฐมวัย (Best Practice)และให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนระดับปฐมวัยตอบแบบสอบถามเพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาร่างรูปแบบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการ(Connoisseurship) แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ(ฉบับร่าง) จนกระทั่งได้รูปแบบฉบับสมบูรณ์ปรากฏว่าการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาพบว่าระดับปัญหาโดยรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง ซึ่งมีปัญหาระดับ ปานกลาง 7 ด้าน และระดับน้อย 5 ด้าน ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำปัญหาระดับปานกลาง 7 ด้านมาอภิปรายผลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูส่วนมากไม่มีความรู้เรื่องการทำวิจัย แต่ครูมีข้อมูลและผลงานของเด็กที่ครูเก็บรวบรวมเป็นประจำอยู่แล้ว เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมายที่จะต้องสร้างองค์ความรู้งานวิจัยให้กับครู วางแผนการจัดอบรมวิจัย ปฏิบัติตามแผนโดยส่งครูเข้ารับการอบรมการทำวิจัย ผู้บริหารติดตามผลหลังจากครูกลับมาแล้วประเมินผลโดยการตรวจสอบเริ่มจากการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยส่งรายงานการทำวิจัยต่อผู้บริหาร ผู้บริหารรายงานผลส่งต่อเขตพื้นที่ 2) ด้านส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยโดยการวางแผนการประชุมสร้างความสัมพันธ์ ปฏิบัติตามแผนเชิญมาประชุมวันและเวลาดังกล่าวร่วมกันอภิปราย เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านวิชาการระดับปฐมวัย กำกับติดตามโดยการสำรวจความร่วมมือของแต่ละฝ่ายที่เข้าร่วมประชุม การประเมินผลโดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยตอบแบบความพึงพอใจในงานวิชาการของสถานศึกษา คณะกรรมการผู้รับผิดชอบรายงานและสรุปผล ผู้บริหารรายงานเขตพื้นที่ 3) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป้าหมายผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย กรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการวางแผนร่วมกันที่จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วปฏิบัติตามแผนกำหนดวันเวลาให้มาร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของระดับปฐมวัย ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการใช้หลักสูตรของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ครูผู้สอนประเมินผลการการใช้หลักสูตรหลังจากจบหน่วยการสอนทุกสัปดาห์ ผู้บริหารกำหนดให้ครูผู้สอนส่งรายงานการใช้หลักสูตรทุกสัปดาห์เพื่อผู้บริหารจะได้ทราบผลการใช้หลักสูตรจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป 4) ด้านส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน เป้าหมายเพื่อพัฒนาด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย โดยการวางแผนร่วมกับผู้ปกครองเพื่อ

สร้างความเข้าใจในด้านการเรียนการสอนร่วมกัน ปฏิบัติตามแผนโดยเชิญตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ร่วมกันพัฒนาวิชาการระดับปฐมวัย ปฏิบัติตามแผนจัดแสดงผลงานวิชาการภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาเรียนในโรงเรียน นิเทศ กำกับ ติดตาม จากการที่ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนงาน ประเมินผลโดยการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน ให้ครูวิชาการร่วมกับครูผู้สอนระดับปฐมวัยสรุปผลรายงานผลให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ ผู้บริหารรายงานผลการจัดแสดงผลงานวิชาการต่อเขตพื้นที่ 5) ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เป้าหมายผู้บริหารประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นโดยการสร้างเครือข่าย วางแผนโดยเชิญเครือข่ายมาร่วมวางแผน ปรึกษา เพื่อพัฒนางานวิชาการระดับปฐมวัย ปฏิบัติตามแผนประชุมร่วมกัน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ในงานวิชาการ กำกับ ติดตาม จากการที่ผู้ปกครอง ตัวแทนสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมตามวันเวลาดังกล่าว ประเมินผลความพึงพอใจในการพัฒนางานวิชาการ รายงานผลโดยครูวิชาการเป็นผู้สรุปผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา 6) ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เป้าหมายพัฒนาสื่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ผู้บริหารร่วมกับครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชนวางแผนสำรวจสื่อ และผลิตสื่อ ปฏิบัติตามแผน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยสำรวจสื่อที่มีอยู่ในปัจจุบัน และทำการผลิตสื่อเพิ่มร่วมกับ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ประเมินผลการใช้สื่อโดยครูผู้สอนใช้สอนเด็ก ครูผู้สอนรายงานผลการใช้สื่อต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อผู้บริหารจะได้ช่วยแนะนำวิธีการผลิต และการใช้ การจัดหาสื่อเพิ่มในโอกาสต่อไป 7) ด้านแนะแนวการศึกษา เป้าหมายเพื่อเตรียมการล่วงหน้าของการรับเด็กเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 วางแผน ผู้บริหาร ร่วมกับ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยสำรวจเด็กที่จบการศึกษาระดับปฐมวัย ปฏิบัติตามแผน ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ตัวแทนชุมชน มาประชุมร่วมกันเกี่ยวกับแผนรับเด็กเข้าศึกษาต่อและสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อยังสถานศึกษาเดิม นิเทศ กำกับ ติดตาม การเข้าร่วมประชุมของผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน ประเมินผลตอบแบบสำรวจการเข้าศึกษาต่อสถานศึกษาเดิม และมีความประสงค์จะศึกษาต่อที่อื่น ครูวิชาการสรุปผลข้อมูลการสำรวจส่งผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปผลการรับเด็กเข้าศึกษาต่อไปรายผลต่อเขตพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีมีนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนารูปแบบการดำเนินการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. จากสรุปผลการวิจัยที่ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เชื่อมั่นได้ว่ามีความเหมาะสม มีประโยชน์และเป็นไปได้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งกระบวนการวิจัยในแต่ละขั้นตอนถือได้ว่าอาศัยหลักการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี สถานศึกษาควรนำรูปแบบจากการวิจัยไปดำเนินการปรับใช้ในการบริหารวิชาการต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงานของครู และผู้บริหาร ในด้านการพัฒนาหลักสูตรไว้ให้ชัดเจน

2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมครูให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

3. ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการวัดผลและประเมินพัฒนาการที่หลากหลายเน้นสภาพจริง

4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้ และทำวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานในสถานศึกษา

5. ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาปรับปรุงสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้

6. ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพของชุมชน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

7. ด้านนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีโครงการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาโรงเรียนในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไว้เป็นประจำทุกปี

8. ด้านแนะแนวการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการในงานแนะแนวการศึกษาไว้อย่างชัดเจน

9. ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนางานต่อไป

10. ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนร่วมกับผู้นำชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชุมชน

11. ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นอย่างชัดเจน

12. ด้านส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำครูไปศึกษาและร่วมกันพัฒนากับสถานศึกษานอกเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. มีการวิจัย ติดตามผลการใช้รูปแบบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างๆ เช่น ผลการประกันคุณภาพ ผลการปฏิบัติงานของครู ผลพัฒนาการของเด็ก เป็นต้น

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตพื้นที่อื่นๆ หรือในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

กนก ฉัตรหิรัญเลิศ. **ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

กมล ภู่ประเสริฐ. **การบริหารวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์, 2547.

กรมวิชาการ. **กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญาชาวบ้าน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.

กรรณิกา เจิมเทียนชัย. **การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

กรองทอง จิรเดชากุล. **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร : ธารอักษร, 2550.

กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. "นวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนรู้," **สารพัฒนาหลักสูตร.** 15, 12 (มกราคม-มีนาคม 2541): 2-22.

กิตติมา ปรีดีดิลก. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรพิพัฒน์การพิมพ์, 2532.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา.** กรุงเทพฯ: เบรน- เบสบุ๊คส์, 2551.

เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เกรียงศักดิ์ วรรณพันธ์. **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบางไก่เถื่อน (ตันติวิสิษฐ์ประชานุกูล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2550.

เกียรติศักดิ์ ทันจันทร์. **การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร, 2543.

แก้วตา เล็กกระจ่าง. **การส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2545.

คัมภีร์ สุดแท้. **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.

คำสี ลืนภูเขียว. **การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549.

จันทรานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2545.

จำรัส นองมาก. **การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข**. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, 2545.

จินตนา ชาญชัย. **การพัฒนารูปแบบกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านบึงหล่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2546.

จินตนา เดชาแพ. **การนิเทศภายในของโรงเรียนอนุบาลเอกชนอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

จุไรพร เสนาะ. **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนเมืองพัทยา สังกัดเมืองพัทยา**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

จุไรลักษณ์ โกมล. **สภาพและปัญหาการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน-เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2548.

ฉัตรชัย ไชยวุฒิ. **การใช้กระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลสภาพร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

ชัยณรงค์ ชาวงษ์. **การศึกษาสภาพและปัญหางานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด สถาบันราชภัฏสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์, 2547.

ชัยวัฒน์ บุญฑริก. **การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา**. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2544.

ชารี มณีศรี. **การนิเทศการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์, 2542.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. **การบริหารวิชาการ**. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี, 2546.

ชูลิต แก้วบุตรดี. **การศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.

ชูลี ช่วยเอื้อ. **การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย, 2533.

ณัชชา ศรีวิชัยรัตน์. **รูปแบบการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์หาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2549.

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล. **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม, 2552.

ณิชภัค ปานพลับ. **ศึกษาภาวะผู้นำทางการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่เปิดทำการสอนก่อนระดับประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาในจังหวัดตาก.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2546.

ดุจดาว สุภากร. **ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2548.

ถวิล มาตรเลี่ยม. **การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสมาธรรม, 2544.

ทิศนา แขมมณี. **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ธวัชชัย นันทสว่าง. **บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

ธัญญาภรณ์ นุชเฉย. **การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550.

นภเนตร ธรรมบวร. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

"นโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ปฐมวัย," [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.onec.go.th/publication/4506001/sa_05.thm. 2551. [สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2551].

น้อมศรี เคท และคนอื่นๆ. "การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถม-ศึกษา," **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

นันทิยา น้อยจันทร์. **การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย**. นครสวรรค์: โรงพิมพ์นิตินัย, 2548.

นันทิยา รักตประจิต. **การศึกษาความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัยของกองทัพอากาศ.** ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

นิกร เพ็ญเวียง. “การนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน,” **สารพัฒนาหลักสูตร.** 14, 122 (กรกฎาคม–กันยายน 2538): 48.

“แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย,” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.google.co.th/search?hl=th&q, 2551. [สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2551].

“แนวทางกิจกรรมการเล่นสำหรับเด็กระดับปฐมวัย,” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://healthnet.md.chula.ac.th/text/foruml/tale/tale%5B2%5D.html, 2551. [สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2551].

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2543.

_____. “ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน,” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://techno.nstru.ac.th/techno./www.im-res earch.no/, 2545. [สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2551].

ประมวล องอาจ. **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2548.

ประยูร ภูพันพงษ์. **การติดตามการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.

ประวิทย์ อ่อนแก้ว. **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2549.

ประสาน เสริฐปัญญา. **เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา: หน่วยที่ 9 การนิเทศการศึกษาชั้นเด็กเล็ก.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การนิเทศการสอน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม, 2546.

_____. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2544.

ปัญญา ทองนิล. **รูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยบูรณาการแบบสอดแทรกสำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2553.

พิสุทธิศักดิ์ ศรีอุทิศ. **การศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสำหรับงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550.

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. **การนิเทศการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ, 2543.

ภรณี คุรุรัตนะ. **เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร**. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2543.

ภิญโญ สาธร. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2546.

มงคล กุลเกลี้ยง. **สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.

มาลี สืบกระแส. **การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม, 2552.

มิยากาวะ, ทาดาโอะ. **เศรษฐมิติเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: รู้แจ้ง, 2550.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. "การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา," **วารสารวิชาการ**. 4, 12 (2543): 54.

เยาวพา เดชะคุปต์. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542.

_____. **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542.

โยธิน ศรีโสภา. **การพัฒนาระบบการประเมินผลด้วยวิธีดุลยภาพ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.** ปริญญานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

ราศี ทองสวัสดิ์. **คู่มือการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2529.

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. **การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

รุ่งศิริน ไตรโยธิน. **การนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

วรรณพร สุขนันต์. **รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. **การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสกลนคร, 2544.

วิจิตร ศรีสอ้าน. "ปรัชญาและพัฒนาการการบริหาร," ใน คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา (บรรณาธิการ), **หลักและระบบการบริหารการศึกษา** หน่วยที่ 1-5 เล่มที่ 1 หน้า 1-24. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, 2523.

วิชัย วงษ์ใหญ่. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2543.

วิเชียร วงศ์ก้อน. **การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

วิไล ธนวิวัฒน์. **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.

ศักดา สถาพรวจนา. **การพัฒนารูปแบบการบริหารมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ศิริพร จันทโชติ. **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของเอกชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

ศิริพันธ์ โฆษิตวรกิจกุล. **การบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2548.

สกุล กังวานไพร. **ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.

สงบ สัพโพ. **ผลการเล่นเกมการศึกษาต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อและด้านระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

ส่งเสริม โกนขุนทด. **การนำเสนอแนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550.

สงัด อุทรานันท์. **การจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วงเดือน, 2529.

สมเดช พินิจสกุล. **การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. **หลักการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

สมุทร ชำนาญ. **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. **ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ระดับปฐมวัย.** นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2546.

_____. "หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย," [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http.//www.202.129.34.53/qacmarea, 2551. [สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2551].

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. **การวัดและประเมินแนวใหม่: เด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

สุมนา พุ่มประพาส. **การบริหารวิชาการโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.

แสงจันทร์ อุไรมาลย์. **การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2544.

หรรษา นิลวิเชียร. **ปฐมวัยหลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2535.

หฤทัย อรุณศิริ. **การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลจังหวัดสิงห์บุรี.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.

อเนก ส่งแสง. **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะคุรุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร, 2540.

อรุณี เขตนิมิต. **การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีษะเกษ เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2547.

อังคณา ปฤชากุล. **ปัญหาการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542.

อำไพ จิตเมตตา. "ประกันคุณภาพโรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์เริ่มต้นสร้างความตระหนักให้ครูในโรงเรียน," **รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

อำภา บุญช่วย. **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2548.

อุทัย บุญประเสริฐ. **การวางแผนและการจัดระบบแผนงานในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย, 2538.

อุทุมพร จามรมาน. **เอกสารประกอบการบรรยายการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.), 2543.

อุไรพร นาคะเสถียร. **การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. **การจัดการและนิเทศสื่อการศึกษา.** สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2548.

"AR Dictionary," [Online]. Available from: http:// ardictionary.com/Model/5908, 2008. [Retrieved 24 March 2010].

Bardo, J. W. and Hartman, J. J. **Principles of Urban Sociology: A Systematic Introduction** New York: F.E. Peacock, 1982.

Becker, L. **Encounter with Sociology**: **The Term Paper.** Berkley, CA: Glendessary Press, 1971.

Beckley, W. L. "Kindergarten Scheduling," In **Options and Effect on Student Achievement (Primary, Elementary Education, Early Childhood), Length of School**. Master Thesis, University of Drake, 1986.

Briggs, Thomas H. and Justman, Joseph. **Improving Instruction Through Supervision.** New York: McMillan, 1952.

Brown, W. and Moberg, D. J. **Organization Theory and Management: A Macro Approach**. New York: Wiley & Sons, 1980.

Chester, N. M. **An Introduction to School Administration Selected Readings**. New York: Moillar, 1966.

Conrad, C. F. and Wilson, R. F. **Academic Program Review.** Washington, D.C.: Kogan Page, 1985.

Eisner, E. W. "Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation," **Journal of Aesthetic Education**. 10, 1 (1976): 135-150.

Franseth, James. **Supervision as Leadership.** New York: Row Peterson, 1961.

Freedman, H. **A Survey of Curriculum in Selected Proprietary Preschool in San Diego Country, California**. Master Thesis, United States International University, 1985.

Glickman, Carl D. and others. **Supervision of Instruction: Developmental Approach** (4th ed.). Boston, MA: Viacom, 1990.

Good, Carter V. **Dictionary of Education** (5th ed.). New York: McGraw-Hill, 2005.

Harris, Ben M. **Supervisory Behavior in Education** (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1975.

_____. **Supervisory Behavior in Education** (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1985.

Husen , T. and Postlethwaite, T. Neville. **Self-Directed Learning : A Guide for Learners and Teacher.** New York: Association Press, 1994.

Jerry, E. B. "A Process for Effective Graphic Designee Curriculum Development," **Dissertation Abstracts International.** 11 (1996): 4254A.

Keeve, P. J. **Model and Model Building Educational Research Methodology and Measurement: An international Handbook**. Oxford : Pergamon Press, 1988.

Mark, Jame R. and Stoop, King. **Handbook of Educational Supervision: A Guide of The Practice** (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon, 1985.

Miner, John B. **Organizational Behavior1: Essential Theories of Motivation and Leadership.** Guernsey: M.E. Sharpe, 2005.

Procter, Paul. **Longman Dictionary of Contemporary English.** London: Longman, 1978.

Raj, Madhu. **Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education Volume 3 (M-Z)**. New Delhi: Anmol, 1996.

Robison, Bonnel. "The Role of Connoisseurship," [Online]. Available from: http://www.highlands.com/Art/director.htm, 1998. [Retrieved 22 June 2012].

Sergiovanni, Thomas J. and Starratt, Robert J. **Supervisor**: **A Redefinition** (5th ed.). Singapore: McGraw–Hill, 1971.

Steiner, Lars. " Organizational Dilemmas as Barriers to Learning," **The Learning Organization.** 5, 4 (1998): 193–201.

Stoner, James A. F. and Wankel, Charles. **Management** (3rd ed.). New Delhi: Prentice-Hall, 1968.

ThinkExist. **The Leadership Challenge: How to Get Extraordinary Things Done in Organizations.** San Francisco: Jossey Bass, 2008.

Tosi, H. L. and Carroll, S. J. **Management** (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons, 1982.

Willer. "Interorganizational Learning and Network Organization: Toward a Behavioral Theory of the Interfere," [Online]. Available from: https://rotman.utoronto.ca/bicpapers/pdf/200-04.pdf, 1967. [Retrieved 22 June 2011].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่เรียนเชิญสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ

รายนามผู้บริหารสถานศึกษาในการสัมภาษณ์เชิงลึก

รายนามผู้บริหาร ครู สถานศึกษาในการตอบแบบสอบถาม

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี

1. ดร. กาญจนา บุญส่ง	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ผศ. ดร. ปัญญา ทองนิล	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. ผศ. ไกรวี ศรีสุคนธ์	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4. ผอ. สุวรรณ เชื้อนิล	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านแหลม สพป.พบ.1 (โรงเรียนต้นแบบระดับปฐมวัย)
5. ดร. พิมผกา แดงสุวรรณ์	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านดอนยาง สพป.พบ.1

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่เรียนเชิญสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี

ด้านการบริหารการศึกษา

1. นายทวีศักดิ์ ไทยประดิษฐ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
2. ดร. ประชุม แรงกสิกรณ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
3. ดร. จันทนา นนทิกร	นักวิจัยหลัก (ประจำภาคกลาง) มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (มสวร.)
4. ดร.วิทยา พัฒนาวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลอรุณประดิษฐ
5. นายชรินทร์ จันทร์วันเพ็ญ	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ระดับ 9

ด้านการบริหารสถานศึกษา

1. ดร. พิมผกา แดงสุวรรณ์	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านดอนยาง สพป.พบ.1
2. ผอ. สุวรรณ์ เชื้อนิล	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านแหลม สพป.1
3. ผอ. เสถียร เลิศอาวาส	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดท่าศาลาราม สพป.พบ.2
4. ผอ. คำพันธ์ ปกครอง	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดเขากะจิว สพป.2
5. ดร. วรวุฒิ แสงนาก	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนห้วยผักกูด จังหวัดเพชรบูรณ์

ด้านนักวิชาการ

1. รศ. ดร. กาญจนา บุญส่ง	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ผศ. ดร. ปัญญา ทองนิล	คณบดีคณะคุรุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. ดร. สุกัญญารัตน์ คงงาม	รองคณบดีคณะคุรุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4. ดร. พจนารถ บัวเขียว	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย และศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5. ผศ. ไกรวี ศรีสุคนธ์	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิชาการ ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี

ด้านการบริหารการศึกษา

1. ดร. จันทนา นนทิกร	นักวิจัยหลัก(ประจำภาคกลาง) มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (มสวร.)
2. ดร. ประชุม แรงกสิกรณ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
3. ดร. วิทยา พัฒนวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลอรุณประดิษฐ
4. นายทวีศักดิ์ ไทยประดิษฐ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

ด้านการบริหารสถานศึกษา

1. ดร. พิมผกา แดงสุวรรณ์	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านดอนยาง สพป.พบ.1
2. ผอ. สุวรรณ์ เชื้อนิล	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านแหลม สพป.1 (โรงเรียนต้นแบบระดับปฐมวัย อำเภอบ้านแหลม)
3. ผอ. เสถียร เลิศอาวาส	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดท่าศาลาราม สพป.พบ.2 (โรงเรียนต้นแบบระดับปฐมวัย อำเภอบ้านลาด)
4. ผอ. คำพันธ์ ปกครอง	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดเขากะจิว สพป.2 (โรงเรียนต้นแบบระดับปฐมวัย อำเภอท่ายาง)

ด้านนักวิชาการ

1. รศ. ดร. กาญจนา บุญส่ง	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ผศ. ดร. ปัญญา ทองนิล	คณบดีคณะคุรุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. ดร. สุกัญญารัตน์ คงงาม	รองคณบดีคณะคุรุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4. ดร. พจนารถ บัวเขียว	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย และศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาคผนวก ข

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- ประเด็นคำถามในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
- แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี

****

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

2. เครื่องมือวิจัยนี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

3. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นบุคลากรหลักและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 250 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

2.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง บุคลากรวิชีพซึ่งทำหน้าหลักด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

4. เครื่องมือวิจัยมี 2 ฉบับ คือ **ฉบับที่ 1** แบบสัมภาษณ์ และ **ฉบับที่ 2** แบบสอบถาม

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

ประเด็นในการสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....สกุล.....

หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ. .....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. เลิกสัมภาษณ์เวลา.....น. รวมเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

สถานที่สัมภาษณ์.....

เริ่มการสนทนา

1. แนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

2. ต้องขออนุญาตทำการบันทึกเทป เพราะอาจจดบันทึกไม่ทัน แต่เทปนี้จะไม่นำไปเผยแพร่ที่ไหน นอกจากผู้วิจัยจะนำมาเปิดฟังเพื่อประโยชน์ด้านวิจัยในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ให้ถูกต้องเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ตำแหน่งหน้าที่

O ผู้บริหารสถานศึกษา

O ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

2. ขนาดของโรงเรียน (ปีการศึกษา 2554)

O ขนาดเล็ก (มีนักเรียน 120 คนลงมา)

O ขนาดกลาง (มีนักเรียน 121-600 คน)

O ขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 601คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับโจทย์การวิจัย

ประเด็นที่ 1 กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร มีขั้นตอนดำเนินงานอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 งานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาที่ต้องเพิ่มเติมมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 3 งานวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษามีความคิดเห็นประการใด

3.1 ด้านพัฒนาหลักสูตรสถาน

.....

.....

.....

3.2 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

.....

.....

.....

3.3 ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ

.....

.....

.....

3.4 ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

.....

.....

.....

3.5 ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

.....

.....

.....

3.6 ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้

.....

.....

.....

3.7 ด้านนิเทศการศึกษา

.....

.....

.

3.8 ด้านแนะแนวการศึกษา

.....

.....

.....

.

3.9 ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

.....

.....

.....

3.10 ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน

.....

.....

.....

3.11 ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

.....

.....

.....

3.12 ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

….....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และกล่าวอำลา

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเหมาะสมต่อไป

นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์
นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม
ผู้ดำเนินการวิจัย

สถานที่ติดต่อ

O บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 1 ตำบลตำหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 76150
มือถือ 08-9928- 8093 E-mail : boonchurd@hotmail.com

O สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม 38 ถนนเพชรเกษม
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160
โทร. 0-2457-0068 ต่อ 329 โทรสาร 0-2868-6852 Email : gse.siamu@gmail.com

ฉบับที่ 2 แบบสอบถาม

สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

<u>คำชี้แจง</u> โปรดอ่านข้อความทีละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นว่าสถานศึกษาของท่านมีระดับการปฏิบัติ และระดับปัญหาในการบริหารวิชาการมากน้อยเพียงใด

คะแนน	**สภาพปัจจุบัน**	**ปัญหา**
5	มีการปฏิบัติมากที่สุด	มีปัญหามากที่สุด
4	มีการปฏิบัติมาก	มีปัญหามาก
3	มีการปฏิบัติปานกลาง	มีปัญหาปานกลาง
2	มีการปฏิบัติน้อย	มีปัญหาน้อย
1	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด	มีปัญหาน้อยที่สุด

ข้อ	**การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย**	**ปฏิบัติ**					**ปัญหา**				
		5	**4**	**3**	**2**	**1**	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
	ด้านพัฒนาหลักสูตรสถาน										
1	การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์										
2	ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา										
3	การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการโดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผน										
4	การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา										
5	การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม										

ข้อ	การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	ปฏิบัติ					ปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6	การสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ										
	ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้										
7	การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน										
8	การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ										
9	การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอน ให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย										
10	การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ										
11	การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบ										
12	การรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงแก้ไข ครั้งต่อไป										
	ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ										
13	การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน										

ข้อ	การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	ปฏิบัติ					ปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
14	การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา										
15	การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอ										
16	การกำกับ ติดตามการวัดและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546										
17	การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน										
18	การรายงานผลการวัดผลและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพ										
	ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา										
19	สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัย										
20	มีแผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา										
21	การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัย อย่างต่อเนื่อง										
22	การกำกับ ติดตามการทำวิจัย อย่างต่อเนื่อง										
23	การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน										
24	การเผยแพร่ผลงานการวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่น										

ข้อ	การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	ปฏิบัติ					ปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี										
25	การระบุเป้าหมายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน										
26	การจัดทำแผนทะเบียนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา										
27	การนำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ การเรียนการสอน										
28	การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตาม และการนิเทศการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา										
29	การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง										
30	การรายงานผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา										
	ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้										
31	การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน										
32	การจัดทำแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์										
33	การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง										
34	การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ										
35	การตรวจสอบ และประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ										

ข้อ	การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	ปฏิบัติ					ปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
36	การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้										
	ด้านนิเทศการศึกษา										
37	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษา										
38	ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอน										
39	การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้										
40	การควบคุมกำกับ ติดตาม การนิเทศงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง										
41	การประเมินผลการนิเทศงานวิชาการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ										
42	รายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข										
	ด้านแนะแนวการศึกษา										
43	การประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการแนะแนวอย่างชัดเจน										
44	จัดทำแผนการทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ										
45	การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของปกครอง										
46	การกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ										

ข้อ	การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	ปฏิบัติ					ปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
47	การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของปกครอง										
48	การรายงานผลดำเนินงานการแนะแนว										
	ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา										
49	สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา										
50	การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา										
51	ดำเนินการพัฒนางานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง										
52	การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการประกันคุณภาพ										
53	การดำเนินการพัฒนางานตามแผนติดตามตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง										
54	นำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง										
	ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน										
55	การระบุเป้าหมายในส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน										
56	การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน										
57	การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน										
58	การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ การปฏิบัติงานส่งเสริมความรูวิชาการ แก่ชุมชน										

ข้อ	การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	ปฏิบัติ					ปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
59	การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน										
60	การรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง										
	ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น										
61	การกำหนดเป้าหมายประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ										
62	แผนการจัดทำเอกสาร และคู่มือประสานงานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น										
63	การจัดทำปฏิทินประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดสม่ำเสมอ										
64	การกำกับ ติดตาม นิเทศประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอ										
65	การตรวจสอบและประเมินผลประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ										
66	การรายงานผลดำเนินงานประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ										
	ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา										
67	การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย										

ข้อ	การบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย	ปฏิบัติ					ปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
68	การจัดทำแผนเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย										
69	การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย										
70	การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย										
71	การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย										
72	การรายงานผลดำเนินส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย										

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์
นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม
ผู้ดำเนินการวิจัย

ประเด็นคำถามในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

****

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับท่าน

1. เพศ ☐ ชาย
☐ หญิง

2. ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก

3. ตำแหน่ง ☐ ผู้บริหารการศึกษา
☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
☐ นักวิชาการ

4. ประสบการณ์ ☐ 4-6 ปี
(ตำแหน่งข้อ 3) ☐ 7-9 ปี
☐ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ต่อรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

<u>คำชี้แจง</u> ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1

ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 2

ท่านคิดว่ากระบวนการพัฒนา 6 ประการ คือ 1) การกำหนดระบุเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติตามแผน 4) การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตาม 5) การตรวจสอบประเมินผล 6) การรายงานผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับการบริหารวิชาการมากน้อยเพียงใด

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 3

ท่านคิดว่าพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระที่ควรเรียนรู้ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนบริหารวิชาการโดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและแผนกลยุทธ์เป็นข้อมูลในการวางแผน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5. การตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. การสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 4

ท่านคิดว่า ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5. การตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รับทราบ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. การรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงแก้ไข ครั้งต่อไป

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 5

ท่านคิดว่าด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินพัฒนาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินพัฒนาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงอย่างสม่ำเสมอ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การกำกับ ติดตามการวัดและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

1. การตรวจสอบการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลพัฒนาการที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. การรายงานผลการวัดผลและประเมินพัฒนาการให้มีคุณภาพ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 6

ท่านคิดว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. มีแผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การกำกับ ติดตามการวัดผลและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5.การตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. การเผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษาหน่วยงานและองค์กรอื่น

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 7

ท่านคิดว่าด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การระบุเป้าหมาย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การวางแผน ทะเบียนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การนำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตามและการนิเทศการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5.การตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การรายงานผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 8

ท่านคิดว่า ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้การศึกษาปฐมวัยที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การระบุเป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การวางแผนทะเบียนข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การกำกับ ติดตาม และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5.การตรวจสอบและประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 9

ท่านคิดว่า ด้านนิเทศการศึกษาปฐมวัยที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศการเรียนการสอน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามแผนที่กำหหนดไว้

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การ นิเทศ กำกับ ติดตามงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5.การประเมินผลการนิเทศงานวิชาการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. รายงานผลการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 10

ท่านคิดว่า ด้านแนะแนวการศึกษาปฐมวัยที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการแนะแนวอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การวางแผนทำเอกสาร คู่มือ และเครื่องมือการแนะแนวอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างหลากหลายเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5.การตรวจสอบและประเมินผลการแนะแนวปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6.การรายงานผลการดำเนินงานการแนะแนว

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 11

ท่านคิดว่า ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5.การดำเนินการพัฒนางานตามแผนติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. นำผลการประเมินคุณภาพในสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 12

ท่านคิดว่า ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การระบุเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม การนิเทศการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5.การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. การรายงานผลดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 12

ท่านคิดว่าด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1. การระบุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

2. การวางแผน ทำเอกสาร และคู่มือส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

3. การจัดทำปฏิทินส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

4. การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตาม การนิเทศการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

5. การตรวจสอบและประเมินผลส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

6. การรายงานผลดำเนินส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อแสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

( ) ความเหมาะสม

( ) ความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 13

โดยสรุป การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประศึกษาเพชรบุรี ตามที่ได้เสนอมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) พร้อมให้คำชี้แนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมต่อไป

นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์
นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม
ผู้ดำเนินการวิจัย

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างเนื้อหากับแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC
	1	2	3	4	5		
1	0	1	1	1	1	4	0.80
2	1	1	1	1	1	5	1.00
3	1	0	1	1	1	4	0.80
4	1	1	1	0	1	4	0.80
5	1	1	0	1	1	4	0.80
6	1	1	1	1	0	4	0.80
7	1	1	1	1	0	4	0.80
8	1	1	1	0	1	4	0.80
9	1	0	1	1	1	4	0.80
10	1	1	0	1	1	4	0.80
11	1	1	0	1	1	4	0.80
12	1	0	1	1	1	4	0.80
13	0	1	1	1	1	4	0.80
14	0	1	0	1	1	3	0.60
15	1	1	0	1	1	4	0.80
16	1	1	1	0	1	4	0.80
17	1	0	1	1	1	4	0.80
18	1	1	0	1	1	4	0.80
19	1	1	0	1	1	4	0.80
20	1	1	0	1	1	4	0.80
21	1	0	1	1	1	4	0.80
22	1	1	0	1	1	4	0.80
23	1	0	1	1	1	4	0.80
24	1	1	0	1	1	4	0.80
25	1	0	1	1	1	4	0.80

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC
	1	2	3	4	5		
26	0	1	1	1	1	4	0.80
27	1	0	1	1	1	4	0.80
28	1	1	0	0	1	3	0.60
29	1	1	0	1	1	4	0.80
30	1	1	1	0	1	4	0.80
31	0	1	1	1	1	4	0.80
32	1	1	0	1	1	4	0.80
33	1	1	0	1	1	4	0.80
34	0	1	1	1	1	4	0.80
35	1	0	1	1	1	4	0.80
36	1	1	0	1	1	4	0.80
37	0	1	1	1	1	4	0.80
38	1	1	0	1	1	4	0.80
39	1	0	1	1	1	4	0.80
40	1	1	0	1	1	4	0.80
41	1	1	1	0	1	4	0.80
42	0	1	1	1	1	4	0.80
43	1	1	1	1	1	5	1.00
44	1	1	0	1	1	4	0.80
45	1	1	0	1	1	4	0.80
46	1	1	1	0	1	4	0.80
47	1	1	0	1	1	4	0.80
48	0	1	1	1	1	4	0.80
49	1	1	0	1	1	4	0.80
50	1	1	0	1	1	4	0.80

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC
	1	2	3	4	5		
51	1	1	0	1	1	4	0.80
52	1	1	1	0	1	4	0.80
53	1	0	1	1	1	4	0.80
54	0	1	1	1	1	4	0.80
55	1	1	0	0	1	3	0.60
56	1	1	0	1	1	4	0.80
57	0	1	1	1	1	4	0.80
58	1	0	1	1	1	4	0.80
59	1	1	1	0	1	4	0.80
60	1	0	1	1	1	4	0.80
61	1	1	0	1	1	4	0.80
62	1	1	1	1	1	5	1.00
63	0	1	1	1	1	4	0.80
64	1	1	0	1	1	4	0.80
65	0	1	1	1	1	4	0.80
66	1	1	0	1	0	3	0.60
67	0	1	1	1	1	4	0.80
68	1	0	1	1	1	4	0.80
69	1	1	0	1	1	4	0.80
70	0	1	1	1	1	4	0.80
71	0	1	1	1	1	4	0.80
72	1	0	1	1	1	4	0.80

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	29	96.7
	Excluded[a]	1	3.3
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.959	144

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a11	487.06897	2321.281	.055	.960
a12	487.24138	2321.547	.044	.960
a13	487.44828	2308.256	.297	.959
a14	487.34483	2300.734	.421	.959
a15	487.68966	2296.150	.542	.959
a16	487.31034	2323.936	-.005	.960
a21	487.41379	2303.608	.310	.959
a22	487.58621	2297.108	.460	.959
a23	487.65517	2283.877	.572	.959

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a24	487.62069	2288.387	.463	.959
a25	487.65517	2299.020	.380	.959
a26	487.79310	2287.956	.595	.959
a31	487.44828	2306.256	.335	.959
a32	487.41379	2331.251	-.161	.960
a33	487.55172	2313.256	.222	.959
a34	487.10345	2292.310	.398	.959
a35	487.55172	2303.042	.345	.959
a36	487.75862	2299.475	.421	.959
a41	487.34483	2293.805	.396	.959
a42	487.37931	2323.672	.000	.960
a43	487.58621	2321.966	.022	.960
a44	487.82759	2323.148	.006	.960
a45	487.79310	2340.170	-.253	.960
a46	487.65517	2336.805	-.204	.960
a51	487.10345	2318.882	.104	.960
a52	487.72414	2314.064	.313	.959
a53	487.34483	2322.520	.025	.960
a54	487.75862	2324.761	-.025	.960
a55	487.86207	2309.980	.256	.959
a56	487.72414	2324.707	-.019	.960
a61	487.58621	2306.323	.272	.959
a62	487.68966	2297.007	.425	.959
a63	487.65517	2276.805	.632	.959
a64	487.86207	2287.766	.482	.959

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a65	487.93103	2294.209	.430	.959
a66	487.48276	2300.116	.304	.959
a71	487.55172	2291.042	.437	.959
a72	487.68966	2282.793	.605	.959
a73	487.96552	2298.249	.474	.959
a74	487.89655	2321.239	.034	.960
a75	488.00000	2317.357	.085	.960
a76	487.89655	2294.239	.330	.959
a81	487.79310	2296.027	.328	.959
a82	487.72414	2299.135	.347	.959
a83	488.00000	2302.643	.379	.959
a84	487.93103	2302.495	.333	.959
a85	487.62069	2313.172	.143	.960
a86	487.89655	2297.382	.343	.959
a91	487.34483	2288.520	.467	.959
a92	487.68966	2284.865	.504	.959
a93	487.82759	2280.433	.532	.959
a94	487.86207	2298.837	.331	.959
a95	488.00000	2324.714	-.019	.960
a96	487.82759	2318.005	.069	.960
a101	487.75862	2303.761	.346	.959
a102	487.89655	2307.810	.236	.959
a103	487.96552	2302.963	.275	.959
a104	487.93103	2320.567	.060	.960

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a105	487.79310	2295.527	.373	.959
a106	487.86207	2302.409	.303	.959
a111	487.72414	2295.921	.461	.959
a112	487.79310	2298.599	.382	.959
a113	487.79310	2295.241	.434	.959
a114	487.93103	2297.067	.388	.959
a115	487.89655	2291.453	.483	.959
a116	487.82759	2296.148	.378	.959
a121	487.82759	2307.005	.213	.959
a122	487.68966	2307.579	.317	.959
a123	487.62069	2321.030	.054	.960
a124	487.72414	2313.707	.183	.959
a125	487.79310	2299.527	.445	.959
a126	487.79310	2299.884	.438	.959
b11	488.44828	2280.756	.411	.959
b12	488.44828	2280.613	.376	.959
b13	488.62069	2271.958	.460	.959
b14	488.89655	2277.310	.483	.959
b15	488.86207	2262.980	.533	.959
b16	489.06897	2302.281	.257	.959
b21	489.27586	2277.064	.426	.959
b22	489.48276	2283.187	.418	.959
b23	489.44828	2278.542	.432	.959
b24	489.58621	2280.966	.475	.959

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b25	489.03448	2277.820	.458	.959
b26	488.96552	2271.963	.493	.959
b31	489.17241	2290.862	.318	.959
b32	489.13793	2301.337	.188	.960
b33	489.27586	2289.350	.302	.959
b34	489.86207	2266.837	.432	.959
b35	489.55172	2281.613	.375	.959
b36	489.24138	2275.833	.483	.959
b41	487.96552	2278.320	.461	.959
b42	488.13793	2291.266	.304	.959
b43	488.10345	2284.810	.357	.959
b44	488.00000	2292.929	.346	.959
b45	488.34483	2299.020	.228	.960
b46	488.17241	2308.005	.166	.960
b51	488.55172	2276.970	.376	.959
b52	488.75862	2283.333	.400	.959
b53	489.79310	2318.813	.036	.960
b54	489.10345	2304.525	.171	.960
b55	489.00000	2289.214	.389	.959
b56	488.82759	2287.505	.335	.959
b61	488.96552	2253.034	.659	.959
b62	489.27586	2265.135	.574	.959
b63	489.44828	2259.685	.583	.959
b64	489.65517	2270.877	.540	.959
b65	489.44828	2278.899	.613	.959

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b66	489.48276	2273.687	.562	.959
b71	489.24138	2260.475	.552	.959
b72	489.31034	2266.079	.547	.959
b73	489.27586	2293.207	.401	.959
b74	489.27586	2295.850	.366	.959
b75	489.44828	2301.828	.250	.959
b76	489.48276	2277.401	.447	.959
b81	489.20690	2260.884	.548	.959
b82	489.20690	2277.313	.438	.959
b83	489.27586	2273.278	.477	.959
b84	489.37931	2277.315	.471	.959
b85	489.10345	2280.596	.475	.959
b86	489.31034	2285.007	.420	.959
b91	489.13793	2258.837	.570	.959
b92	489.03448	2263.820	.602	.959
b93	489.00000	2274.000	.565	.959
b94	489.31034	2279.079	.592	.959
b95	489.44828	2318.399	.053	.960
b96	489.48276	2282.544	.482	.959
b101	489.06897	2278.638	.481	.959
b102	489.06897	2278.995	.497	.959
b103	489.00000	2280.714	.466	.959
b104	488.86207	2305.766	.224	.959
b105	488.65517	2275.877	.471	.959
b106	488.68966	2273.436	.502	.959

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b111	488.62069	2269.958	.478	.959
b112	488.96552	2275.392	.390	.959
b113	489.10345	2278.739	.443	.959
b114	488.93103	2270.067	.501	.959
b115	488.86207	2268.623	.585	.959
b116	488.86207	2277.909	.504	.959
b121	489.00000	2274.143	.519	.959
b122	488.79310	2268.241	.565	.959
b123	488.75862	2289.761	.335	.959
b124	488.31034	2272.222	.521	.959
b125	488.31034	2272.365	.561	.959
b126	488.17241	2248.648	.720	.958

ภาคผนวก ค

- หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ
- หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ
- หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบ

SIAM UNIVERSITY

ที่ สน ๐๒๑๐.๔/ ๖

บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

๑๒ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี”

ด้วย นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง“การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี” โดยมี ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง และรศ.ดร.นรา สมประสงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพมีความเที่ยงตรงสอดคล้องกับเนื้อหาทางวิชาการและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ)
รองอธิการบดีและคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์
โทร. ๐-๒๔๕๗-๐๐๖๘ ต่อ ๓๒๙ โทรสาร ๐-๒๘๖๘-๖๘๕๒

หมายเหตุ : ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อนักศึกษา เบอร์โทร ๐๘๙-๙๒๘-๘๐๙๓

ที่ สน ๐๒๑๐.๔/๔๙

บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประเด็นคำถามในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship) จำนวน ๑ ชุด
๒. กำหนดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง“การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี” โดยมี ผศ. ดร. สมหมาย จันทร์เรื่อง และรศ.ดร. นรา สมประสงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ)
รองอธิการบดีและคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์
โทร. ๐-๒๔๕๗-๐๐๖๘ ต่อ ๓๒๙ โทรสาร ๐-๒๘๖๘-๖๘๕๒
หมายเหตุ : ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อนักศึกษา เบอร์โทร ๐๘๙-๙๒๘-๘๐๙๓

ที่ สน ๐๒๑๐.๔/ ๕๒

บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี” โดยมี ผศ. ดร.สมหมาย จันทร์เรื่อง และรศ.ดร.นรา สมประสงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ)
รองอธิการบดีและคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์
โทร. ๐-๒๔๕๗-๐๐๖๘ ต่อ ๓๒๙ โทรสาร ๐-๒๘๖๘-๖๘๕๒

หมายเหตุ : ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อนักศึกษา เบอร์โทร ๐๘๙-๙๒๘-๘๐๙๓

ประวัติผู้ทำวิจัย

ชื่อ – สกุล นายบุญเชิด ชำนิศาสตร์

ชื่อภาษาอังกฤษ MR. BOONCHURD CHUMNISART

วัน เดือน ปีเกิด 12 พฤศจิกายน 2496

สถานที่เกิด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ที่อยู่ปัจจุบัน 48 หมู่ที่ 1 ตำบลตำหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 76150

ที่ทำงาน โรงเรียนบ้านไร่โคก(อินทร์ประชาสรรค์) หมู่ที่ 1 ตำบลไร่โคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 76150

ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ (การศึกษาปฐมวัย)

ประวัติการศึกษา

2551 ปริญญาโท ค.ม. การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2526 ปริญญา ตรี กศ.บ. สุขศึกษา- พละศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพละศึกษา

การศึกษาดูงานต่างประเทศ

11-15 ธ.ค. 2556 -ศึกษาดูงานประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยลาวใต้

10-14 ต.ค. 2556 -ศึกษาดูงานประเทศเกาหลีใต้

12-13 ต.ค. 2554 -ศึกษาดูงานประเทศเวียนนามใต้

1-10 เม.ย. 2552 -ศึกษาดูงาน ณ วิทยาลัยอิตัน (Eton College) มหาวิทยาลัยบาธ (Bath University) มหาวิทยาลัยอ๊อกซฟอร์ด(Oxford University) ประเทศอังกฤษ

10-20 เม.ย.2552 -ศึกษาดูงานทวีปยุโรป

22-24 ต.ค. 2551 -ศึกษาดูงานกรุงเวียงจันทร์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประเทศลาว

1- 6 ธ.ค. 2547 -ศึกษาดูงานคุนหมิง ประเทศจีน

10-14 พ.ย. 2540 -ศึกษาดูงานประเทศเกาหลี